

ГРАД ЛОЗНИЦА

ИЗВЕШТАЈ

О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА НАСЕЉЕНО МЕСТО БАЊА КОВИЉАЧА

ИНФОПЛАН

Одговорни урбаниста:
Марија Орлић
Пољаковић,
дипл.просторни планер

Директор:
Марина Агатуновић

„ИНФОПЛАН“ Д.О.О. АРАНЂЕЛОВАЦ –
Ратних војних инвалида 4,
34300 Аранђеловац,
телефон/факс 034/720-081 / 720-082,
e-mail:urbanizam@infoplan.rs

12084

ISO 9001:2008
SRPS ISO 9001:2008

2026. година

**ПРЕДМЕТ: ИЗВЕШТАЈ О СТРАТЕШКОЈ ПРОЦЕНИ УТИЦАЈА
ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ЗА НАСЕЉЕНО
МЕСТО БАЊА КОВИЉАЧА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ**

НАРУЧИЛАЦ: ГРАДСКА УПРАВА ГРАДА ЛОЗНИЦЕ

**ОБРАЂИВАЧ: ДРУШТВО СА ОГРАНИЧЕНОМ ОДГОВОРНОШЋУ ЗА
ПЛАНИРАЊЕ, ПРОЈЕКТОВАЊЕ, АУТОМАТСКУ
ОБРАДУ ПОДАТАКА И ИНЖЕЊЕРИНГ "ИНФОПЛАН"
Д.О.О. АРАНЂЕЛОВАЦ
34300 Аранђеловац,**

**РУКОВОДИЛАЦ
ИЗРАДЕ: Марија Орлић Пољаковић, дипл. просторни планер
одговорни урбаниста - лиценца бр. 201 1622 18**

**РАДНИ ТИМ: Марија Пауновић Милојевић, дипл.инж.арх.
Наташа Миливојевић, дипл.грађ.инж.
Јадранка Каралић, дипл.инж.арх.
Драгана Стојиловић, дипл.инж.арх**

**ДИРЕКТОР
МАРИНА АГАТУНОВИЋ, дипл.ецц.**

САДРЖАЈ

Увод.....	5
1.0. Полазне основе стратешке процене утицаја.....	6
1.1. Преглед садржаја Плана генералне регулације.....	7
1.2. Карактеристике и циљеви Плана	7
1.2.1. Опис границе Плана генералне регулације.....	7
1.2.2. Постојећа и планирана намена површина.....	8
1.2.3. Циљеви Плана генералне регулације.....	11
1.3. Хијерархијски однос са другим плановима-планска усклађеност.....	11
1.4. Преглед карактеристика и оцена стања животне средине на подручју Плана.....	16
1.4.1. Природне карактеристике и геосаобраћајни положај.....	16
1.4.2. Стање културног наслеђа.....	21
1.4.3. Створене карактеристике.....	47
1.4.4. Стање квалитета животне средине.....	50
1.5. Разматрана питања и проблеми животне средине у обухвату Плана.....	53
1.6. Резултати консултација са заинтересованим органима и организацијама	54
2.0. Општи и посебни циљеви стратешке процене утицаја и избор индикатора.....	55
2.1. Општи и посебни циљеви стратешке процене.....	55
2.2. Индикатори стратешке процене.....	56
3.0. Процена могућих утицаја Плана на животну средину.....	60
3.1. Процена утицаја на животну средину и поређење варијантних решења.....	61
3.2. Разлози за избор најповољнијег варијантног решења.....	65
3.3. Евалуација карактеристика и значаја утицаја планских решења.....	66
3.4. Мере за ограничавање негативних и увећање позитивних утицаја на животну средину.....	75
4.0. Смернице за ниже хијерархијске нивое.....	87
5.0. Програм праћења стања животне средине у поступку спровођења Плана.....	89
5.1. Индикатори праћења стања.....	90
5.2. Права и обавезе надлежних органа и поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.....	92
6.0. Методологија стратешке процене утицаја на животну средину и тешкоће при изради стратешке процене	95
7.0. Приказ начина одлучивања.....	97
8.0. Закључци стратешке процене утицаја (нетехнички резиме).....	98

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела бр.1: Биланс планиране намене површина

Табела бр. 2: Посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора

Табела бр. 3: Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Табела бр. 4: Вредновање карактеристика утицаја

Табела бр. 5: Матрице процене утицаја

Табела бр. 6: Поступак стратешке процене за План генералне регулације

УВОД

Изради Стратешке процене утицаја на животну средину Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача приступило се на основу одлуке Одлука о изради Стратешке процене утицаја Плана на животну средину, број Сл/2021 од 25.2.2021.

Израда Извештаја Стратешке процене утицаја на животну средину за План (у даљем тексту: Стратешка процена утицаја или СПУ) у складу је са одредбама чл. 34 – 35 Закона о заштити животне средине ("Сл.гласник РС", бр.135/04, 36/09 и 72/09; 43/211- одлука УС и 14/2016 76/2018, 95/2018-др.закон, 95/2018 - др. Закон и 94/2024-др. закон) и одредбама чл. 5, 7 – 10 и 12. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04 и 88/10).

Стратешка процена утицаја планова на животну средину ради се у циљу обезбеђивања заштите животне средине и унапређивања одрживог развоја интегрисањем основних начела заштите животне средине у поступак припреме и усвајања планова и програма. Стратешка процена треба да обезбеди сагледавање развојних докумената са аспекта заштите и да предложи решења и мере којима ће заштита животне средине бити остварена на оптималан и рационалан начин.

На међународном нивоу је Протокол Уједињених нација о стратешкој процени утицаја на животну средину усвојен 2003. године, док је област стратешке процене у Европској Унији регулисана Директивом о процени утицаја одређених планова и програма на животну средину – стратешком директивом, из 2001. године. Обавеза израде стратешке процене утицаја секторских развојних планова и програма на животну средину уведена је у Србији ступањем на снагу Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 135/04) крајем 2004. године (у даљем тексту: Закон). Упутство за спровођење Закона је донето 2007. године, као помоћ надлежним органима при одлучивању о изради стратешке процене и оцењивању квалитета извештаја о стратешкој процени у поступку давања сагласности на извештај о стратешкој процени. Законом о изменама и допунама стратешке процене утицаја на животну средину ("Службени гласник РС", број 88/10) су извршене мање измене и допуне које се непосредно односе на одређивање обима и садржаја стратешке процене.

Члан 5. Закона прописује израду стратешке процене за различите врсте секторских развојних докумената, укључујући документе у области просторног планирања. Одлуку о изради стратешке процене доноси орган надлежан за израду секторског развојног документа (плана или програма), по прибављеном мишљењу органа надлежног за заштиту животне средине и других заинтересованих органа и организација, како је прописано чланом 9. Закона. Ова одлука је саставни део одлуке о изради развојног документа и објављује се у одговарајућем службеном гласилу, односно "Службеном гласнику Републике Србије". Законом је прописан садржај сваког сегмента стратешке процене, док је садржај извештаја о стратешкој процени прописан чланом 12. Закона.

Чланом 8. Закона прописан је поступак стратешке процене који обухвата три сегмента:

- (1) Доношење одлуке о изради стратешке процене
- (2) Израду извештаја о стратешкој процени
- (3) Одлучивање о давању сагласности на извештај о стратешкој процени, уз учешће заинтересованих органа и организација и јавности.

Извештај о стратешкој процени је документ којим се описују, вреднују и процењују могући значајни утицаји на животну средину до којих може доћи имплементацијом плана и програма и којим се одређују мере за смањење негативних утицаја на животну средину.

Према члану 12. Закона о стратешкој процени утицаја, Извештај садржи нарочито:

1. Полазне основе стратешке процене;

2. Преглед карактеристика и оцена стања животне средине у подручју плана;
3. Опште и посебне циљеве стратешке процене и избор индикатора;
4. Процену могућих значајних утицаја на животну средину;
5. Опис мера предвиђених за смањење негативних утицаја;
6. Смернице за израду процена утицаја на нижим хијерархијским нивоима;
7. Програм праћења стања животне средине у току спровођења плана;
8. Приказ коришћене методологије и тешкоће у изради стратешке процене;
9. Приказ начина одлучивања;
10. Закључке стратешке процене утицаја и друге податке од значаја за стратешку процену.

Стратешка процена утицаја на животну средину је процес који треба да интегрише циљеве и принципе одрживог развоја у просторним и урбанистичким плановима уважавајући при томе потребу да се избегну или ограниче негативни утицаји на животну средину и на здравље и добробит становништва. Значај стратешке процене утицаја на животну средину огледа се у томе што:

- обрађује питања и утицаје ширег значаја, који се не могу поделити на пројекте, на пример - кумулативни и социјални ефекти;
- помаже да се провери повољност различитих варијанти развојних концепата;
- избегава ограничења која се појављују када се врши процена утицаја на животну средину већ дефинисаног пројекта; и
- утврђује одговарајући контекст за анализу утицаја конкретних пројеката, укључујући и претходну идентификацију проблема и утицаја који заслужују детаљније истраживање, итд.

Стратешка процена утицаја планских докумената представља значајан инструмент заштите животне средине, тако што се у почетним фазама доношења одлука о будућем развоју простора укључују питања заштите животне средине. Наведени процес резултира претходним усаглашавањем развојних интереса и интереса заштите простора.

Стратешком проценом обезбеђује се виши ниво заштите животне средине и интеграције захтева заштите и развојних потреба и интереса, уграђивањем начела и циљева заштите у планске документе у циљу достизања одрживог развоја. Стратешком проценом се омогућава интеграција еколошких захтева, мишљења и начела у планове и програме у циљу подстицања и унапређења одрживог развоја.

Основни методолошки приступ примењен у изради овог Извештаја, одређен је Законом о стратешкој процени утицаја и већ развијеним и прихваћеним методама у досадашњој пракси планирања просторног развоја, а прилагођен је хијерархијском нивоу и специфичним захтевима планског документа. Поступак стратешке процене састоји се од: припремне фазе, фазе израде Извештаја и на крају, поступка одлучивања. Извештајем се вреднују алтернативна решења, процењују се могући утицаји и хазарди; дефинишу мере заштите и унапређења животне средине и програм праћења стања (мониторинг).

1.0. ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА

На основу одредбе члана 13. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину полазне основе стратешке процене обухватају:

- 1) кратак преглед садржаја и циљева плана и програма и односа са другим плановима и програмима;
- 2) преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју на које се извештај односи;
- 3) карактеристике животне средине у областима за које постоји могућност да буду изложене значајном утицају;

- 4) разматрана питања и проблеме заштите животне средине у плану или програму и приказ разлога за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене;
- 5) приказ припремљених варијантних решења која се односе на заштиту животне средине у плану и програму, укључујући варијантно решење нереализовања плана и програма и најповољније варијантно решење са становишта заштите животне средине;
- 6) резултате претходних консултација са заинтересованим органима и организацијама битне са становишта циљева и процене могућих утицаја стратешке процене.

Стратешка процена утицаја на животну средину Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача (у даљем тексту: План, План генералне регулације - ПГР), је процес који ће обезбедити:

- приказ утицаја планираних намена, целина, зона, објеката, функција, садржаја и планиране линијске инфраструктуре на стање и вредности животне средине на подручју Плана генералне регулације;
- имплементацију обавезујућих еколошких смерница у План генералне регулације и
- примену смерница и мера заштите животне средине у поступку имплементације Плана.

Као основ и полаз за израду стратешке процене утицаја на животну средину Плана генералне регулације коришћена је следећа документација и подаци:

- Одлука о приступању изради Стратешке процене утицаја на животну средину, број Сл./ 2021 од 25.02.2021. коју је донела Градска управа града Лознице, Одељење за планирање и изградњу.
- Нацрт Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача;
- Просторни план града Лозница („Службени лист града Лознице“ бр. 12/11 и 13/11)
- Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС“, број 88/10)
- Регионални просторни план за подручје Колубарског и Мачванског управног округа („Службени гласник РС“, бр. 11/15);
- Услови надлежних институција, органа, организација и предузећа за израду Плана.

1.1. ПРЕГЛЕД САДРЖАЈА ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Садржина Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача дефинисана је Законом о планирању и изградњи и подзаконским актом - Правилником о садржини и изради планских докумената.

Састоји се из **1. Текстуралног дела плана** који чине ОПШТИ ДЕО, ПЛАНСКИ ДЕО, СМЕРНИЦЕ ЗА ПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНА И ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ И, **2. Графичког дела плана и 3. Документационог дела плана.**

1.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ И ЦИЉЕВИ ПЛАНА

1.2.1. ОПИС ГРАНИЦЕ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

На основу Одлуке о изради Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача границу Плана чини цела катастарска општина Бања Ковиљача, укупне површине око 1918 ha. КО Бања Ковиљача обухвата насеља Бања Ковиљача и Горња Ковиљача.

Са севера граница обухвата иде Дрином и њеним адама према држави Босни и Херцеговини, са североисточне стране граница иде до границе ГП-а Лознице, са источне стране наставља се до КО. Трбушница. Са јужне стране подручје ПГР-е за насељено место Бања Ковиљача граничи се са КО. Брасина из општине Мали Зворник, док се са западне стране поново граничи са Дрином и њеним адама према Босни и Херцеговини.

1.2.2. ПОСТОЈЕЋА И ПЛАНИРАНА НАМЕНА ПОВРШИНА

Бања Ковиљача је градско насеље града Лознице у Мачванском округу на десној обали реке Дрине. Од Лознице је удаљена око 6 km. Налази се у западној Србији на надморској висини од 128 m, у подножју шумовитог Гучева (779 m), у региону који се назива Подриње по реци Дрини која кроз њега протиче. Природа овог региона је богата и разноврсна.

Гучево, је шумовита планина која је наткрила Бању Ковиљачу с јужне стране. Гучево се пружа правцем северозапад-југоисток и од Ковиљаче до планине Борања достиже дужину од 15 километара. Највиши врх Гучева назива се Црни Врх и његова надморска висина је 779 метара.

Према попису из 2011. године Бања Ковиљача је имала 5151 становника, а према најновијем попису из 2022. у Бањи живи 4473 становника.

Бања Ковиљача је богата изворима сумпоровите воде, лековитим блатом, одликује се повољним климатским условима, као и бројним културно – историјски споменицима.

У циљу заштите од поплава изведени су радови на токовима Царинског потока, Симића потока и реке Дрине.

Кроз планско подручје Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача пролазе следећи државни коридори:

- државни пут I Б реда број 26, Београд - Обреновац - Шабац - Лозница - државна граница са Босном и Херцеговином (гранични прелаз Мали Зворник), деонице 02618 и 02619 од 126+272 km до km 135+934
- државни пут II Б реда број 331, Бања Ковиљача - Гучево – Зајача од km 0+000 до km 22+337.
- регионална пруга Рума - Шабац – Распутница Доња Борина државна граница- (Зворник Нови)

Гранични прелаз ка Босни и Херцеговини удаљен је 5 km.

Када је постојеће стање у пизању површине за јавне намене и објекте чине саобраћајни објекти и површине, комунална инфраструктура, објекти: образовања (вртић, предшколска установа, основна школа), здравства (здравствена станица), социјалне заштите, споменици културе, зелене површине (шуме, парк шуме, заштитно зеленило), спорт и рекреација.

Остало грађевинско земљиште заузима преостале површине намењене претежно становању, привреди, комерцијалним делатностима, туризму, спорту и рекреацији, услугама и угоститељству.

Укупна планирана површина за јавне намене износи 194,8 ha, односно 10,2 % од укупне површине плана.

Планиране површине за јавне намене обухватају постојеће земљиште и земљиште планирано за изградњу:

- Објекте јавних функција и служби (друштвени стандард):
 - Управа и администрација (1. Посебна намена).
 - Образовање (1. Матична основна школа " Вера Благојевић " - 8 разреда; 2. Истурено одељење у Горњој Ковиљачи - 4 разреда; 3. Друштвени стандард (предлог Средња школа и ђачки дом (потрбна израда УП)).
 - Дечија и социјална заштита (1. Комбинована дечија установа (вртић, предшколско) - "Пинокио"; 2. Дом за незбринуту децу; 3. Центар за азил; 4. Друштвени стандард (предлог за Геронтолошки центар).
 - Здравство (1. Дом здравља; 2. спец. болница за рехабилитацију; 3. Општа болница; 4. Рехабилитациони центар (јавно - остало партнерство).

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

- Култура и наука (1. технолошки парк (омладински камп, спортски камп...)-(УП); 2. Музеј - културни центар).
- Јавне намене у оквиру мешовитих намена (1. Месна заједница; 2. Пошта; 3. Друштвени стандард (предлог Дом културе)).
- Површине за спортске објекте и комплексе и јавно зеленило:
 - Спорт и рекреација (1. Школски терен; 2. Фудбалски терен; 3. Отворени терени; 4. Бањске плаже (УП)).
 - Зеленило - Бањски парк; Парк шума; Уређене зелене површине; Сквер, трг; Меморијални парк Гучево (УП).
- Комуналне и инфраструктурне површине и објекти:
 - Комуналне површине и објекти (1. Пијаца; 2. и 3. ЈКП Водовод - црпна станица, бунар; 4. Гробље; 5. Фекална црпна станица.
 - Инфраструктурне површине и објекти (6. ТС 35 kV; 7. Антенск стуб; 8. фек. црпна станица).
- Саобраћајна инфраструктура:
 - Путно земљиште (саобраћајнице, пешачке стазе, јавне паркинг површине и путно зеленило).
 - Железничко земљиште.

Површине за остале намене (укупне површине 540 ha, односно 28,2 % површине плана) заузимају преостале површине намењене претежно становању, туризму, услугама, пословању, спорту и рекреацији као и свим другим наменама на земљишту других власника (приватно, верских заједница). Друге јавне функције, односно намене које су јавног карактера и за јавну употребу, могу бити на земљишту које није одређено за површине јавне намене (образовање, информисање, здравство, култура, спорт, зеленило, саобраћајне површине...).

Ван грађевинског подручја су пољопривредно земљиште, водно и шумско земљиште.

Простор Плана је подељен на 14 просторних целина (зона) према начину коришћења, претежним наменама, правцима развоја, степену урбанизације и мотфологији терена.

Табела бр.1: Биланс планиране намене површина

	НАМЕНА ПОВРШИНА	постојеће стање		планирано стање	
		ha	%	ha	%
A	ГРАЂЕВИНСКО ПОДРУЧЈЕ				
1	површине јавне намене	135.7	7.1	181.9	9.5
1.1	јавне функције и службе	8.0	0.4	9.0	0.5
	управа и администрација (посебна намена)	1.1	0.1	1.1	0.1
	образовање	1.4	0.1	1.4	0.1
	дечија и социјална заштита	2.4	0.1	2.2	0.1
	здравство	2.9	0.2	3.6	0.2
	култура и наука	0.2	0.0	0.7	0.0
1.2	саобраћајна инфраструктура	92.0	4.8	125.1	6.5
	путно земљиште	70.0	3.7	78.4	4.1
	јавне паркинг површине	0.4		1.5	0.1
	путно зеленило			22.5	1.2
	железничко земљиште	21.5	1.1	22.7	1.2

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

1.3	комуналне и инфраструк. површине и објекти	9.0	0.5	7.9	0.4
	комуналне површине и објекти	6.8	0.4	3.0	0.2
	гробље	2.0	0.1	4.6	0.2
	инфраструктурне површине и објекти	0.2	0.0	0.3	0.0
1.4	спорт, рекреација и зеленило	26.6	1.4	39.9	2.1
	спорт и рекреација	2.3	0.1	5.8	0.3
	бањски парк	13.7	0.7	13.7	0.7
	парк шума	10.7	0.6	11.5	0.6
	уређене зелене површине			6.2	0.3
	сквер, трг			2.8	0.1
	меморијални парк Гучево				
1.5	неуређене површине				
2	површине осталих намена	496.5	25.9	562.3	29.3
2.0	друштвени стандард за даљу разраду			10.1	0.5
2.1	становање	190.7	9.9	262.1	13.7
	становање високе густине			3.8	0.2
	становање средње густине			34.4	1.8
	становање ниске густине			94.9	4.9
	становање мале густине-рурално			129.0	6.7
2.2	Мешовите намене високе густине			7.7	0.4
	Мешовите намене средње густине			18.3	1.0
2.3	Производња и пословање	4.4	0.2	7.9	0.4
2.4	Пословање и услуге	4.2	0.2	26.4	1.4
2.5	Туризам	2.6	0.1	116.6	6.1
	Туристички комплекси			10.6	0.6
	Туризам - апартманско пансионски			105.3	5.5
	Туризам - здравствено бањски			0.7	0.0
2.6	Верски објекат	0.4	0.0	0.4	0.0
2.7	Спорт и рекреација			36.5	1.9
2.8	Остало зеленило	284.7	14.8	66.8	3.5
2.9	Површине са објектима за уклањање	9.5	0.5	9.5	0.5
	укупно грађевинско земљиште	632.1	32.9	744.2	38.8
Б	земљиште ван грађевинског подручја				
1	пољопривредно земљиште	195.3	10.2	150.9	7.9
	Остало зеленило	100.0	5.2	91.4	4.8
2	шумско земљиште	753.7	39.3	691.1	36.0
	меморијални парк Гучево			2.9	0.2
3	водно земљиште	236.9	12.3	240.5	12.5
	водно земљиште реке Дрине	198.6	10.4	185.0	9.6
	водно земљиште река	10.5	0.5	10.4	0.5
	зеленило уз водоток (водно зеленило)	27.8	1.4	45.1	2.3
	укупно земљиште ван грађевинског подручја	1285.9	67.0	1173.9	61.2
	УКУПНО ПОВРШИНА ПЛАНА	1918.0	100.0	1918.0	100.0

1.2.3. ЦИЉЕВИ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ

Основни циљ израде Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача израда интегралног планског документа који ће обухватити основни план и две измене и допуне основног плана, уз преиспитивање планских решења и усклађивање са законском регулативом.

Израдом Плана омогућава се реалнији приступ у планирању изградње објеката и бољу искоришћеност простора у складу са насталим променама и потребама у простору. Посебно је потребно преиспитати донету пласку докуметацију као и иницијативе грађана како би се омогућили повољнији услови за изградњу.

Посебни циљеви израде плана су:

- усклађивање планираних намена у простору са ажурним катастарско-топографским подлогама;
- усклађивање планских решења са ажурним плановима и условима заштите простора;
- усклађивање са новонасталим променама у простору;
- преиспитивање намене површина одређених блокова или делова блокова;
- стварање квалитетнијих саобраћајних веза и усклађивање постојећих површина, објеката и инфраструктуре са новопланираним површинама, објектима и инфраструктуром;
- реконструкција и рехабилитација постојеће инфраструктуре;
- преиспитивање и дефинисање правила уређења и правила грађења.

1.3. ХИЈЕРАРХИЈСКИ ОДНОС СА ДРУГИМ ПЛАНОВИМА - ПЛАНСКА УСКЛАЂЕНОСТ

Плански основ за израду Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача је:

- Просторни план града Лозница („Службени лист града Лознице“ бр. 12/11 и 13/11);

ИЗВОД ИЗ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ГРАДА ЛОЗНИЦЕ („Службени лист града Лознице”, 12/11 и 13/11)

На територији града Лозница постоје термоминералне појаве, које су уређене као бањска подручја са дугом традицијом. Веома позната у Србији, регионалног карактера је Бања Ковиљача. Бања Ковиљача налази се шест километара јужно од Лознице и већ дуже од сто година се користи као лечилиште. У бањи постоји неколико термоминералних извора, чија је температура воде до 30°C. Термоминералне воде су хидрокарбонатно, хлоридно-натријумско, калцијумско и магнезијумског типа.

Бања Ковиљача припада групи насеља специфичних природних и културних добара. Специфичност ових насеља је у једној или више развојно планираних функција, односно потенцијалних капацитета за развој специфичне понуде. Та специфичност се огледа превасходно у туристичким капацитетима и понудама, планираним привредним капацитетима, инфраструктурним објектима и природним посебностима.

• НАЧИН КОРИШЋЕЊА ЗЕМЉИШТА У ГРАНИЦАМА ПЛАНА

Компактно грађевинско подручје претежно урбаног типа обухвата Лозницу, већи део Бање Ковиљаче и делове Липничког Шора, Лешнице, Новог Села и Драгинца.

Индивидуална стамбена намена, али са већом густином изграђености и са појединачним блоковима и објектима вишепородичног становања је заступљена у ободним насељима градског центра, делимично у Бањи Ковиљачи и Лешници.

Водно земљиште

Хидрографска мрежа на територији града Лозница припада сливу реке Дрине. На потезу од Бање Ковиљаче до Новог Села, алувијон Дрине је веома широк, местимице достиже и до 400 м. Речно корито је усечено у алувијалне седименте, а дубина варира од 3 до 7 м. Потоци који пролазе кроз Б. Ковиљачу и уливају се у Дрину су: Симића поток, Цигански поток, Дубоки поток.

Висок ниво подземних вода може се појавити поред насипа у делу Бање Ковиљаче и делу Лознице, као последица високог нивоа воде у кориту водотока, и као последица педолошког и хидрогеолошког склопа појединих делова, као што су Обрежански и Липнички лугови. На овим територијама је извршено дренарање тла постављањем дренажне мреже.

• ОСНОВНА ОГРАНИЧЕЊА И ПРОБЛЕМИ

Геолошки склоп терена и структура порозности стенских маса указује на појаву подземних вода у виду издана разбијеног и збијеног типа. Овакви издани се појављују у Бањи Ковиљачи, и знатно мањи у селима Доња Бадања, Коренита и Текериш.

• 3.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОСТОРНОГ РАЗВОЈА

Као **општи циљеви** просторног развоја града Лозница одређују се:

- развој туризма, базиран на бањском (здравственом) туризму Бање Ковиљаче и Бање Бадање, транзитном туризму у граду Лозница, као и излетничком и рекреативном туризму у оквиру природних и непокретних културних добара (Тршић, манастир Троноша и др.);
- у погледу заштите животне средине, концепција просторног развоја се базира на заштити водоизворишта у Горњој Ковиљачи и Бањи Ковиљачи, смањењу загађености ваздуха у граду и третману отпадних вода, првенствено из Бање Ковиљаче и Лознице;
- планска препорука је организовање средње школе у Бањи Ковиљачи са смеровима везаним за здравствено-бањски туризам.

• 5. ПРОСТОРНИ РАЗВОЈ И ДИСТРИБУЦИЈА ТУРИЗМА

Основ будућег развоја туризма односи се на:

1. **Развој Бање Ковиљаче** као туристичког центра за одмор, релаксацију и здравствену негу који треба да понуди виши квалитет урбаних функција регионалног значаја. Развој Бање Ковиљаче, осим као бањског лечилишта, ће се преусмерити и ка развоју специјализоване понуде у домену рекреације, риболова, забаве и одмора у природним и створеним амбијентима, а посебно пословно - услужних делатности.

Планска решења подразумевају формирање:

А) Туристичке зоне првог ранга

- Бања Ковиљача - примарни туристички центар са диверзификованом туристичком понудом;

В) Туристичких „потеза“ – (линијске туристичке зоне) дуж правца Шабац-Лозница-Бања Ковиљача

- у циљу подршке транзитном туризму; и
- мањи комплекси дуж приобаља реке Дрине.

• 6.2.1. ВОДОСНАБДЕВАЊЕ

- **Постојеће стање**

Становништво Лознице се снабдева водом за пиће са изворишта „Зеленица“ које се налази у Бањи Ковиљачи, односно узводно од Бање у простору између железничке пруге Лозница-Зворник и реке Дрине.

Након радова на проширењу изворишта „Зеленица“ током 2014. године израдом новог водозахватног објекта, бунара Б-9, увећане су експлоатационе могућности тог изворишта и дошло је до промене струјне слике на њему, што за последицу има потребу за изменама граница зона санитарне заштите.

• 6.2.2. ФЕКАЛНА КАНАЛИЗАЦИЈА

Организовано одвођење отпадних вода се врши у Лозници, Бањи Ковиљачи и у Драгинцу. Тренутно је само 55% становништва прикључено на канализациону мрежу, која је углавном развијена у урбаним деловима Лознице и Бање Ковиљаче са укупном дужином од око 94km, као и у Драгинцу. Канализациона мрежа у Лозници и Бањи Ковиљачи функционише по комбинованом принципу за санитарне и атмосферске отпадне воде, са ниским степеном инфилтрације.

Пројектовањем и изградњом новог централног постројења за прераду отпадних вода (ППОВ) у Лозници, на десној обали Дрине, низводно од града, на катастарској парцели број 14142/2 КО Лозница, површине 6,46 ha, град ће добити објекат који ће опслуживати Лозницу и Бању Ковиљачу.

Предвиђено је проширење канализационе мреже у првој фази за 12 km, а у другој фази за 40 km са 9 пумпних станица, реконструкција пумпних станица Лозница и Бања Ковиљача, реконструкција и рехабилитација постојећих цевовода у Лозници, Бањи Ковиљачи и Лозничком пољу као и оштећених, проблематичних деоница канализационе мреже.

• 6.3.2. ГАСИФИКАЦИЈА

Генералним плановима гасификације је дефинисана дистрибутивна гасоводна мрежа за дистрибуцију гаса до потрошача града и Бање Ковиљаче. Предвиђен је повезивање на ГМРС „Лук“ и ГМРС „Вискоза“ са капацитетом од 6 000 m³/h гаса, као извора.

• 7.1. ЗАШТИТА И УНАПРЕЂЕЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

- а. Елиминисање потенцијалних извора загађивања подземних вода из уже зоне изворишта водоснабдевања „Зеленица“ и „Горње поље“.

Успоставити потпуну контролу над активностима у ужој зони изворишта водоснабдевања „Зеленица“ на локацији Бања Ковиљача (узводно од бање између железничке пруге Лозница-Зворник и реке Дрине) и „Горње поље“ на локацији Горња Ковиљача које се налази узводно од Зеленице у алувијалној равни. Министарство здравља донело је Решење о одређивању зона санитарне заштите изворишта „Зеленица“ на територији града Лозница. Неопходно је придржавати се свих мера заштите дефинисаних у измењеном и допуњеном Елаборату о зонама санитарне заштите изворишта „Зеленица“ и „Горње поље“ ЈП „Водовод и канализација“ (мај 2014. године, Рударско-геолошки факултет) и у складу са законском регулативом и подзаконским актима.

ИЗВОД ИЗ ПЛАНОВА ШИРЕГ ПОДРУЧЈА

- **Просторни план Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10)**

• 1.3.4. Заштита и уређење предела

Разноврсни, атрактивни и квалитетни предели Републике Србије су једна од основних вредности и елемент препознавања њене територије као и територије појединих регионалних или локалних целина.

Посебне проблеме заштите, уређења и развоја предела у Републици Србији представљају одсуство проблематике предела у законској и планској регулативи и непостојање свести о значају и вредностима предела како у стручној тако и у широј јавности.

Основни циљ заштите, уређења и развоја предела Републике Србије су разноврсни, високо квалитетни и адекватно коришћени предели и физички уређена, за живот и боравак пријатна рурална и урбана насеља и градови, развијеног идентитета заснованог на поштовању и афирмацији природних и културних вредности.

У односу на основни развојни карактер, односно степен модификације природног предела, разликују се природни и културни предели, где се у оквиру културних разликују рурални и урбани предели, одређени карактером и интензитетом промена, коришћењем и насељавањем простора.

Приоритетна подручја, за која је обавезна израда посебних пилот пројеката „Карактеризације предела“, као основа за заштиту, планирање и управљање њиховим развојем, су:

- простори у којима је квалитет предела и физичке структуре насеља од посебног значаја за развој, и то - туристичке дестинације: бање и лечилишта (Врњачка Бања, Нишка Бања, Сокобања, Матарушка Бања, Буковичка Бања, Бања Ковиљача, Врањска Бања, Бања Врујци), реке (Дунав, Сава, Тиса, Дрина);

- подручја под посебним притиском развоја, и то - простори и насеља уз саобраћајне коридоре (државни путеви 1. и 2. реда) и нови инфраструктурни и енергетски системи.

• **3.1.5. Просторни развој туризма и однос према заштити**

Основни циљ просторног развоја туризма у Републици Србији је просторно-еколошка подршка остваривању концепта одрживог развоја туризма, компромисним интегрисањем принципа и стратешких, планских и програмских докумената развоја туризма, заштите и уређења туристичких простора, уз оптимално задовољавање социјалних, економских, просторно-еколошких и културних потреба националног и локалног нивоа, интереса тржишта и услова прекограничне и међународне сарадње.

Концепција развоја. За социо-економске, просторно-еколошке и културне прилике у Републици Србији релевантни су следећи туристички производи (без приоритета у наведеном редоследу):

- градски туризам (градски одмори, манифестације и др);
- тоуринг (кружна и линеарна туристичка путовања/туре/путеви - националних паркова, планина, клисура, пећина, римских палата и споменика, средњовековних манастира, дунавских мотива, салаша, вина и гастрономије, бициклизма (Еуро Вело 6), пешачења (Е4 и Е7), јахања, лова, риболова и др);
- пословни + МИЦЕ;
- бањски туризам (здравствени / балнеолошки, климатски и веллнесс / рекреативни);
- планински туризам (на високим планинама, на средњим и ниским планинама);
- наутички и други видови водног туризма;
- догађаји;
- рурални туризам (агротуризам и комбиновани сеоски туризам);
- туризам специјалних интереса (верски, рекреативне активности и спортско-авантуристичке активности).

Геотермална енергија

Просечни протоци воде из постојећих извора и бушотина у просеку износе до 20 л/с. На неколико локалитета проток воде прелази 50 л/с (Богатић, Куршумлија, Прибојска Бања, Нишка Бања), а само на једној локацији проток воде износи преко 100 л/с (Бања Ковиљача).

Коришћење постојећих геотермалних извора треба усмерити у правцу производње топлотне енергије за потребе разних делатности - бањски туризам, загревање санитарне воде или просторија за потребе пољопривредне производње и слично.

○ **Регионални просторни план за подручје Колубарског и Мачванског управног округа („Службени гласник РС“, бр. 11/15)**

Регионалним просторним планом за подручје Колубарског и Мачванског управног округа општина Лозница је обухваћена целом површином и процењена као општина са развијеношћу од 80 - 100% републичког просека.

Основни циљ је уравнотеженији развој функцијских подручја већих урбаних центара/система (око Ваљева, Шапца и Лознице) и подстицање развоја и умрежавања осталих урбаних и општинских центара (посебно у централном делу подручја - Коцељева, Владимирци, Осечина и Уб).

• 2. Развој туризма, организације и уређења туристичких и рекреативних простора

Развој туризма на подручју Просторног плана опредељен је одредбама ППРС и Стратегије развоја туризма Републике Србије. Према ППРС, подручје Просторног плана припада туристичком кластеру Београд. Примарни туристички простори су: комплексна дестинација Ваљевске и Подрињске планине - Дрина, са знатним учешћем целогодишње понуде; међународни и национални транзитни и тулинг правци и обалски простори на Сави као међународном и на Дрини као националном водном путу. У непосредном окружењу наведених примарних туристичких простора су секундарни туристички простори регионалног и локалног значаја. У примарне туристичке просторе националног значаја сврстани су и: Ваљево као градски туристички центар, Бања Ковиљача као национални, перспективно међународни бањски центар и Бања Врујци као национална бања (док су остали урбани центри и бање на подручју од регионалног и локалног туристичког значаја). Прекогранична сарадња у туризму предвиђена је са Републиком Српском/Босном и Херцеговином. Према Стратегији развоја туризма Републике Србије, подручје Просторног плана припада већим јужним делом туристичком кластеру Западна Србија, а мањим северним делом кластеру Београд, са главним туристичким производима: догађаји/манifestације, специјални интереси, планине, здравствени туризам, рурални туризам, наутика, пословни туризам и градски одмор. Према овој стратегији, у приоритетне инвестиционе пројекте сврстан је само центар Дивчибаре (II приоритет).

Према природним и створеним туристичким потенцијалима и критеријумима тражње (посебно главног емитивног центра Београд), туристичка понуда подручја Просторног плана биће заснована на следећим видовима туризма/туристичким производима:

- планински и климатски туризам, са доминантном летњом понудом на свим Ваљевским и Подрињским планинама (климатска рехабилитација, планинарске и излетничке туре, јахање, планински бициклизам, параглајдинг и други специјални интереси); и зимском понудом на Повлену, Маљену и Бобији (ски-школе и почетници у алпском, нордијском скиј ању и сноуборду, лов и други специјални интереси), уз сеоски туризам, и друго;

- водни и наутички туризам, са летњом понудом на Сави, Дрини (ток и Зворничко језеро), на акумулацијама и у аква-комплексима (комплетна наутика на Сави и лака наутика са регатама на Дрини, спортови на води, специјални интереси, и друго); и са целогодишњом потенцијалном понудом у аква-комплексима на бази геотермалних вода Мачве и топле воде из колубарских термоелектрана, уз бањски, сеоски и друге видове туризма;

- бањски туризам, са целогодишњом (претежно летњом) понудом у здравственој рехабилитацији, здравственој и општој рекреацији (посебно у бањама Ковиљача и Врујци, делом и у бањама Бадања, Радаљска и Љиг), уз водни туризам, сеоски туризам, специјалне интересе и друге видове туризма;

- сеоски туризам, са целогодишњом (претежно летњом) понудом заснованом на традиционалним етно-амбијентима, еко-храни и старим занатима, посебно у зони утицаја интензивнијих туристичких дестинација (планинских, водних и бањских), уз специјалне интересе и друге видове туризма;

- туризам специјалних интереса (екотуризам, етнотуризам, ловни и риболовни туризам, "мекши" и "тврђи" облици авантуризма у спелеологији, пењању, параглајдингу, змај арењу, и друго), повезан са свим наведеним видовима туризма.

Организација просторног развоја туризма на подручју Просторног плана засниваће се на опредељењу да су главни туристички ресурси подручја заступљени на примарним туристичким просторима Ваљевских и Подрињских планина, Дрине и Саве. Ови туристички простори биће организовани у седам дестинација у склопу туристичког кластера Београда, од којих су три примарне просторне целине (Ваљевске и Подрињске планине - Дрина); три у склопу примарних међународних и националних транзитно-пловних и турно туристичких праваца и речних обала; и један у склопу примарног међународног транзитно-друмског и турно туристичког правца. Ове дестинације су:

- Подрињско - јадарска дестинација у доњем Јадру поред Дрине, између Гучева и Цера, претежно у оквиру града Лозница (Мачвански округ), у склопу Дрине као националног транзитно-пловног и турно туристичког правца, са примарним ресурсима речне обале и секундарним туристичким простором у залеђу. Ова дестинација обухвата: бањски центар Бању Ковиљачу са балнеолошким и туристичким садржајима, урбани центар Лозницу (са наглашеним јавним службама и садржајима у функцији туризма, и планираним спортско- рекреативним комплексом на Дрини), излетиште на Гучеву, бањско место Бања Бадања, као и културну и природну баштину у Јадру (посебно Тршић, меморијални споменици и манастири), мале планиране риболовне и рекреативне пунктове на Дрини, уз гравитирајућа села, ловишта, риболовне ревице, и друго. Предвиђен је развој туристичких производа: бањског, водног, градског, сеоског и туризма специјалних интереса.

1.4. ПРЕГЛЕД КАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ПОДРУЧЈУ ПЛАНА

1.4.1. ПРИРОДНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ И ГЕОСАОБРАЋАЈНИ ПОЛОЖАЈ

Подручје града Лознице налази се у западном делу Републике Србије на самој граници са Босном и Херцеговином уз реку Дрину. Припада Мачванском округу. На западној страни границу града чини река Дрина, са северне и источне стране је територија града Шапца, са југозападне територија општине Мали Зворник, а са јужне територија општине Крупањ.

Градски центар је Лозница која је позициониран у средњем западном делу градске територије и релативно добро је доступна осталим насељима. Поред општинског центра Лознице, град има још 46 катастарских општина са укупно 54 насеља.

Бања Ковиљача се налази на надморској висини од 128m. То је бања под легендарним Ковиљкиним Градом. Позната је по лековитој термо- минералној води и минералном блату.

○ Инжињерско-геолошка својства терена

Инжињерскогеолошка својства неког терена су битна преваходно у урбаним зонама или у подручјима предвиђеним за изградњу.

Инжињерскогеолошке одлике територије плана и шире околине формиране су као последица геолошке грађе терена, као основног предуслова, затим деловањем различитих физичких фактора, као и техногене активности на геолошку средину.

У геолошкој грађи ширег терена заступљени су углавном тријаски и горњокредни седименти, који изграђују велику антиклиналну структуру Гучева разломљену уздужно и попречно већим бројем раседа.

Тријаске творевине су представљене кречњацима, пешчарима и шкриљцима, у доњем делу, а кречњацима и доломитима у горњем. Стене изграђују гребен Гучева (Црни врх и

Кулиште), односно терен јужно од Бање. За време средњег тријаса у подрињском региону дошло је на више места до вулканске активности, која се манифестовала изливањем порфиритских лава и образовањем већих или мањих маса порфирита, вулканских бреча и туфова.

Раседи у терену су бројни и јасно изражени, изузимајући оне покривене алувијалним наносом реке Дрине. У самој Бањи се запажа један расед правца пружања север-југ, који је просечан са раседима правца северозапад-југоисток.

Елементи који карактеришу територију са аспекта инжињерскогеолошке неповољности су: • **стишљивост**, на основу које су издвојени муљевити терени врло велике до средње стишљивости; • **нестабилност терена** у погледу клижења, карактеристична за неогене седименте као и за старије слабо очврсле, јако испуцале и алтерисане стенске масе; • **еродибилност** је присутна у многобројним јаругама на територији плана. Део тих јаруга је регулисан кроз урбанизацију града кроз већ изграђену инфраструктуру. Вишљи делови Бање су више угрожена овом појавом, нарочито на стрмим деловима падина. Већу угроженост од ерозије трпе и обале потока, тамо где нису урађени одбрамбени бедеми; • **сеизмички ризик** (7° и 8° MCS), захвата све делове подручја обухваћена планом, што значи да цела територија ПГР представља сеизмички нестабилну зону.

У инжењерско геолошком погледу, у пределу Бање Ковиљаче могу се издвојити следеће две категорије терена:

- терени изграђени од алувијалних седимената, на ужем простору Бање,
- терени брдског залеђа Бање, изграђени од флишних седимената горњокредне старости.

Приобаље Дрине застрвено је алувијалним седиментима. То је комплекс стена са мање више ограниченим својствима у погледу носивости, нарочито при високим водостајима, због тога се погодност за грађевинску делатност може постићи евентуалним мерама мелиорације, прилагођавањем дубине темељења природном тлу, контролисаним насипањем.

Брдско подручје изграђено од кредног флиша припада условно стабилним теренима. Стабилност оваквих терена последица је постигнуте равнотеже; морфологије терена (нагиба падина), геолошких фактора (питолошких и физичко - механичких карактеристика стенских маса) и геоморфолошких процеса (физичко и хемијско распадање, интензитет савремених процеса).

- **Хидрогеолошки** услови: Са хидрогеолошког становишта се могу издвојити следеће три категорије чврстих стена:
 - добропропусна (водоносна) средина, представљена карстификованим кречњацима и доломитима средњетријаске старости.
 - слабопропусна средина, коју чини комплекс пешчара, кречњака и шкриљаца доњег тријаса, и
 - практично непропусна средина - главни горњи део пакета кредног флиша и карбонски шкриљци и пешчари.

Водоносна средина Бање Ковиљаче одликује се високом пропусношћу и издашношћу. У њој је формирано извориште за снабдевање становништва Лознице и Бање Ковиљаче.

Током 2001 године израђен је „Елаборат о резервама геотермано-минералних вода изворишта Бање Ковиљаче (аутор М.Миливојевић) на основу чега су пред надлежном републичком комисијом одобрене следеће резерве:

- Категорија А геотермално-минерална вода 6 лит/сек (БК-1А)
- Категорија Б геотермално-минерална вода 6 лит/сек (БК-1А)
- Категорија Ц1 геотермално-минерална вода која се може узимати из бунара БК-1А црпљењем помоћу пумпе.

Укупне експлоатационе резерве (А+Б+Ц1) од 18 лит/сек могу се користити а да неће доћи до значајне промене њеног квалитета. У свим случајевина температура воде је непромењена и износи 300С.

Простор обухваћен границама плана, припада условно стабилним теренима. Међутим, услед антропогене активности може доћи до нарушавања природне стабилности, деформација односно клижења терена и појаве неравномерних слегања тла испод темеља.

Од геодинамичких процеса у овој средини развијени су процеси површинске и линијске ерозије које се манифестују пре свега у виду јаружања. Јаружање настаје дејством повремених и сталних токова. Јаруге су развијене и на веома благим падинама а процес јаружања је интензивнији у деловима терена без или са слабом вегетацијом. С обзиром да су терени изграђени од ових седимената врло благог нагиба у њима обично не долази до клизања. Међутим, услед људске активности лако може доћи до покретања маса и формирања углавном плитких клизишта.

Климатске карактеристике општине

Град Лозница се налази у умерено континенталном климатском појасу за који су карактеристичне хладне зиме и топла лета. На северу, североистоку и истоку, микрорегије налазе се Подрињске планине: Цер, Иверак, Влашић, Гучево и Борања које утичу на климу Подриња и микроклиму града Лознице.

Средња годишња температура ваздуха у Лозници је 11°С, стварно трајање сунчевог сјаја (ефективна инсолација) износи годишње просечно 2.041 сат.

Средња годишња количина падавина износи око 819.5 mm, у просеку се годишње оулући 800 - 1000 mm падавина.

Преовлађујуће струјање ваздушних маса у Лозници је из правца југозапада, а затим северни ветар, северозападни и западни ветар. Најмању учесталост има југоисточни ветар. Највеће брзине измерене су при ветровима са севера, северозапада и запада и износе 87,8 km/h. Олујних ветрова у Лозници има веома мало и јављају се у просеку два пута годишње.

Хидрографске карактеристике

Подручје плана припада сливу Дрине, водном подручју Сава. Највећи водоток у обухвату плана је река Дрина.

Укупна површина водног земљишта износи 237,2 ha. Од ове површине водно земљиште реке Дрине је на 205,1 ha – водено огледало и приобаље, и 29,5 ha водно зеленило (спрудови, делови корита и сл.).

Осим реке Дрине кроз подручје Бање Ковиљаче протичу Симића поток, Цигански поток, Дубоки поток, као и Црвени поток који се налази на територији Горње Ковиљаче. Водотоци су делимично регулисани, претежно кроз грађевинско подручје. Површина водног земљишта потока и канала је 2,6 ha.

У планском подручју се налазе систем отворених и затворених канала за одводњавање, односно за каналисање атмосферске воде. Сви канали и јаруге се уливају у реку Дрину.

Река Дрина је према Уредби о категоризацији водотока и Уредби о класификацији вода („Сл. гласник СРС“, бр. 5/68) сврстана у II категорију водотока, а према Одлуци о утврђивању Пописа вода I реда („Сл. гласник РС“, бр. 83/2010) сврстана у водотоке I реда.

Река Јадар је такође водоток I реда. Његов главни изворишни крак Мали Јадар почиње извором испод Дебелог Црева на висини од 470 m на територији општине Осечина. Слив Јадра је асиметричног облика, са развијеном пространијом левом од десне стране.

Флора и фауна

Од флоре најзначајније су: бела врба, пепељаста врба, топола, црна јова, јасен, лужњак, храст, бели граб, црни граб, црни јасен, буква, багрем и др. Присутне су и заједнице зељастих биљака: траве, ливадске биљке (посебно лековито биље, као нпр. кантарион,

кичица, хајдучица, мајчина душица и др.), бројне врсте јестивих гљива и пољопривредне културе.

Реке на подручју града Лозница спадају у чисте текуће воде. Нарочито су чисте воде потока и речица које се уливају у Лешницу и Јадар, а и Дрина је веома брза и чиста. Из тог разлога се ова територија може сматрати за очувану и у погледу богатства рибљим врстама. У овим рекама се налазе: сом, младица, скобаљ, пастрмка, шаран, клен, мрена, липљан, штука, смуђ, зека, платика и др.

На територији града Лозница срећу се различите врсте сисара као што су: зец, лисица, веверица, вук, срна, дивља свиња и др.

Око Дрине и њених акумулација прелећу или се кратко задржава преко 50 врста птица, неке од њих су: пољска јаребица, јаребица камењарка, препелица, дивља патка и фазан..

Сеизмолошке карактеристике

Подручје Града Лозница према својим сеизмолошким обележјима је једно од мање сеизмички угрожених подручја Србије.

Републички сеизмолошки завод је 28.10.2021. године доставио услове бр. 02-438-1/2021. На слици бр. 1 представљена је Карта сеизмичког хазарда за повратни период 475 г. изражен у степенима макросеизмичког интензитета на планском подручју за План генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача.

Слика бр. 1: Карта сеизмичког хазарда

Природна добра

За потребе израде Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача, Министарство заштите животне средине издао је услове број 001146992 2024 14850 000 000 501 106 од 24.04.2024.год.

На основу члана 42. став 8. Закона о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 91/10 – исправка и 14/16) Министарство заштите животне средине покренуло је поступак заштите природног подручја II категорије – регионалног, односно великог значаја, као Споменик природе „Парк Бања Ковиљача”. Под заштиту се ставља површина од укупно 27,2523 ха која је према структури власништва у државној (97% подручја) и приватној својини. На простору СП „Парк Бања Ковиљача” успоставља се режим заштите III (трећег) степена.

СП „Парк Бања Ковиљача” један је од најлепших и најочуванијих бањских паркова у Србији из XIX века. Циљ проглашења споменика природе је заштита природних вредности – хидрогеолошких, фитоценолошких, дендрофлористичких и орнитолошких, које су, захваљујући концепту пејзажно-архитектонског уређења, неодвојив део просторно културно-историјске целине бањског комплекса. Парк представља јединствену целину која се према обликовним карактеристикама уређења дели на Централни парк са бањским објектима и изворима (Доњи парк) и Парк шуму на падинама према Гучеву (Горњи парк).

Границом Плана обухваћен је део реке Дрине која са својим обалским појасом представља еколошки коридор од међународног значаја еколошке мреже Републике Србије, према Уредби о еколошкој мрежи.

На подрчју плана се налазе станишта строго заштићених врста птица (жалар слепић, брегуница, велики ронац и пчеларица) које користе шљунчане спрудове и речне обале за гнезђење и исхрану.

Планска решења су урађена према условима Министарства заштите животне средине. Поред директних мера у правилима грађења и уређења за сваку намену и услова и мера заштите животне средине, прописују се следећи услови заштите природе:

- Обавезно је очување и заштита Споменика природе „Парк Бања Ковиљача“ у складу са режимом заштите III степена. Забрањује се изградња објеката и организовање активности које могу да угрозе природне вредности парка, односно дозвољене су објекти здравствене намене и здравствено – бањског туризма. Није дозвољена изградња нових објеката осим објеката прописаних овим планом.
- Забрањује се изградња објеката на површинама водног земљишта, осталог и зеленила уз водоток, који нису дефинисани правилима овог плана уз обавезно очување приобалне вегетације и посебних станишта птица .
- Зеленило одабрати према еколошким, функционалним и декоративним својствима. Врсте које се одабирају треба да буду аутохтоне врсте, отпорне на загађиваче, прзог пораста и естетске вредности. Не препоручује се озелењавање врстама које су инвазивне (јасенолисни јавор, баграмац, багрем, кисело дрво...).
- Уколико је потребна сеча одраслих вредних примерака дендрофлоре обавезно се прибавља сагласност надлежне институције. Јавно зеленило које се уништи риликом извођења радова, мора се надокнадити према условима и на начин који одређује јединица локалне самоуправе.
- Обавезно је спровођење интегралног управљања водама, спровођењем мера за очување површинских и подземних вода и њихових резерви, квалитета и количине у складу са Законом о водама.
- Обавезно је осматрање на хидрогеолошким објектима и појавама у околини термоминералних извора. У случају опадања издашности нивоа подземних вода, поремећаја уобичајног режима истицања или замућења, коришћење се мора обуставити док се узрок не отклони.
- За све радове и активности у кориту реке и обалској зони обавезно је прибављање услова заштите природе Завода за заштиту природе Србије.
- уколико се током радова наиђе на геолошко – палеонтолошке или минералошко-петролошке објекте, за које се предпоставља да имају својство природног добра, сагласно чл. 99. Закона о заштити природе, налазач је дужан да пријави Министарству заштите животне средине и предузме мере заштите од уништења, оштећивања или крађе до доласка овлашћеног лица.

Сходно свему овоме важе следећи услови заштите природе:

- Смањење зелених површина у централној бањској зони није прихватљиво са аспекта заштите природе. Ако се због изградње објекта униште јавне зелене површине, морају се вратити у предходно стање;
- Обавезно је озелењавање свих контактних зона различитих по намени према урбанистичким параметрима и принципима пејзажно-архитектонског обликовања;
- Пожељни су пасивни и активни зелени кровови на јавним, пословним и комерцијалним објектима, како би се повећао проценат укупних зелених површина;
- Приобално зеленило и зеленило меморијалног комплекса одржавати у блиско природном стању;
- Обавезно је очување и заштита тока реке Дрине, са обалским појасом (плавно земљиште), приобалном вегетацијом и посебним стаништима птица
- Нису дозвољене намене које производе ниво буке, аерозагађења и отпадне материје које могу да угрозе друге намене у непосредном окружењу;

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

- Изван зоне становања забрањена је изградња објеката чије намена није директно везана за воду, на растојању мањем од 50м од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока;
- Очувати и заштитити речне аде и мање водотоке који су значајни за гнезђење, исхрану и зимовалиште, одмориште или ноћилиште за строго заштићене врсте птица као што су брегуница - *Riparia riparia*, пчеларица - *Merops apiaster* и жалар слепић - *Charadrius dubius*;
- Из грађевинских површина изузети комплексе зеленила (шуме и групе стабала) који су значајни са заштитног, еколошког, рекреативног и туристичког аспекта;
- Зеленило одабрати према еколошким, функционалним и декоративним својствима. Препоручује се претежна употреба аутохтоних врста, док је могуће користити и егзоте за које је потврђено да се добро адаптирају датим условима средине. Не препоручује се озелењавање врстама које су за наше поднебље детерминисане као инвазивне: *Acer negundo* (јасенолисни јавор или негундовац), *Amorpha fruticosa* (багремац), *Robinia pseudoacacia* (багрем), *Ailanthus altissima* (кисело дрво), *Fraxinus americana* (амерички јасен), *Fraxinus pennsylvanica* (пенсилвански јасен), *Celtis occidentalis* (амерички копривић), *Ulmus pumila* (ситнолисни или сибирски брест), *Prunus padus* (сремза), *Prunus serotina* (касна сремза) и *Parthenocissus quinquefolia* (петолисни бршљан). Избегавати врсте које су детерминисане као алергене (тополе и сл.);
- Извођење радова који изискују евентуалну сечу одраслих, вредних примерака дендрофлоре прибави сагласност надлежних институција. Уколико се због изградње уништи постојеће јавно зеленило, оно се мора надокнадити под посебним условима и на начин који одређује јединица локалне самоуправе, сходно Закону о заштити животне средине средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09-др. закон, 72/09-др. закон, 43/11 -УС, 14/16, 76/18 и 95/18-др. закон);
- Обавезна је идентификација свих отпадних вода, примена техничких решења и мера којима ће се онемогућити загађење површинских и подземних вода, укључујући и термоминералне воде. Обезбедити највиши ниво комуналне хигијене, у складу са чланом 3. Закона о управљању отпадом („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10, 14/16, 95/18-др.закон и 35/23);
- Обавезно је осматрање на хидрогеолошким објектима и појавама у околини термоминералних извора који се експлоатишу за потребе бањског туризма, и у случају опадања издашности нивоа подземних вода, поремећаја уобичајеног режима истицања или замућења подземних вода коришћење се мора обуставити док се узрок не отклони;
- у циљу постизања енергетске ефикасности постојећих инпланираних објеката применити прописана енергетска својства у складу са Правилником о енергетској ефикасности зграда („Службени гласник РС”, број 61/11);
- Током извођења радова, сагласно чл. 10. и 16. Закона о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС”, број 96/21), ниво буке и вибрација не сме прећи граничне вредности за радну средину;
- Обавезно је интегрисано управљање атмосферским водама одвођењем кишног отицаја са кровова у озелењене депресије и канале ради скретања у отворене зелене површине, порозним поплочавањем, пешчаним филтерима, биоретензијама (кишне баште) и другим економски исплативим техникама;
- Обавезно је управљање комуналним отпадом у складу са Планом управљања отпадом и локалним нормативним актима;
- За постављање антенских стубова базних станица мобилне телефоније избегавати јавне и зелене површине;
- Изворе светлости јавне расвете на зеленим површинама усмерити ка тлу;
- Размотрити мању примену рефлектујућих материјала за обликовање објеката (стакло, метализе...) због негативног утицаја директног и рефлектованог зрачења;

Посебне мере заштите парка и парк шуме:

- Неопходно је извршити ажурирање података о дендрофлори парка,

- Предвидети перманентни мониторинг заштићеног простора парка, као и евентуалних угрожавајућих фактора,
- Ради боље неге посебну пажњу посветити обликовању крошњи и хабитуса дендролошког материјала. Ово се посебно односи на примерке геометријски обликоване крошње који своју декоративну функцију остварују само при адекватном начину одржавања,
- Постојеће окућнице и други објекти на простору и у околини заштићеног природног добра треба да се озелене и уреде на начин којим ће се ускладити са уређењем парковских површина,
- Треба унети и обновити вртно-архитектонске елементе (фонтане, печурке, павиљоне и др.) који су карактеристика бањског парка,
- Потребно је обновити стазе, канале за одвод атмосферских падавина, осветљење које није замењено, и другу инфраструктуру,
- Унутар простора заштићеног подручја поставити информативне табле (одговарајућег дизајна, ликовно прилагођене простору и намени), са приказом историјског настанка, културно историјског значаја, а у циљу обавештења и презентације заштићеног природног добра и едукације посетилаца,
- Посебно поставити информативно-едукативне табле за презентацију вредних примерака дендрофлоре. Табле треба да садрже: латинске и народне називе детерминисаних аутохтоних и алохтоних врста изузетних примерака дрвећа и њихове битне карактеристике, занимљивости везане за поједине врсте и др.
- Од великог значаја је и спровођење мелиоративних мера. Услед сталног чишћења парковских површина од сушења и интензивним заливањем, долази до перманентног осиромашења земљишног покривача и лошег изгледа травњака. Како активни земљишни покривач износи само 20-40 см, произилази потреба његове мелиорације са циљем повећања квалитета постојећег земљишта. Ђубрење треба извести на начин који неће угрозити подземне воде,
- Избор биљног материјала за цветне површине и партере треба да буде разноврстан, раскошан, декоративан, прилагођен условима станишта, а у фенолошком погледу разноврстан, како би се у току вегетационог периода смењивали атрактивни ликовни ефекти. Обратити пажњу на увођење жбунастих декоративних биљака,
- За подизање нових и подсејавање постојећих травњака користити смешу трава која је прилагођена станишним условима и намени и коришћењу травних површина. Редовно примењивати основне мере неге травњака: отклањање корова, уклањање отпадака, аерација, додавање плодне хумусне земље, подсејавање, заливање, кошење, уништавање корова, прихрањивање. При озелењавању, допуни и замени постојећег биљног фонда пожељно је, поред аутохтоних врста, а узимајући у обзир предметни простор садити егзоте необичних форми, листова, плодова или цветова,
- При озелењавању, допуни и замени постојећег биљног фонда пожељно је, у парковском делу комплекса бање, поред аутохтоних врста, садити егзоте необичних форми, листова, плодова или цветова. Ово се односи нарочито на репрезентативне и зелене површине уз објекте.

1.4.2. СТАЊЕ КУЛТУРНОГ НАСЛЕЂА

Простор Бање Ковиљаче је третиран са неколико аспеката заштите и то од стране Владе Републике Србије као и од Скупштине града Лознице.

Влада Републике Србије је донела Уредбу о утврђивању подручја бање у насељу Бања Ковиљача на територији града Лознице, објављену у Службеном Гласнику Републике Србије бр. 13 од 19.02.2003.г.

Проглашењем подручја Бање Ковиљаче за бањско подручје, сагласно Закону о бањама унапређењем и проширењем капацитета здравствене службе, отварањем нових хотелских и рекреативних капацитета, савременом ефикасном организацијом управљања

природним ресурсима стварају се услови да Бања Ковиљача оправда своју традицију Краљевске бање.

Подручје бање „Бања Ковиљача“ обухвата простор у укупној површини од 1511.31.07. ha, чија граница почиње на североисточном углу парцеле 3119/2, 634/3, 634/2, 3102/2, 703/2, 699, 3104/2, 3104/3, 792, 817/2, 816/2, 813, 808/1, 807, 3106/1 границом КО. Трбушница и КО. Бања Ковиљача и КО. Брасина, парцеле 2460, 3124, 2435/1, 2437, 2439/3, 2439/1, 2439/2, 2453, 2454, 2455, 2456, 3116, 2560/2, 2562/1, 2562/2, 2574, 2570/1, 2570/2, 2576, 2577, 2578, 2579/1, све до пруге иде ивицом пружног земљишта, к.п. 2768 сече пругу к.п. 2768/2 затим сече пут Бања Ковиљача - Зворник 2664/6, 2664/3, 2664/10 и 2655/2 све до реке Дрине – затим у истом правцу од средине реке Дрине (граница са БиХ) иде реком Дрином (границом са БиХ) све до североисточног угла парцеле 3119/2 где је и граница почела, све у КО. Бања Ковиљача.

Влада Републике Србије је такође утврдила за знаменито место Споменик на Гучеву на основу Одлуке о утврђивању споменика на Гучеву за знаменито место објављене у „Службеном гласнику РС,, бр. 115/2005 од 27.12.2005.год. Споменик на Гучеву налази се на катастарској парцели број 2458 КО. Бања Ковиљача и у државној је својини. Заштићена околина знаменитог места обухвата катастарске парцеле број 2457/1 и 2458 КО. Бања Ковиљача, у државној својини.

Скупштина општине Лозница је донела Одлуку о проглашењу комплекса Бање Ковиљаче за културно добро број 06-16/89 од 23.06.1989. објављено у Службеном листу СО. Лозница бр. 3/89.

За потребе израде ПГР Бања Ковиљача, Републички завод за заштиту споменика културе израдио је **Студију заштите непокретног културног наслеђа на територији насељеног места Бање Ковиљаче** која је саставни део документације Плана.

Завод за заштиту споменика културе Ваљево, као надлежни завод за подручје територије Лознице, дао је услове за потребе израде ПГР у виду Елабората плана заштите и ревитализације градитељског наслеђа за потребе израде ПГР насељеног места Бање Ковиљаче који је израдио Завод за заштиту споменика културе Ваљево (бр. 528/1 од 6.12.2021).

Сав грађевински фонд који се налази у оквиру студије, валоризован је и подељен у следеће категорије:

1. Непокретна културна добра
2. Добра која уживају предходну заштиту – овој категорији припадају објекти за које се претпоставља да поседују културне вредности, односно својства и особености наслеђа, значајна за очување идентитета и културе, као и историјске, уметничке, архитектонске, археолошке, етнолошке, духовне, природњачке, техничке, научне, друштвене, економске или друге вредности. Добра која уживају претходну заштиту представљају културно наслеђе и уживају исту заштиту као и културна добра.

Установљене су четири категорије валоризације простора (мапа 1) према концентрацији културног наслеђа и његовом степену очувања:

I зона заштите - Простор у оквиру кога се налази:

- највећи број појединачних споменика културе и заштићена просторна културноисторијска целина комплекс Бање Ковиљаче (Одлука СО Лозница број 06-16/89 од 23.06.1989. године и „Службени лист општине Лозница“ број 3 од 26.06.1989. год.),
- очуван пејзаж и амбијент,
- очувана намена,
- очуване природне карактеристике.

II зоне заштите – Простор који је у мањој мери претрпео трансформације (намене и/или физичких карактеристика), али и даље има основне одлике физичке очуваности објеката и амбијента.

III зона заштите – Простор који је у већој мери претрпео трансформације. Овај простор је угрожен неадекватном наменом и девастиран непримереном изградњом и објектима лошег бонитета.

IV зона заштите – Простор насеља који нема споменичко својство, али у којем постоје евидентирана археолошка налазишта, природно шумско окружење и споменик на Гучеву палим борцима у Првом светском рату.

Ове категорије су основ за дефинисање одговарајућих мера заштите предметног простора.

1.4.1.1. МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРОСТОРА

• I зона заштите

1. Забрањује се употреба и коришћење културног добра у сврхе које нису у складу са његовом природом, наменом, значајем или на начин који може довести до оштећења културног добра;

2. Забрањује се раскопавање, рушење, преправљање, презиђивање, прерађивање и било који други радови који могу нарушити својство културног добра;

3. Очување и заштита простора, односно:

- Очување изворне просторне структуре и карактера простора,
- Очување зеленила у оквиру јавног простора и његово унапређење,
- Очување наменски пројектованих бањских грађевина и затеченог историјског парковског решења: пејзажно-архитектонске матрице са шетним стазама, правцима, алејама и дрворедима,
- Очување аутентичног габарита (хоризонталног и вертикалног) и изгледа објеката;

4. Забране и ограничења:

- Забрањена је препарцелација и издвајање посебних парцела у оквиру катастарске парцеле парка бр. 448/1,
- није дозвољена изградња објеката на парцели 448/1, парцели 427/1 где је блатни канал, као ни на парцелама парк шуме: 448/2, 448/6, 520, 521/1, 521/2, 522/1, 522/2,
- За парцеле 448/4 и 449/24 неопходна је израда урбанистичког пројекта
- није дозвољено формирање:
 - дечијих игралишта,
 - луна и забавног парка,
 - спортских терена и базена,
 - нових паркинга,
 - тенди и формирања затворених зимских башти,
 - додатног поплочавања и прављења чврстих застора,
 - Улица Славонске дивизије остаје у специјалном режиму одвијања једносмерног саобраћаја (пешачко колска саобраћајница) само за кориснике објеката дуж ове улице
 - неопходно је очување природног амбијента и зеленила.

• II зона заштите

1. Неопходно је сачувати наслеђено јединство природног пејзажа и урбанистичко-архитектонског наслеђа;

2. Чувати постојећу парцелацију, а у складу са тим није дозвољено удвајање парцела ради изградње објеката веће квадратуре и волумена;

3. Основна намена ове зоне јесте једнопородично становање, док је компатибилна намена угоститељство са ограниченом количином смештајних јединица у зависности од урбанистичких параметара за ову зону;

4. Очување доминантног типа изградње, формирање слободностојећих објеката на парцели, са могућношћу постојања помоћног приземног објекта (гаража, остава).

Максимална спратност главног објекта, уколико се налази у нагибу терена је Су+П+1+Пк, а уколико је на равном терену П+1+Пк.

5. У циљу очувања постојећег окружења, заузетост парцеле код изградње нових објеката се ограничава у односу на величину парцеле:

- < 400m² - 30 %
- 400-600 m² - 25%
- 600-800 m² - 20%
- > 800 m² - 15%.

6. За изградњу нових објеката на катастарским парцелама 391 и 445, обе у КО Бања Ковиљача, неопходна је претходна разрада урбанистичким пројектом, где ће се сагледати просторне могућности локације и планираних параметара у односу на непосредно окружење. При разради урбанистичког пројекта за КП 445 новопланирани објекат планирати тако да буде увучен у односу на границе парцела КП 444 и КП 448/6. Заузетост парцеле КП 445 је дефинисана кроз параметре заузетости парцела Друге зоне заштите и водити се дефинисаним процентима. Највиша дозвољена висина новог објекта је П+2+Пк;

7. Планирати увођење јавног осветљења на улицама и осталим јавним површинама.

• III зона заштите

1. Неопходно је сачувати наслеђено јединство природног пејзажа и урбанистичкоархитектонског наслеђа;

2. Чувати постојећу парцелацију, а у складу са тим није дозвољено удвајање парцела ради изградње објеката веће квадратуре и волумена;

3. Основна намена ове зоне јесте једнопородично и вишепородично становање, док је компатибилна намена угоститељство са ограниченом количином смештајних јединица, у зависности од планираних габарита и урбанистичких параметара за ову зону;

4. Очување доминантног типа изградње, формирање слободностојећих објеката на парцели, са могућношћу постојања помоћног приземног објекта (гаража, остава). Максимална спратност главног објекта, уколико се налази у нагибу терена је Су+П+1+Пк, а уколико је на равном терену П+1+Пк.

5. У циљу очувања постојећег окружења, заузетост парцеле код изградње нових објеката се ограничава на 30%;

6. Новопланирани објекти морају бити слободностојећи, повучени од регулационе линије;

7. За изградњу нових објеката у блоковима уз улицу Маршала Тита (са леве стране улице, гледано из правца Лознице, између улице Јанка Веселиновића и улице Лазе Лазаревића) неопходна је претходна разрада урбанистичким пројектом, где ће се сагледати просторне могућности локације и планираних параметара у односу на непосредно окружење;

8. Планирати увођење јавног осветљења на улицама и осталим јавним површинама.

• IV зона заштите

1. Сви инфраструктурни и грађевински радови који укључују обављање земљаних радова у оквиру заштићених зона, морају се обављати на основу услова надлежног завода за заштиту споменика културе.

2. Археолошки локалитети се не смеју уништавати и на њима вршити неовлашћено прекопавање, ископавање и дубока заоравања (преко 30 cm).

3. Приликом извођења земљаних радова који претходе припремним грађевинским радовима за изградњу нових као и реконструкцију постојећих објеката у близини евидентираних археолошких локалитета, неопходно је радити уз повећане мере опреза и присуство и контролу надлежне службе заштите, а по потреби и обавити археолошка истраживања или заштитна археолошка ископавања.

4. У близини евидентираних археолошких локалитета, приликом радова на реконструкцији постојећих и постављању нових подземних инсталација обавезан је стални археолошки надзор.

5. Уколико се током истраживања наиђе на археолошке налазе и остатке од посебног значаја неопходно је испланирати њихову презентацију. Ово се посебно односи на непокретне археолошке налазе и остатке.

6. Уколико се приликом извођења земљаних радова наиђе на археолошке остатке, извођач радова је, по чл.109. Закона о културним добрима („Службени гласник РС“ бр.71/94, 52/11-др. закон и 99/11-др. закон) дужан да одмах, без одлагања прекине радове и обавести надлежну установу заштите и да предузме мере да се налази не униште, не оштете и да се сачувају на месту и у положају у коме су откривени.

7. Инвеститор је дужан да по чл.110. наведеног Закона, обезбеди финансијска средства за истраживање, заштиту, чување, публиковање и излагање добра, до предаје добра на чување надлежној установи заштите.

8. Зобрањује се привремено или трајно депоновање смећа у близини археолошких локалитета.

9. Дозвољава се инфраструктурно опремање простора археолошких локалитета и његово уређење према посебним условима и стручном мишљењу надлежног завода за заштиту споменика културе.

10. Зобрањено је вађење и одвожење камена, земље и грађевинског материјала са археолошких локалитета.

11. За знаменито **место споменик на Гучеву** прописују се следеће мере:

- Очување изборног изгледа, оригиналних материјала и оригиналних натписа на спомен-обележју;
- У оквиру заштићене околине на катастарској парцели 2457/1 и 2458 зобрањена је:
 - промене облика и намене терена;
 - градња објеката трајног или привременог карактера;
 - одлагање, складиштење и депоновање отпадних и опасних материја.

1.4.1.2. НЕПОКРЕТНО КУЛТУРНО НАСЛЕЂЕ БАЊЕ КОВИЉАЧЕ

1. Непокретна културна добра

- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче**
- Правни статус: **Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина, Одлука о проглашењу комплекса Бање Ковиљаче за културно добро („Сл. лист општине Лозница“, бр. 3/1989).**

Комплекс Бање Ковиљаче утврђен је за непокретно културно добро – просторно културно-историјску целину 1989. године, а уписан у Централни регистар непокретних културних добара 25.12.1990. године.

Граница просторне културно- историјске целине парка Бање Ковиљаче, са севера пролази од раскрснице Улица Народног фронта и Маршала Тита, иде Улицом Маршала Тита обухватајући блатне канале, па Улицом Филипа Кљајића и даље границама парцела 521/2, 522/1, 522/2, 448/6, 524/1, (обухватајући и њих) па Улицом Моше Пијаде (од раскрснице са Улицом Драгољуба Поповића) и границом парцеле 448/2 (обухватајући и њу), па Улицама Сремске дивизије и Народног фронта до угла са Улицом Маршала Тита.

Комплекс обухвата следеће катастарске парцеле: 448/3, 449/10, 449/8, 449/9, 449/7, 449/6, 449/5, 449/4, 449/3, 449/33, 449/18, 449/17, 449/29, 449/1, 448/1, 448/5, 448/2, 449/24, 448/4, 448/6, 52, 521/1, 522/1, 521/2 и 522/2 све у КО Бања Ковиљача.

Мере заштите за целину:

- Очување изворне просторне структуре и карактера простора, наменски пројектованих бањских грађевина и затеченог историјског парковског решења: пејзажно-

архитектонске матрице са јединствено решеним шетним стазама и правцима, алејама и дрворедима;

- Ажурно праћење стања и одржавање свих објеката, стања материјала и конструкција, инфраструктуре, надземних и подземних токова воде, минералних и термоминералних извора, противпожарне сигурности и других потенцијалних опасности које могу да угрозе просторно културно-историјску целину;
- Обнова оштећених грађевина чија су споменичка својства утврђена Одлуком о утврђивању НКД могућа је у оквиру аутентичног габарита (хоризонталног и вертикалног), са очувањем изворног изгледа, према посебним условима надлежне установе заштите непокретних културних добара;
- Урбанистичко, комунално и хортикултурно опремање и уређење парковског простора у складу са посебним условима надлежне установе заштите непокретних културних добара и надлежне установе за заштиту природе;
- Неговање и редовно одржавање декоративне и дендро флоре, коришћење аутохтоних врста биљака и другог садног материјала у складу са посебним условима надлежне установе за заштиту природе;
- У циљу заштите просторног уређења парковске површине, забрањена је препарцелација и издвајање посебних парцела у оквиру катастарске парцеле парка бр. 448/1;
- Формирање привремених летњих башти и сенила угоститељских објеката у оквиру целине планирати као минимално привремено заузеће јавне површине, са сунцобранима као сенилима, без могућности постављања тенди и формирања затворених зимских башти и додатног поплочавања и прављења чврстих застора, а у складу са условима надлежне установе заштите непокретних културних добара. Приликом постављања сенила неопходно је водити рачуна да се објекти од вредности не заклоне;
- Партерно опремање и уређење парка и постављање елемената урбаног мобилијара врши се у складу са посебним условима надлежне установе заштите непокретних културних добара и надлежне установе за заштиту природе. Није дозвољено формирање дечијих игралишта, луна парка и постављање другог мобилијара за игру и забаву у парку (вртешке, рингишпили, окретаљке и сл), као ни спортских терена и базена, нових паркинга и постављања тенди и формирања затворених зимских башти;
- Неопходно је поштовати историјски интегритет простора;
- Дозвољено је задржавање постојећих намена грађевина или враћање аутентичних намена; увођење нових садржаја: културног, просветног, научног, здравственог садржаја, туризма и угоститељства у складу са споменичким вредностима и специфичностима архитектуре појединачних грађевина могуће је према посебним условима надлежне установе заштите непокретних културних добара;
- Забрана градње објеката трајног или привременог карактера који својом наменом, габаритом, волуменом и обликом могу угрозити и нарушити аутентичност амбијента просторно културно-историјске целине или нису у функцији културног добра (нпр. отворени базени, паркинзи, формирање затворених зимских башти у парку, спортски објекти и терени и сл.);
- Забрана изградње нових објеката у оквиру заштићене просторне културноисторијске целине, и на парцели 427/1 где је блатни канал, као ни на парцелама парк шуме : 448/2, 448/6, 520, 521/1, 521/2, 522/1, 522/2, осим на кп 448/3 (некадашњи ресторан Швајцарија) и кп 448/4 (некадашњи ресторан Три чесме) и 449/24 (некадашњи хотел Гучево), све у КО Бања Ковиљача;
- Очување и унапређење зеленила у оквиру јавног простора - дрвореда, партерног уређења у оквиру парка, простора око јавних објеката у складу са Условима Завода за заштиту природе. У том контексту није дозвољено смањење зелених површина на рачун поплочаних површина;

- Очување и унапређење јавног простора (постојећег концепта партерног уређења уличног застора; форме и функције јавних површина; очување јавних споменика, спомен плоча и простора који их окружује, јавних чесми;
- Дозвољене су интервенције попличавања, озелењавања, опремања урбаним мобилијаром, декоративним осветљењем и сл. са циљем унапређења естетских и функционалних вредности простора, на деловима који нису уређени и њихово усаглашавање са постојећим решењем;
- Очување пејзажних и естетских вредности просторно културно-историјске целине; очување значајних визура ка вредним објектима и амбијенту просторно културно-историјске целине;
- Обезбедити доступност простора свим категоријама корисника, у складу са законским прописима и стандардима, лаким монтажним рампама и платформама, које ће бити дефинисане посебним мерама за сваки појединачни објекат;
- Не дозвољава се постављање соларних панела и колектора на кровове, терасе и дворишта објеката у оквиру заштићене целине;
- Постављање средстава за оглашавање дозвољава се на основу сагласности надлежне службе заштите за сваки објекат појединачно;
- Забрањено је постављање „билборд“ панела, меш платна и стубова за рекламе;
- Дозволе за привремену промоцију производа, одржавање различитих манифестација и догађаја издају се на основу појединачних услова надлежне установе заштите;
- Постављање уличног мобилијара и садржаја са ознаком културног добра и информацијама у вези са њим, као и информативних туристичких табли и путоказа дозвољава се на основу услова надлежне установе заштите;
- Забрањено је накнадно облагање фасада и њених делова, које има за циљ брендирање, рекламирање и стилизовање којим се на било који начин нарушава аутентичан изглед објекта;
- Оглашавања у виду ЛОГО-а на фасади морају бити стилски, колористички и обликовно усклађени са изгледом објекта, на основу услова надлежне установе заштите;
- Излози трговинских, угоститељских и осталих објеката, који се налазе у приземљу и првом спрату који је намењен за комерцијалне сврхе, морају бити стилски, колористички и обликовно усклађени са изгледом зграде, на основу услова надлежне установе заштите;
- Оглашавање на објектима са више корисника дозвољава се у виду заједничке огласне табле на основу услова надлежне установе заштите;
- Све инсталације, водовод, фекална и кишна канализација, електроинсталација, телефонска и кабловска мрежа, морају се водити подземним путем. Строго се забрањује привремено постављање електроинсталација преко улица (развлачење каблова);
- Трасирање далековода и лоцирање трафо станица у заштићеном простору није дозвољено, као ни постављање инсталације мобилне телефоније, радиоантена, сателитских антена и инсталација по фасадама;
- Није дозвољено постављање елемената клима уређаја на и поред објеката споменика култура тако да својим положајем угрожавају споменичке вредности;
- Забрањено је испуштања отпадних вода у земљиште, просипања, одлагања и привременог или трајног депоновања отпадних и опасних материја;

ПОЈЕДИНАЧНИ ВРЕДНОВАНИ ОБЈЕКТИ У ОКВИРУ ПРОСТОРНО КУЛТУРНОИСТОРИЈСКЕ ЦЕЛИНЕ

- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче - Сумпорно купатило**
КП: **449/3 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објекат са споменичким својствима у оквиру Непокретно културно добро - просторно културно-историјска целина**
Значај: **историјски, културолошки, архитектонски, друштвени и научни значај**

Мере техничке заштите:

- Неопходно је очување хоризонталног и вертикалног габарита, као и спољашњег изгледа објекта;
 - Не дозвољавају се радови који би довели до промене изгледа објекта, као што су доградња, надоградња, промена врсте и димензије фасадних отвора и столарије, као ни радови који би угрозили стабилност, сигурност и статичку отпорност објекта;
 - Чувати аутентичне материјале и завршну обраду фасаде и крова (нарочито дела који је покривен стаклом), као и столарије, степеништа и тротоара. Унутрашње облоге је дозвољено мењати, уколико нису аутентичне и јединствене, а дозвољено је и додавање хидроизолационог и термоизолационог слоја у нивоу испод ката постојећег пода;
 - Дозвољена је реконструкција и адаптација унутрашњег простора уз задржавање свих аутентичних елемената ентеријера, тако да се не наруше архитектонске вредности и аутентичност. Осавремењивање и увођење нових инсталација је дозвољено, на начин да се не наруши изглед објекта и да буду што мање видљиве;
 - За све грађевинске радове су неопходни услови службе заштите непокретних културних добара;
 - **Намена:** очување оригиналне намене објекта уз додавање садржај
- Назив културног добра: Комплекс Бање Ковиљаче - Вила Ковиљача
КП: **449/8 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објекат са споменичким својствима у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **културолошки, архитектонски, друштвени**

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита, као ни изгледа објекта;
 - Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању. Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
 - Задржати исти кровни нагиб, исту врсту кровног покривача, бојење фасада са очувањем пластике и декорације. Могуће је постављање савремене хидроизолације и термоизолације у кровним равнима и на унутрашњим зидовима, али не преко фасаде;
 - Неопходно је очување аутентичне столарије и декоративних дрвених украса на калкану или постављање нове израђене у свему према аутентичним (материјализација, димензије и декорација). Није дозвољено коришћење ПВЦ и металне столарије;
 - Уколико се планира санација увођењем нових конструктивних елемената ради статичке стабилности, неопходно их је извести тако да визуелно не нарушавају аутентични изглед објекта;
 - Дозвољено је уређење ентеријера у сврху прилагођавања савременим условима туризма, а у сврху задржавања функције туристичког смештаја, уз услове надлежне службе заштите, на начин да се не угрозе споменичке вредности објекта;
 - **Намена** - смештајни капацитети и угоститељство.
- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче - Вила Босна**
КП: **449/9 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објекат са споменичким својствима у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **културолошки, архитектонски, друштвени.**

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању. Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
- Задржати исти кровни нагиб, исту врсту кровног покривача, бојење фасада са очувањем пластике и декорације. Могуће је постављање савремене хидроизолације и термоизолације у кровним равнима и на унутрашњим зидовима, али не преко фасаде;
- Неопходно је очување аутентичне столарије и декоративних дрвених украса на калкану или постављање нове израђене у свему према аутентичним (материјализација, димензије и декорација). Није дозвољено коришћење ПВЦ и металне столарије;
- Уколико се планира санација увођењем нових конструктивних елемената ради статичке стабилности, неопходно их је извести тако да визуелно не нарушавају аутентични изглед објекта;
- Дозвољено је уређење ентеријера у сврху прилагођавања савременим условима туризма, а у сврху задржавања функције туристичког смештаја, уз услове надлежне службе заштите, на начин да се не угрозе споменичке вредности објекта. Обавезно је очување аутентичних елемената ентеријера и бар једне аутентичне смештајне јединице која би презентовала навике некадашњих туриста;
- **Предложена намена** - смештајни капацитети и угоститељство.

- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче - Хотел Подриње**
КП: **449/10 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објекат са споменичким вредностима у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **културолошки, архитектонски, друштвени.**

Мере заштите:

- Након радова који су у току, објекат је потребно одржавати, без могућности промене постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Дозвољени су радови на реконструкцији, санацији и адаптацији унутрашњег простора, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Не дозвољавају се радови који би угрозили спољни изглед објекта и његов габарит. Није дозвољено подизање анекса нити повећање габарита објекта ни на један начин;
- Уређење ентеријера у сврху прилагођавања савременим условима туризма, а у сврху задржавања функције туристичког смештаја је дозвољена уз услове надлежне службе заштите. Обавезно је очување аутентичних елемената ентеријера;
- **Предложена намена** - смештајни капацитети и угоститељство.

- назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче - Управна зграда**
КП: **449/7 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објекат са споменичким вредностима у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **културолошки, архитектонски, друштвени, историјски**

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању. Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
- Задржати исти кровни нагиб, исту врсту кровног покривача, бојење фасада са очувањем пластике и декорације. Могуће је постављање савремене хидроизолације и термоизолације у кровним равнима и на унутрашњим зидовима, али не преко фасаде;

- Неопходно је очување аутентичне столарије и декоративних дрвених украса на калкану или постављање нове израђене у свему према аутентичним (материјализација, димензије и декорација). Није дозвољено коришћење ПВЦ и металне столарије;
 - Уколико се планира санација увођењем нових конструктивних елемената ради статичке стабилности, неопходно их је извести тако да визуелно не нарушавају аутентични изглед објекта;
 - Дозвољено је уређење ентеријера у сврху прилагођавања савременим условима туризма, а у сврху коришћења објекта у нове сврхе;
 - **Предложена Намена** - канцеларијски простор, туризам и угоститељство, културни садржаји.
- назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче - Хотел Далмација**
КП: **449/6 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објект са споменичким вредностима у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **историјски, архитектонски, амбијентални, друштвени, културолошки**

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
 - Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању. Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
 - Задржати исти кровни нагиб, исту врсту кровног покривача, бојење фасада са очувањем пластике и декорације. Могуће је постављање савремене хидроизолације и термоизолације у кровним равнима и на унутрашњим зидовима, али не преко фасаде;
 - Неопходно је очување аутентичне столарије и декоративних дрвених украса на калкану или постављање нове израђене у свему према аутентичним (материјализација, димензије и декорација). Није дозвољено коришћење ПВЦ и металне столарије;
 - Дозвољено је уређење ентеријера у сврху прилагођавања савременим условима туризма, а у сврху задржавања функције туристичког смештаја, уз услове надлежне службе заштите, на начин да се не угрозе споменичке вредности објекта. Обавезно је очување аутентичних елемената ентеријера и бар једне аутентичне смештајне јединице која би презентовала навике некадашњих туриста;
 - **Планирана намена** – туризам, здравствено бањски туризам.
- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче - Хотел Херцеговина**
КП: **449/4 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објект са споменичким вредностима у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **историјски, архитектонски, амбијентални, друштвени, културолошки**

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању. Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
- Задржати исти кровни нагиб, исту врсту кровног покривача, бојење фасада са очувањем пластике и декорације. Могуће је постављање савремене хидроизолације и термоизолације у кровним равнима и на унутрашњим зидовима, али не преко фасаде;
- Неопходно је очување аутентичне столарије и декоративних дрвених украса на калкану или постављање нове израђене у свему према аутентичним

(материјализација, димензије и декорација). Није дозвољено коришћење ПВЦ и металне столарије;

- Дозвољено је уређење ентеријера у сврху прилагођавања савременим условима туризма, а у сврху задржавања функције туристичког смештаја, уз услове надлежне службе заштите, на начин да се не угрозе споменичке вредности објекта. Обавезно је очување аутентичних елемената ентеријера и бар једне аутентичне смештајне јединице која би презентовала навике некадашњих туриста;
- **Планирана намена** – туризам, здравствено бањски туризам.

○ назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче - Блатно купатило**

КП: **449/33 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **објекат са споменичким вредностима у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**

Значај: **историјски, научни, друштвени, културолошки, архитектонски**

Мере техничке заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању. Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
- Задржати исти кровни нагиб, исту врсту кровног покривача, (бибер цреп са једноструким густим покривањем) бојење фасада у кречном систему са глатким површинама, са очувањем архитектонске пластике и декорације. Могуће је постављање савремене хидроизолације и термоизолације у кровним равнима и на унутрашњим зидовима, али не преко фасаде;
- Неопходно је очување аутентичне столарије и декоративних дрвених украса и ограда. Уколико дође до великог оштећења ових елемената може се урадити постављање нових израђених у свему према аутентичним (материјализација, димензије и декорација). Није дозвољено коришћење ПВЦ и металне столарије, као ни застакљивање тераса;
- Уколико се планира санација увођењем нових конструктивних елемената ради статичке стабилности, неопходно их је извести сакривено;
- Уређење ентеријера у сврху прилагођавања савременим условима туризма, а у сврху задржавања функције туристичког смештаја је дозвољена уз услове надлежне службе заштите, на начин да се не угрозе споменичке вредности објекта. Обавезно је очување аутентичних елемената ентеријера;
- **Планирана намена** – туризам, здравствено бањски туризам.

○ Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче – Кур салон**

КП: **449/1 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **објекат са споменичким вредностима у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**

Значај: **архитектонски, историјски, културолошки, амбијентални**

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта.
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању.
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена.
- Задржати исти кровни нагиб, исту врсту кровног покривача, бојење фасада са очувањем пластике и декорације. Могуће је постављање савремене хидроизолације и термоизолације у кровним равнима, али не преко фасаде.

- Неопходно је очување аутентичне столарије и декоративних дрвених украса и ограда. Уколико дође до великог оштећења ових елемената може се урадити постављање нових израђених у свему према аутентичним (материјализација, димензије и декорација). Није дозвољено коришћење ПВЦ и металне столарије.
- Није дозвољено застакљивање тераса.
- Уређење ентеријера у сврху прилагођавања савременим условима туризма, а у сврху задржавања функције туристичког смештаја је дозвољена уз услове надлежне службе заштите, на начин да се не угрозе споменичке вредности објекта.
- Обавезно је очување аутентичних елемената ентеријера.
- **Планирана намена:** културни туризам, јавна намена.

ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ У ОКВИРУ ПРОСТОРНО КУЛТУРНО-ИСТОРИСЈКЕ ЦЕЛИНЕ

- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче – улазне капије**
КП: **448/1 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **Добро које уживају предходну заштиту у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **амбијентални, урбанистички**
Мере заштите:
 - Није дозвољена промена постојећег габарита капија;
 - Дозвољена је санација постојећег стања и конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
 - Промена изгледа капије није дозвољена;
 - Могуће је капије реконструисати на основу оригиналног пројекта.
- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче – Ресторан Три чесме**
КП: **448/4 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објекат без значаја у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Мере заштите:
 - Дозвољава се уклањање постојећег и изградња новог објекта на истом месту;
 - Могуће је објекат проширити до 30% хоризонталног габарита. Максимална висина будућег објекта је висина слемена постојећег објекта. Намена објекта може да буде угоститељски објекат за исхрану и пиће. Није дозвољено формирање смештајних капацитета.
 - Изглед и материјализација новог објекта мора бити усаглашена са условима надлежне установе заштите;
 - При архитектонском обликовању објекта користити чисте форме модерне архитектуре без коришћења елемената историјских стилова;
 - Није дозвољена сеча високе вегетације због формирања партера и проширења објекта;
 - Планирати реконструкцију партерног уређења и формирање отворене терасе, са сунцобранима као сенилима, без могућности њеног затварања и формирања зимске баште;
 - Обавезна израда урбанистичког пројекта;
- назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче – Хотел Гучево**
КП: **449/24 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **објекат без значаја у оквиру Непокретно културно добро просторно културно - историјска целина**
Мере заштите:
 - Дозвољена је санација и доградња постојећег објекта;

- Могуће је преобликовање хотела тако да се задржи висина објекта одређена постојећом највишом тачком и изврши надоградња нижих спратова постојећег објекта. Изглед и материјализација објекта мора бити усаглашена са условима надлежне установе заштите;
 - Дозвољена промена постојећег хоризонталног габарита објекта доградњом постојећег анекса до висине трећине главног објекта и изградње новог анекса исте висине у непосредној близини постојећих објеката тако да нове интервенције својим габаритом не прелазе равни фасада постојећих волумена;
 - Дозвољена је надоградња до висине постојећег слемена и промена вертикалног габарита. Максимална спратност објекта је П+4+Пс. Последњи спрат повићи минимално 3м са стране парка. Могуће је формирати кровну терасу;
 - Дозвољава се реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
 - При архитектонском обликовању комплекса користити чисте форме модерне архитектуре без коришћења елемената историјских стилова;
 - При реконструкцији објекта и уређењу околног простора неопходно је сачувати постојећу високу вегетацију;
 - Обавезна урбанистичког пројекта.
- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче – Сумпорна чесма**
КП: **448/1 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **Добро које уживају предходну заштиту у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **амбијентални, природни (сумпорна вода).**

Мере заштите:

- Конзерваторско рестаураторски радови, заштита и чишћење у постојећем габариту и изгледу; - Санација.
- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче – Бунар Вука Караџића**
КП: **449/18 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **Добро које уживају предходну заштиту у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **културолошки, друштвени, амбијентални, природни (сумпорна вода).**

Мере заштите:

- Конзерваторско рестаураторски радови, заштита и чишћење у постојећем габариту и изгледу; - Санација.
- назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче – Чесма принцезе Јелене**
КП: **448/6 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **Добро које уживају предходну заштиту у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **историјски, културолошки, друштвени, амбијентални, природни.**

Мере заштите:

- Конзерваторско рестаураторски радови, заштита и чишћење у постојећем габариту и изгледу; - Санација.
- Назив културног добра: **Комплекс Бање Ковиљаче – Спомен биста краља Петра I Карађорђевића и Спомен биста краља Александра Карађорђевића**
КП: **448/1**
Правни статус: **Добро које уживају предходну заштиту у оквиру Непокретно културно добро – просторно културно-историјска целина**
Значај: **меморијални, историјски, друштвени, културолошки**

Мере заштите:

- Конзерваторско рестаураторски радови, заштита и чишћење у постојећем габариту и изгледу; - Санација.
- **Мере заштите за остале објекте у зони Комплекса Бање Ковиљаче:**
- Накнадно дограђени /помоћни објекти се чувају у постојећем габариту. Дозвољено је инвестиционо и текуће одржавање, санација и адаптација, без могућности изградње нових објеката или доградње постојећих;
- Мањи објекат ка хотелу "Гучево" уклонити;
- Постојећи паркинг се задржава, без могућности проширења или формирања нових паркинг места;
- Улица Славонске дивизије остаје у специјалном режиму одвијања једносмерног саобраћаја (пешачко колска улица) само за кориснике објеката дуж ове улице.

ОСТАЛА НЕПОКРЕТНА КУЛТУРНА ДОБРА

- назив културног добра: **Вила Катарина**
КП: **338/1 и заштићена околина: 387/8, 388/1, 388/3, 388/4, 388/7, 388/9, 389/1, 392/1 све у КО Бања Ковиљача**
правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Катарина“ у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 108/2013)**
Значај: **архитектонски, културолошки, амбијентални**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Ажурно праћење стања и одржавање конструктивно-статичког система, кровног покривача, свих фасада, ентеријера и исправности инсталација у споменику културе;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградње, преградње, надградње и затварања трема;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама споменика културе;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре.
- Дозвољена је санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању.
- У оквиру заштићене околине забрањена је градња и постављања трајних или привремених објеката који својом наменом, волуменом габарита по висини или облику могу угрозити или деградирати споменик културе и његову заштићену околину;
- На неизграђеној парцели бр. 388/9 примењују услови надлежног Завода за заштиту споменика културе „Ваљево“ тј. мере техничке заштите за заштићену околину дефинисане Одлуком о утврђивању виле „Катарина“ у Бањи Ковиљачи за споменик културе са својом заштићеном околином („Службени гласник РС“ 108/2013).
- Забрана постављања покретних тезги, киоска и других привремених објеката унутар заштићене околине;
- У оквиру заштићене околине забрањени су радови који могу угрозити статичку безбедност споменика културе;
- У оквиру заштићене околине забрањени су радови којима се врши промена облика и намене терена;

- Забрањено је постављања далековода, ваздушних електро и ТТ водова преко заштићених парцела, њихово вођење извршити подземним каналима, уз враћање терена у првобитно стање;
- Обавезно је урбанистичко и комунално уређење, хортикултурно опремање, неговање декоративне флоре и редовно одржавање простора заштићене околине споменика културе у функцији споменика културе.

Препоручена намена: становање.

- назив културног добра: **Вила Анкица**
КП: **340/1 и заштићена околина 339/1, 339/2, 340/1, 340/2 КО Бања Ковиљача** Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Анкица“ у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 108/2013)**

Значај: **архитектонски, друштвени, амбијентални**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Ажурно праћење стања и одржавање конструктивно-статичког система, кровног покривача, свих фасада, ентеријера и исправности инсталација у споменику културе;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре.
- Забрана градње и постављања трајних или привремених објеката који својом наменом, волуменом габарита по висини или облику могу угрозити или деградирати споменик културе или његову заштићену околину, а постојећи објекти чувају се у постојећим габаритима;
- Дозвољава се постојање једног помоћног објекта висине П (гаража, остава);

Намена: становање, туризам, здравствени туризам.

- назив културног добра: **Вила Иванка (Партизанка)**
КП: **392/1 и заштићена околина 388/1, 388/9, 388/10, 388/12, 389/1, 389/2, 390/3, 392/1, 392/2, 393/1 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Иванка“ („Партизанка“) у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“ бр. 72/2014)**

Значај: **архитектонски значај, културолошки, друштвени значај – развој бањског туризма и стационарног бањског лечења**

Мере заштите културног добра:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Ажурно праћење стања и одржавање конструктивно-статичког система, кровног покривача, свих фасада, ентеријера и инсталација у споменику културе;

- Препоручује се враћање објекта у првобитно стање уклањањем накнадних надоградњи;
- Дозвољавају се радови на преуређењу ентеријера са могућношћу враћања у првобитно стање изгледа ентеријера како би на правилан начин била презентована његова првобитна намена;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре;
- Дозвољава се постојање једног помоћног објекта висине П (гаража, остава);
- Уклонити монтажни објекат гараже, који се налази испред објекта-споменика културе;
Намена: становање, туризам, здравствени туризам.

- Назив културног добра: **Вила Цер (Десанка) у Бањи Ковиљачи** Адреса: **Војвођанских бригада 16а**
КП: **328 и заштићена околина 326/1, 327, 328, 329, 341 КО Бања Ковиљача** Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Цер“ („Десанка“) у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 113/2013)**
Значај: **архитектонски, културолошки, амбијентални.**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
- Планирати уклањање накнадно дозиданих делова на спрату;
- Дозвољавају се радови на преуређењу ентеријера са могућношћу враћања у првобитно стање изгледа ентеријера како би на правилан начин била презентована његова првобитна намена;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама;
- Задржати пејзажно уређење дворишта;
- Забрана градње и постављања трајних или привремених објеката који својом наменом, волуменом габарита по висини или облику могу угрозити или деградирати споменик културе или његову заштићену околину, а постојећи објекти чувају се у постојећим габаритима;
- Дозвољава се постојање једног помоћног објекта висине П (гаража, остава);
- Паркирање планирати ка школи;
Намена: становање, туризам.

- Назив културног добра: **Вила Даница у Бањи Ковиљачи**
Адреса: **Народног фронта 54**
КП: **343 и заштићена околина 342/2, 342/3, 343, 344/1, 345/1 све у КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Даница – Дом Вујића“ у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 108/2013)**
Значај: **архитектонски, културолошки**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних

елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;

- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама;
- Забрана градње и постављања трајних или привремених објеката који својом наменом, волуменом габарита по висини или облику могу угрозити или деградирати споменик културе или његову заштићену околину, а постојећи објекти чувају се у постојећим габаритима;
- Дозвољава се постојање једног помоћног објекта висине П (гаража, остава).

Предлог намене: становање, туризам.

- Назив културног добра: **Вила Др. Петровића**

Адреса: **Гаврила Принципа 1**

КП: **464/2 и заштићена околина 451/2, 451/4, 452/2, 463/2, 464/1, 464/2, 464/3, 451/3 све у КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле доктора Петровића у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 113/2013)**

Значај: **архитектонски, друштвени, амбијентални.**

Мере заштите културног добра:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Забрана преправки, доградње, преградње, надградње и затварања трема;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама споменика културе;
- Дозвољени су конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре.
- У оквиру заштићене околине није дозвољена изградња нових објеката, а постојећи објекти се чувају у постојећим габаритима. Дозвољава се постојање једног помоћног објекта висине П (гаража, остава).

Намена: становање, туризам.

- Назив културног добра: **Вила Бенкара**

Адреса: **Иве Лоле Рибара 55**

КП: **1717/1 и заштићена околина 1717/3, 1718/2, 1718/3, 1717/4, 1717/5, 1717/6, 1717/7 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Бенкара“ у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 108/2013)**

Значај: **архитектонски, амбијентални, историјски**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Забрана преправки, доградње, преградње, надградње и затварања трема;

- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама споменика културе;
 - Вили Бенкари обезбедити пешачки прилаз са Ул.24. септембар и колски из Ул. Лоле Рибара;
 - Уклонити накнадно дозидане делове у сутерену и приземљу;
 - Неговање и редовно одржавање декоративне флоре;
 - Забрана градње и постављања трајних или привремених објеката који својом наменом, волуменом габарита по висини или облику могу угрозити или деградирати споменик културе или његову заштићену околину.
 - Дозвољени максималан висински габарит објеката у заштићеној околини је П+2.
- Назив културног добра: **Вила Сунчица**
Адреса: **Војвођанских бригада 30**
КП: **279/1 и 279/3 и заштићена околина 278, 279/1, 279/2, 279/3, 280/1 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Сунчица“ у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 113/2013)**
Значај: **архитектонски, културолошки**

Мере заштите:

- Очување изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Забрана преправки, доградње, преградње, надградње и затварања терасе;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на спољашњим површинама споменика културе;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре;
- У оквиру заштићене околине није дозвољена изградња нових објеката, а постојећи објекти се чувају у постојећим габаритима. Дозвољава се постојање једног помоћног објекта висине П (гаража, остава).

Предлог намен: становање, туризам.

- Назив културног добра: **Вила Гучево**
Адреса: **Гаврила Принципа 3**
КП: **451/2 и заштићена околина 451/4, 451/5, 451/9, 452/1, 452/2, 452/3, 463/2, 464/1, 464/2, 451/3, 451/8 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Гучево“ у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 113/2013)**
Значај: **архитектонски, културолошки, амбијентални**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско – рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;

- Забрана преправки, доградње, преградње, надградње и затварања трема;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама споменика културе;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре;
- У оквиру заштићене околине није дозвољена изградња нових објеката, а постојећи објекти се чувају у постојећим габаритима. Дозвољава се постојање једног помоћног објекта висине П (гаража, остава).

Предлог намен: становање, туризам.

- Назив културног добра: **Вила Здравље**

Адреса: **Железничка 2**

КП: **456/1**

Правни статус: **непокретно културно добро – споменик културе, Одлука о утврђивању виле „Здравље“ у Бањи Ковиљачи за споменик културе („Сл. гласник РС“, бр. 113/2013)**

Значај: **архитектонски, друштвени, историјски, амбијентални**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена, осим враћања првобитног изгледа. При фасадерским радовима, неопходно је чувати и рестаурисати оригиналне натписе и декорацију;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградње, преградње, надградње и затварања трема;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на спољашњим површинама споменика културе;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре;
- На плацу објекта и заштићеној околини могуће је реконструисати помоћне објекте из времена градње виле, према условима надлежне службе заштите.

Предлог намен: становање, туризам.

- Назив културног добра: **Споменик на Гучеву**

КП: **2458 и заштићена околина 2457/1 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **непокретно културно добро – знаменито место, Одлука о утврђивању споменика на Гучеву за знаменито место („Сл. гласник РС“, бр. 115/2005)**

Значај: **меморијални, историјски, културни**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа, оригиналних материјала и оригиналних натписа на спомен-обележју;
- Редовно одржавање и чишћење;
- Отклањање оштећења конзерваторско-рестаураторским методама;
- Забрана промене облика и намене терена;
- Забрана градње објеката трајног или привременог карактера;
- Забрана одлагања, складиштења и депоновања отпадних и опасних материја;

- Назив културног добра: **Споменик на Гучеву - Спомен обележје и Споменик Дарји Александровној Коробкиној**
КП: **2457/1**
Правни статус: **непокретно културно добро – знаменито место**
Значај: **меморијални, историјски, културни**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа, оригиналних материјала и оригиналних натписа на спомен-обележју;
 - Редовно одржавање и чишћење;
 - Отклањање оштећења конзерваторско-рестаураторским методама;
 - Забрана промене облика и намене терена;
 - Забрана градње објеката трајног или привременог карактера;
 - Забрана одлагања, складиштења и депоновања отпадних и опасних материја;
- **МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗАШТИЋЕНЕ ОКОЛИНЕ СПОМЕНИКА КУЛТУРЕ** (Вила Катарина, Вила Анкица, Вила Иванка, Вила Цер, Вила Даница, Вила Др. Петровића, Вила Бенкара, Вила Сунчица, Вила Гучево, Вила Здравље, Споменик на Гучеву):
 - Забрана градње и постављања трајних или привремених објеката који својом наменом, волуменом габарита по висини или облику могу угрозити или деградирати споменик културе или његову заштићену околину, а постојећи објекти чувају се у постојећим габаритима;
 - Забрана постављања покретних тезги, киоска и других привремених објеката унутар заштићене околине;
 - Забрана радова који могу угрозити статичку безбедност споменика културе;
 - Забрана промене облика или намене терена;
 - Забрана постављања далековода, ваздушних електро и ТТ водова преко заштићених парцела, њихово вођење извршити подземним каналима, уз враћање терена у првобитно стање;
 - Урбанистичко и комунално уређење, хортикултурно опремање, неговање декоративне флоре и редовно одржавање простора заштићене околине споменика културе у функцији споменика културе.
 - Забрана одлагања, складиштења и депоновања отпадних и опасних материја;
 - Редовно одржавање вегетације.

2. Добра која уживају предходну заштиту

- Назив: **Зграда Дома сироте деце Стаке М. Пејић**
КП: **395/1 и 395/2**
Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **историјски, друштвени, архитектонски**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена, осим враћања првобитног изгледа. При фасадерским радовима, неопходно је чувати и рестаурирати оригиналну декорацију;

- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградње, преградње, надградње и затварања трема;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на спољашњим површинама споменика културе;
- Без обзира на будућу намену објекта у једном његовом делу се мора приказати њен меморијални карактер и информације и дому и Стаки М. Пејић;

Предлог намен: култура, туризам.

○ Назив: **Хотел Београд**

КП: **342/2**

Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**

Значај: **архитектонски, културолошки, урбанистички**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта (оба објекта на парцели) и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена, осим враћања првобитног изгледа реконструкцијом терасе;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградње, надградње и затварања трема;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на спољашњим површинама споменика културе.

Предлог намен: угоститељство, туризам, култура.

○ Назив: **Зграда старог санаторијума Стражилово**

КП: **532/1 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**

Значај: **архитектонски, друштвени, културолошки, научни**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Планирати уклањање накнадно дозиданих елемената који не представљају другу фазу изградње овог објекта и његово прилагођавање новој намени;
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена, осим у сврху враћања првобитног изгледа;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградње, надградње и затварања трема;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на спољашњим површинама споменика културе;
- Могуће је реконструисати или изградити у истом габариту и на истом месту оригиналне помоћне објекте уз услове и сагласност надлежне установе заштите;

Предлог намен: туризам, становање, угоститељство, култура.

○ Назив: **Вила Драга**

КП: **437/1 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**

Значај: **архитектонски, историјски, друштвени, културолошки**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградњи и надградње;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама споменика културе;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре;
- У оквиру заштићене околине није дозвољена изградња нових објеката, а постојећи објекти се чувају у постојећим габаритима;

Предлог намен: туризам, угоститељство, становање, култура.

○ Назив: **Вила Рабреновић**

КП: **346/1 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**

Значај: **архитектонски, амбијентални**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградњи и надградње;
- Забрана постављања прикључних кутија, ормара и расхладних уређаја на фасадама споменика културе;
- Неговање и редовно одржавање декоративне флоре;
- На парцели, поред објекта није дозвољена изградња нових објеката;

Предлог намен: становање, туризам, угоститељство, култура.

○ Назив: **Вила Самокрес**

КП: **398/1 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**

Значај: **архитектонски, амбијентални**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних

елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградњи и надградње;

- Назив: **Вила Дрина**
КП: **444 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **амбијентални, друштвени, културолошки**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградњи и надградње;
- Планирати уклањање накнадно дозиданог објекта у унутрашњости парцеле, и санацију оригиналних објеката из времена градње виле.

Предлог намен: становање, туризам.

- Назив: **Вила Сарајево**
КП: **441 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **историјски, архитектонски, амбијентални, друштвени**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградњи и надградње;

Предлог намен: становање, туризам.

- Назив: **Вила Србадија**
КП: **474/1 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **историјски, архитектонски, амбијентални, друштвени**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградњи и надградње.

Предлог намен: становање, туризам.

- Назив: **Вила Банка**
КП: **280/1 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **архитектонски, амбијентални**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградњи и надградње.

Предлог намен: становање, туризам.

- Назив: **Вила Милинка**
КП: **518 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **архитектонски, амбијентални, историјски, друштвени**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа спољашње архитектуре и ентеријера, хоризонталног и вертикалног габарита, облика и нагиба крова, свих конструктивних и декоративних елемената, стилских карактеристика, оригиналних материјала и функционалних карактеристика;
- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта, као ни промена спољног изгледа;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Забрана радова који могу угрозити статичку стабилност споменика културе;
- Забрана преправки, доградњи и надградње.

Предлог намен: становање, туризам.

- Назив: **Стара железничка станица**
КП: **554 КО Бања Ковиљача**

Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **историјски, архитектонски, друштвени, технолошки**

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
- Планирати уклањање накнадно дозиданих делова.

Намен: туризам.

- Назив: **Санаторијум за ратну сирочад**
КП: **523 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **архитектонски, амбијентални, историјски**

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
- Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;

Намена: лечилиште, туризам.

- Назив: **Спомен костурница палим борцима НОР-а**
КП: **448/6 КО Бања Ковиљача**
Правни статус: **добро које ужива предходну заштиту**
Значај: **меморијални, историјски, друштвени, културолошки**

Мере заштите:

- Очување изворног изгледа, оригиналних материјала и оригиналних натписа на спомен-обележју;
- Отклањање оштећења конзерваторско-рестаураторским методама;
- Забрана промене облика и намене терена;
- Забрана градње објеката трајног или привременог карактера;
- Забрана одлагања, складиштења и депоновања отпадних и опасних материја;

Предлог намен: меморијална.

- Добра која уживају предходну заштиту у складу са Елаборатом плана заштите и ревитализације градитељског наслеђа за потребе израде ПГР насељеног места Бање Ковиљаче који је израдио Завод за заштиту споменика културе Ваљево (бр. 528/1 од 6.12.2021):
 - Црква Св. Апостола Петра и Павла (кп.бр.443/2)
 - Вила Драгица (Шумарева вила) (кп.бр. 382/1)
 - Вила Нови дом (Зубарева вила) (кп.бр.379/1)
 - Две мање виле
 - Вила Обреновчанка (кп. бр. 408/1)
 - Вила Љубав (кп. 378/1)
 - Вила Бубче (кп.бр. 410/1)
 - Била Мађарева (кп.бр.85/1)

3.Остали објекти у категорији добра које уживају предходну заштиту

- Назив објекта: Вила Адићар, Адреса: Проте Матеје 3, КП: 360 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Предлог намене: становање, туризам.
- Назив објекта: Вила Бојић, Адреса: Његошева 4, КП: 360/2 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Предлог намене: становање, туризам.
- Назив објекта: Бела Вила, Адреса: Народног фронта 74, КП: 348/1 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Предлог намене: становање, туризам.

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
 - Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
 - Промена спољног изгледа објекта није дозвољена;
 - Забрањено је подизање објекта у оквиру дворишта сем једног помоћног објекта који неће нарушити амбијенталну вредност виле.
-
- Назив објекта: **Вила Живановић**, Адреса: Народног фронта 90, КП: 350 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални.
 - Назив објекта: **Вила Бранко**, Адреса: Народног фронта 92, КП: 355/1 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање.
 - Назив објекта: **Вила Мачва**, Адреса: Јанка Веселиновића 3 и 5, КП: 409/1 и 409/4 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање.
 - Назив објекта: **Вила Алексић**, Адреса: Маршала Тита 201, КП: 412/1 КО Бања Ковиљача, Правни статус: објекат Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање.
 - Назив објекта: **Две виле браће Антонић**, Адреса: Маршала Тита 203 и 205, КП: 415/1; 415/2 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање.
 - Назив објекта: **Стара вила Антонић**, Адреса: Маршала Тита 207, КП: 414/1 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање.
 - Назив културног добра: **Вила Наталија**, Адреса: Устаничка 5, КП: 453/1, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање.
 - Назив културног добра: **Вила Вељковић**, Адреса: Устаничка 1, КП: 453/2 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: архитектонски, амбијентални, Намене: становање, туризам.
 - Назив културног добра: **Вила Емилија**, Адреса: Војвођанских бригада 3, КП: 345/4 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, архитектонски, Намене: становање, туризам.
 - Назив културног добра: **Вила Рај**, Адреса: Иве Лоле Рибара 1, КП: 240/2 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање, туризам.
 - Назив културног добра: **Вила Дара**, Адреса: Моше Пијаде 9, КП: 379/1 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање, туризам.

- Назив културног добра: **Вила Загорка**, Адреса: Маршала Тита 209, КП: 418 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: архитектонски, амбијентални, Намене: становање, туризам.
- Назив културног добра: **Вила Ђурђевића**, Адреса: Маршала Тита 211, КП: 418 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, Намене: становање, туризам.
- Назив културног добра: **Вила Сарина**, Адреса: Здравка Машановића 13, КП: 438 КО Бања Ковиљача, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, друштвени, Намене: становање.

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
 - Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању;
 - Промена спољног изгледа објекта није дозвољена.
- Назив: **Ракина чесма**, Правни статус: Добро које уживају предходну заштиту, Значај: амбијентални, друштвени.

Мере заштите:

- Није дозвољена промена постојећег хоризонталног и вертикалног габарита објекта;
- Дозвољена је реконструкција, санација постојећег објекта и адаптација унутрашњег простора, конзерваторско-рестаураторски радови, као и радови на текућем и инвестиционом одржавању.

АРХЕОЛОШКИ ЛОКАЛИТЕТИ – примењују се мере заштите прописане за зону IV у оквиру овог поглавља:

- Локалитет: назив – **Градац**, Бања Ковиљача; врста – утврђење; хронологија – римски период, средњи век; видљиви архитектонски остаци: бедеми, црква и цистерна; опис: налази се на врху брда Градац, источно од бање. Камено утврђење подигнуто је у римском периоду, а преправљано у време Византије и Средњег века. Основа је неправилног издуженог облика. Бедеми су од ломљеног камена и кречног малтера. У североисточном делу утврђења налази се цистерна за воду.
- Локалитет: назив – **Римско гробље**, Бања Ковиљача; врста – утврђење; хронологија – римски период, средњи век; видљиви архитектонски остаци – бедеми и цистерна; опис: налази се у подножју, са југоисточне стране брда Градац. На локацији се налази велики број масивних надгробних споменика, од којих су два обликована и украшена рељефним прстеновима.
- Локалитет: назив – **Црквине**, Горња Ковиљача; врста – црква; хронологија – средњи век; видљиви архитектонски остаци – бедеми и цистерна; опис – нема видљивих трагова.
- Локалитет: назив – **Римско гробље**, Горња Ковиљача; врста – гробље; хронологија – средњи век; видљиви архитектонски остаци – бедеми и цистерна; опис – северно од Црквине видљиво је 16 надгробних споменика од сивог пешчара, у облику стуба са шиљатим врхом и хоризонталне призматичне плоче. На једном вертикалном споменику издваја се представа руке са мачем.

Завод за заштиту споменика културе Ваљево је у допису „Измена и допуна услова за потребе ПГР за насељено место Бања Ковиљача” бр. 619/2 од 24.11.2025. године навео нови археолошки локалитет у оквиру непокретног културног добра просторно – културно историјске целине – комплекса Бање Ковиљаче. Археолошки локалитет се односи на кп. бр. 448/3 КО Бања Ковиљача где се налазе остаци делимично изграђеног православног сакралног објекта. На основу појединачне фотодокументације, црква је била подигнута до сводова. Сводови цркве нису били подигнути. Предпоставља се да је црква требала да буде меморијалног карактера јер је грађена са криптом. Радови на изградњи цркве су започети

после 1940. године, обустављени током другог светског рата, а оно што је изграђено је порушено након рата.

За наведени археолошки локалитет утврђују се следеће мере техничке заштите:

- археолошки локалитети представљају материјално културно наслеђе у државној својини, које ужива заштиту утврђену Законом;
- заштита археолошких локалитета (евидентираних и неевидентираних) односно археолошког подручја је трајна;
- археолошки локалитети се не смеју уништавати и на њима вршити неовлашћена прекопавања, ископавања и дубока заоравања (преко 30cm дубине);
- забрањено је вађење и одвожење камена и земље са археолошких локалитета;
- забрањено је привремено или трајно депоновање земље, камена, смећа и јаловине на и у близини археолошких локалитета;
- није дозвољено пројектовање и извођење теренских радова и нити било којих других земљаних или грађевинских радова у границама археолошких локалитета и њиховој непосредној околини;
- није дозвољено пројектовање и извођење геолошких радова (бушотина, раскопа, узорковања) нити било којих других земљаних или грађевинских радова у широј зони археолошких локалитета без археолошког надзора, односно присуства археолога на терену;
- могуће је истраживање у оквиру простора означеног као нови археолошки локалитет приказаног на графичком прилогу бр. 8.1. Заштита простора.

1.4.3. СТВОРЕНЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Становање

У насељу Бања Ковиљача према попису из 2011. године било је 5151 становника, а према попису из 2022. 4473 становника

Саобраћајна мрежа

Кроз планско подручје пролазе следећи државни коридори:

- **државни пут I Б реда број 26**, Београд - Обреновац - Шабац - Лозница - државна граница са Босном и Херцеговином (гранични прелаз Мали Зворник), деонице 02618 и 02619 од km 126+272 до km 135+934
- **државни пут II Б реда број 331**, Бања Ковиљача - Гучево – Зајача од km 0+000 до km 10+056.
- **регионална пруга Рума - Шабац – Распутница Доња Борина државна граница-(Зворник Нови)**

Улична мрежа саобраћајница подељена је на : **Примарну мрежу и секундарну мрежу саобраћајница.**

Кроз обухват плана пролази Регионална пруга Рума - Шабац – Распутница Доња Борина државна граница-(Зворник Нови) у дужини од 3.68km.

Водоснабдевање

Већи део територије Лознице оријентисан је на снабдевање санитарном водом из изворишта подземних вода Зеленица и Горње поље, која се налазе у алувијону реке Дрине, а у оквиру КО Бања Ковиљача. Оба ова изворишта се користе већ дужи низ година. Заштита алувиона реке Дрине у том смислу је најважнији задатак у годинама које нам долазе. Претходним Генералним урбанистичким планом Бање Ковиљаче дефинисано је Регионално извориште водоснабдевања Зеленица (7 бунара) и Горње поље (5 бунара) који су тренутно у функцији. Вода која се црпи из подземља је јако доброг квалитета, хемијски и бактериолошки исправна, и није потребна посебна прерада воде да би се пустила у употребу. Општина Лозница је донела Одлуку о зонама заштите Регионалног изворишта

водоснабдевања "Зеленица" још 1988. године, а 1998. године Скупштина општине Лозница донела је нову одлуку која покрива и "Горње поље" и којом су дефинисане зоне санитарне заштите регионалног изворишта водоснабдевања. Поред овог водоводног система који је од регионалног значаја како за Лозницу тако и за суседне општине, потребно је користити и друге алтернативне системе водоснабдевања свуда где је то могуће. Капацитет Регионалног изворишта водоснабдевања Зеленица и Горње поље, који тренутно обезбеђује 400l/сек и покрива око 80% територије општине Лозница.

Фекална и атмосферска канализација

Канализациона мрежа бање је изграђена 70-тих година, по техничкој документацији из 60-тих година, и тако покрива значајан део територије насеља, конципирана је по општем систему. И у овом случају се све отпадне воде измешане са атмосферским, сакупљене бањским канализационим системом одводе у реку Дрину без било каквог пречишћавања.

Електроенергетска инфраструктура

Напајање Бање Ковиљаче електричном енергијом на напонском нивоу 35kV је реализовано из ТС 110/35kV „Лозница 1” преко два далеководна правца:

1. Кабловски вод 35kV из РП 35kV у ТС 110/35kV „Лозница 1”
2. Надземни вод 35kV из РП 35kV у ТС 110/35kV „Лозница 1” преко ТС 35/10kV „Трбушница”

Трасе следећих транзитних 110kV далековода, једним својим делом се укрштају са обухватом плана и то:

1. ДВ 2x110kV бр. 106А/5 ТС Лозница 2 – ТС Мали Зворник, бр. 106Б/5 ТС Лозница – ТС Мали Зворник

Планско подручје се напаја електричном енергијом на напонском нивоу 35kV преко ТС 35/10kV „Бања Ковиљача”, где су уграђена два трансформатора 35/10kV снаге 2x4MVA, и једним делом преко ТС 35/10kV „Трбушница”, а електродистрибутивном мрежом и трансформаторским станицама на средњем и ниском напону врши се дистрибуција до крајњих корисника. Постојећи кабловски вод 35kV је типа IPZO 13, а надземни водови 35kV су изграђени са Ал/ч ужетом на челично решеткастим и бетонским стубовима.

Мрежа напонског нивоа 10kV на територији Бање Ковиљаче је у приградском делу изведена као надземна радијална мрежа, изграђена са Ал/ч ужетом на армирано-бетонским стубовима. Такође у ужем центру насеља средњенапонска мрежа је изведена као подземна, прстенаста 10 kV кабловска мрежа тако да омогућава двострано напајање трафостаница 10/0,4 kV. Каблови 10 kV на подручју Бање Ковиљаче су типа РР 41 и РНР 48. Најстарији водови су типа РР 41(Си) који су у погону више од 30 година, и који напајају трафостанице у најужем центру насеља.

Локације водова 10kV дате на цртежима се могу сматрати шематским (за оријентационо одређивање траса са тачношћу од $\pm 1m$). Пре почетка извођења било каквих радова је неопходно одредити тачне трасе подземних водова (трагачем каблова или неком другом методом)

На подручју Бање Ковиљаче постоји 26 трафостаница 10/0,4kV које су у власништву Електродистрибуције Србије, следећих карактеристика и снага:

- Монтажно бетонска ТС 10/0,4 kV „Железнички дом” инсталисане снаге 400 kVA
- Зидана ТС 10/0,4 kV „СРЦ Бања Ковиљача” инсталисане снаге 2x630 kVA
- Зидана ТС 10/0,4 kV „Здравка Машановића” инсталисане снаге 630 kVA
- Зидана ТС 10/0,4 kV „Аутобуска станица Бања” инсталисане снаге 400 kVA
- Зидана ТС 10/0,4 kV „Блед” инсталисане снаге 400 kVA
- Зидана ТС 10/0,4 kV „Основна школа” инсталисане снаге 400 kVA
- Зидана ТС 10/0,4 kV „Уједињене нације” инсталисане снаге 400 kVA
- Стубна ТС 10/0,4 kV „Гучевска” инсталисане снаге 100 kVA
- Стубна ТС 10/0,4 kV „Берловци” инсталисане снаге 250 kVA

- Стубна ТС 10/0,4 kV „Јањићи” инсталисане снаге 250 kVA
- Стубна ТС 10/0,4 kV „Паулге” инсталисане снаге 100 kVA
- Стубна ТС 10/0,4 kV „Горње поље Бања” инсталисане снаге 160 kVA
- Портална ТС 10/0,4 kV „Г. Ковиљача 1” инсталисане снаге 250 kVA
- Портална ТС 10/0,4 kV „Г. Ковиљача 2” инсталисане снаге 250 kVA
- Зидана ТС 10/0,4 kV „Кварц” инсталисане снаге 400 kVA
- Монтажно бетонска ТС 10/0,4 kV „Хотел Београд” инсталисане снаге 2x630 kVA
- Монтажно бетонска ТС 10/0,4 kV „Нови дом 1” инсталисане снаге 2x1000 kVA
- Зидана ТС 10/0,4 kV „Нови дом 2” инсталисане снаге 630 kVA
- Монтажно бетонска ТС 10/0,4 kV „Грабик” инсталисане снаге 400 kVA
- Портална ТС 10/0,4 kV „Козлучки навоз” инсталисане снаге 250 kVA
- Стубна ТС 10/0,4 kV „Грабик 2” инсталисане снаге 250 kVA
- Стубна ТС 10/0,4 kV „Зеленица” инсталисане снаге 160 kVA
- Монтажно бетонска ТС 10/0,4 kV „Вука Караџића” инсталисане снаге 400 kVA
- Стубна ТС 10/0,4 kV „Јадранска” инсталисане снаге 250 kVA
- Блиндирана ТС 10/0,4 kV „Илица” инсталисане снаге 400 kVA
- Монтажно бетонска ТС 10/0,4 kV „Робне резерве” инсталисане снаге 400 kVA

Телекомуникациона инфраструктура

На подручју Плана генералне регулације Бање Ковиљаче лоцирана је дигитална телефонска крајња централа (у даљем тексту КЦ) Бања Ковиљача која припада ЧЦ (чворној централни) Лозница - мрежна група Шабац, као и периферна централа ИС (Истурени Степен) Горња Ковиљача. КЦ Бања Ковиљача је са ЧЦ Лозница повезана са два спољна пута: коаксијалним и оптичким каблом, а са периферном централом ИС Горња Ковиљача оптичким каблом.

На подручју плана Бање Ковиљаче постоји 6 кабловских подручја, укупног капацитета каблова 6500 пари.

Топлификација и гасификација

ЈКП „Топлана-Лозница“ поседује капацитете за прикључење нових објеката који се налазе у непосредној близини постојећих инсталација топловода. Постојећа инсталација топловода је изграђена у зони Бањског парка и непосредном окружењу.

Значајније веће подручје је покривено инсталацијама гаса. Тако да је већи изграђеног подручја Бање Ковиљаче покривен инсталацијама топлификације, односно гасификације.

1.4.4. СТАЊЕ КВАЛИТЕТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Приликом израде Стратешке процене утицаја потребно је дати преглед постојећег стања и квалитета животне средине на подручју за које се Извештај односи, јер карактеристике постојећег стања представљају основу за свако истраживање проблематике животне средине на одређеном простору. Основне карактеристике постојећег стања за потребе овог истраживања дефинисане су на основу: увида у постојећа планска докумената, урађених студијских истраживања, доступне стручне и научне литературе, као и директним увидом у стање на терену. Досадашња сазнања и расположиви подаци о стању животне средине насељеног места Бања Ковиљача указују да су основни елементи природних потенцијала (ваздух, земљиште, биодиверзитет и предели/пејзажи) у значајној мери и даље очувани, иако су током времена претрпели значајне притиске.

Подручје планског обухвата претставља еколошки чисту средину без већих ривредних активности и без индустријског притиска.

Приметни су негативни утицаји саобраћаја дуж коридора саобраћајница, као и негативни утицаји употребе фосилних горива у енергетске сврхе.

На територији Лознице постоји аутоматска станица за мониторинг квалитета ваздуха у оквиру државне мреже мерних места, у надлежности Агеције за заштиту животне средине, смештена у дворишту Електродистрибуције, која је од прошле године (2021.год.), поново у функцији. Али због велике удаљености од предметног насеља, измерени подаци се не могу узети као меродавни. Тако да се квалитет ваздуха у границама Плана може пороценити само на основу опсервације на терену и идентификацијом извора загађивања.

Веће концентracије аерополутаната настају као емисија полутаната из домаћинстава и приликом обраде земљишта, услед коришћења механизације, током пољопривредних радова. Евидентно је повећање коцентрација дима, чађи и лако испарљивих угљоводоника у зимском периоду, из индивидуалних ложишта домаћинстава, што се објашњава утицајем метеоролошких параметара (нижа температура ваздуха). Иако је у једном делу насеља изведена гасификациона инфраструктура и даље је грејање на чврсто гориво примаран избор.

Интензитет саобраћаја дуж трасе Државних путева је интензиван, емитују се угљеникови оксиди, азотови оксиди, сумпорни оксиди, као и тешки метали (олово), угљоводоници, дим и чађ.

Простор који је под пољопривредним културама, баштама, ораницама и воћњацима, је такође подложен негативним притисцима. Може доћи до загађења земљиште услед цурења нафтних деривата из пољопривредне механизације, коришћених током обраде земљишта, неадекватном применом агротехничких мера.

Надлежни орган локалне самоуправе води Локали регистар извора загађивања, који се односи на привредна друштва и друга правна лица која испуњавају критеријуме из Листе 2 - Правилника о методологији за израду националног и локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података („Службени Гласник РС“, бр. 91/10, 10/13 и 98/16), у којој су дефинисане делатности и минималне граничне вредности параметара који се испуштају у животну средину.

Регистар садржи податке о изворима, врстама, количинама, начину и месту испуштања загађујућих материја у земљу, ваздух и воде, као и о количинама, врсти, саставу и начину третмана и одлагања отпада. Предузећа, односно привредни субјекти сами достављају потребне податке, по утврђеној методологији и на прописаним обрасцима. За потребе вођења регистра, на територији града Лознице, подБања Ковиљача.

Извори загађења вода су: неконтролисано испуштање отпадних вода (домаћинства, фекалне/канализационе, атмосферске), неконтролисано одлагање отпада, поред путева, на пољопривредном земљишту, у близини речних токова, приобаљима, чак и у речним коритима, док је неадекватна употреба агрохемијских мера у занемарљивом малом обиму заступљена.

Проблем одвођења отпадних вода на подручју Бање Ковиљаче је веома акутан.

Тренутно најизраженији проблем лежи у чињеници да се у дринском алувијону у зони Бање Ковиљаче и узводно ка насељу Горња Ковиљача налазе оба изворишта за снабдевање водом за пиће лозничког подручја (Зеленица и Горње поље) за која нису спроведени неопходни радови и мере санитарне заштите који између осталог подразумевају и сакупљање и одвођење отпадних вода загађивача који гравитирају овим извориштима. Осим тога у вишим брдским деловима Бање Ковиљаче услед интензивне урбанизације која није била праћена изградњом канализационог система, јављају се подручја на којима се отпадне воде из бројних стамбених објеката индивидуално упуштају у неадекватно изведене и водопрпусне септичке јаме, копане бунаре или директно у околне водотоке. Како се ови делови насеља простиру управо по контури изворишта термоминералних вода, где не постоји повлатни водонепропусни слој који би спречио продор загађења у аквифере, оваква пракса је неодржива, најпре у погледу веома израженог нарушавања и деградације животне средине, а потом и имајући у виду значај и потенцијал Бање Ковиљаче као туристичког и балнеолошког центра не само на нивоу општине, већ и на нивоу републике.

У погледу постојећег система, канализациона мрежа бање је изграђена 70-тих година, по техничкој документацији из 60-тих година, и тако покрива значајан део територије насеља, конципирана је по општем систему. И у овом случају се све отпадне воде измешане

са атмосферским, сакупљене бањским канализационим системом одводе у реку Дрину без било каквог пречишћавања.

Агенција за заштиту животне средине врши испитивање квалитета површинских и подземних вода, на два профила, на реци Дрини, на станицама Бајина башта и Бадовинци, водно подручје Сава. Резултате мониторинга приказује у годишњим публикацијама (Резултати испитивања квалитета површинских и подземних вода). Студија карактеризације показала је да се тренутни статус квалитета воде, који укључује еколошки и хемијски статус реке Дрине и њених притока, може сматрати умереним до добрим статусом квалитета.

За корито реке Дрине карактеристична је експлоатација речног шљунка и песка. Врши се перманентно и с обзиром на природно обнављање представља обновљиви ресурс. Држава треба да уреди ову активност, али подаци о количинама извађеног шљунка нису доступни. Изражен је недостатак кооперативног управљања екстракцијом шљунка у сливу Дрине, који би интегрисао компоненте животне средине и безбедности.

Када је квалитет воде за пиће у питању, воду из градског водовода контролишу Јавно предузеће „Водовод и канализација“ Лозница и Завод за јавно здравље Шабац (екстерна Лабораторија). Интерна лабораторија на црпној станици у Бањи Ковиљачи ради анализе у следећем обиму: -сваки дан по 3 анализе (једна хлорисана вода и две сирове) -два пута седмично по 10 анализа са терена на територији општине Лознице и 2 узорка са црпне станице (хлорисана и сирова вода).

Екстерна лабораторија је ЗЗЈЗ Шабац и они раде анализе у следећем обиму:-три пута месечно основну (А анализа) анализу као и наша лабораторија где узимају 10 узорка са терена и 2 узорка са црпне станице (хлорисана и сирова вода)

-4 периодичне анализе годишње (Б анализа) које се раде на три месеца

-1 велика анализа (В анализа) годишње

Квалитет воде на целокупном водоводном систему у току претходне године у потпуности одговара критеријумима правилника о хигијени и исправности воде за пиће. Вода из индивидуалних бунара се не контролише.

Нови Локални план управљања отпадом (од 2025.-2034 године) Скупштина града Лознице је донела у августу 2015. године.

Постојећи третман отпада у граду Лозници не задовољава елементарне критеријуме, безбедног управљања отпадом, што захтева приоритетну реализацију регионалне деопције.

Локална самоуправа -Град Лозница је комуналну делатност - управљање комуналним отпадом, поверила Комуналном јавном предузећу „Наш дом“ из Лознице. КЈП „Наш дом“ организовано сакупљени отпад одлаже на „Градску депонију“ која није санитарна и на безусловном је месту, али фазном санацијом, која се редовно одвија од 2011. године, она има статус уређеног сметлишта. За сад је укључено 29 насеља или око 70% укупног броја домаћинстава на целој територији града Лознице. Остали отпад који се ствара, углавном се депонује на безусловна сметлишта тзв. "дивље депоније", без претходне селекције и третмана, што представља велики проблем. Насеље Бања ковиљача је укључено у систем прикупљања отпадом.

Систем прикупљања и транспорт отпада обухвата следеће:

Технологија сакупљања комуналног отпада заснива се на пражњењу посуда – контејнера запремине 1100 l, димензија 1,4x1x1,5 m или канти за отпад. Број контејнера се одређује према нормативу 1 контејнер на 500 m² корисне површине објекта.

За депоновање отпада који може да се рециклира, нпр. папир, картонска амбалажа, ПЕТ амбалажа и др, користити посебне посуде од 5 m³. За пражњење ових посуда потребно је имати уговор са регистрованим оператером за управљање одређеном врстом рециклабилног материјала.

Посуде за отпад се постављају на места лако доступна возилима за пражњење; у појасу регулације саобраћајница у посебне нише или у оквиру путног зеленила, на парцелама јавне. Посуде за отпад се могу поставити и ван појаса регулације – тада се мора

обезбедити приступ возилима за пражњење. Заједничке посуде за отпад запремине 1100 l, постављати на бетонирани плато површине 2 m² са падом од 2% који може бити ограђен зеленилом. Приступ простору за контејнере мора бити у нивоу коловоза.

На територији планског обухвата није вршен мониторинг квалитета земљишта.

Ипак, може се закључити да загађивање земљишта није присутно у већем обиму, већ само на појединим локалитетима.

Један од проблема, додуше сезонски је и неконтролисаног паљења ораница. Представља важан еколошки проблем јер изазива вишеструке негативне последице, почев од материјалних до угрожавања живота људи, флоре и фауне. Паљењем ораница долази до трајног уништавања комплетне животне структуре, како на самој површини земљишта тако и на дубини од неколико центиметара.

На планском подручју се не врши мониторинг дневног, вечерњег и ноћног нивоа буке. Бука настаје највећим делом од саобраћаја, приликом рада пољопривредне механизације, застареле производне технологије и стара возила са високом емисијом буке.

1.5. РАЗМАТРАНА ПИТАЊА И ПРОБЛЕМИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ОБУХВАТУ ПЛАНА

Заштита животне средине логично подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе као и свих техничко-технолошких мера и прописа утврђених законском регулативом и условима надлежних институција.

Специфични проблеми који су настали као пратећа појава досадашњег економског и друштвеног развоја на подручју насеља Лошница су еколошке природе. Реална оцена, односно процена присутних и делујућих еколошких поремећаја тешко је остварива будући да не постоје јединствено прихватљива репрезентативна и објективна мерила.

Питања животне средине на простору Плана која су вреднована и разматрана односе се пре свега на стање и квалитет вода, ваздуха, земљишта, стање предела, а затим и начин управљања отпадом, нивое буке на различитим потезима плана. Изразитих природних ограничења нема, ипак присуство поремећаја је евидентно, настали су нарушавањем еколошке равнотеже активним деловањем љуског фактора у односу на коришћење просторне целине и њихове специфичности или посебности.

Приликом анализе стања животне средине на планском подручју извори загађења/проблеми су разнородни: отпадне воде, висок степен инфилтрације отпадних вода због неспроведене канализационе инфраструктуре, опасност од поплава (готово све текуће воде имају бујични карактер), већи број дивљих депонија, неадекватна заштита водоизворишта, одређени објекти и површине у окружењу Бање Ковиљаче у првом реду из суседне Лознице (фабрика „Вискоза“, радна зона, неуређене површине...) представљају амбијенталне и еколошке проблеме, појава клизишта, недостатак материјалних средстава за потребе развоја мониторинга како планског обухвата тако и читаве општине.

Разлози за изостављање одређених питања и проблема из поступка процене

Извештај о Стратешкој процени може се изјаснити о томе зашто поједина питања из области заштите животне средине нису била меродавна за разматрање. У конкретном случају као таква питања оцењени су: питања везана за климатске промене, промене озонског омотача и утицај јонизујућег зрачења с обзиром да досадашња истраживања и сазнања о природном и другом зрачењу, те врсте и садржају радионуклида не индикују опасност по здравље људи, уз поштовање прописа и обавеза из тих прописа у вези постојања и руковања материјалима и опремом која је извор зрачења (планским решењима се не предвиђају мере и радови којима би се стање у овој области животне средине могло погоршати). План није посебно меродаван у потенцијално позитивном или негативном смислу, а са аспекта обавеза према међународним споразумима.

1.6. РЕЗУЛТАТИ КОНСУЛТАЦИЈА СА ЗАИНТЕРЕСОВАНИМ ОРГАНИМА И ОРГАНИЗАЦИЈАМА

Након обављеног Раног јавног увида Плана генералне регулације, обављен је широк круг консултација са заинтересованим и надлежним институцијама, организацијама и органима, у току којих су прибављени подаци, услови и мишљења. Све консултације су релевантне за процес процене и израду стратешке процене утицаја Плана генералне регулације, а услови и мере надлежних органа, институција и предузећа су кроз процес процене вредновани и имплементирани у планска решења.

Консултације са заинтересованом јавношћу и појединцима биће обављене у току јавног увида, а резултати консултација биће саставни део Извештаја о стратешкој процени утицаја на животну средину.

Прибављени су услови, мишљења и сагласности од следећих надлежних и заинтересованих институција, органа, организација:

бр.	назив установе	бр. услова
1.	Републички сеизмолошки завод	02-438-1/2021 28.10.2021.
2.	АД Инфраструктура Железнице Србије	3/2021-1707 3.11.2021.
3.	ЈКП Топлана Лозница	594-1 9.11.2021.
4.	АД Електро мрежа Србије	130-00-УТД-003-1613/2021-002 од 3.11.2021.
5.	Републички хидрометеоролошки завод Србије	922-3-100/2021 8.11.2021.
6.	ЈКП Наш дом	898/1 1.11.2021.
7.	Министарство трговине, туризма, и телекомуникација	350-01-00064/2021-03 2.11.2021.
8.	ЈП Путеви Србије	953-25007/21-1 25.11.2021.
9.	Завод за заштиту споменика културе Ваљево	528/1 6.12.2021.
10.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	350-01-00122/2021-09 од 8.11.2021.
11.	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	350-01-02135/2021-11 од 5.11.2021.
12.	Министарство одбране	18056-2 од 5.11.2021.
13.	ЈП за газдовање шумама Србијашуме	17111 од 26.11.2021.
14.	Завод за заштиту природе Србије	03 бр. 021-3595/2 од 24.11.2021.
15.	Министарство рударства и енергетике	350-01-72/2021-06 од 18.11.2021.
16.	Електродистрибуција Србије	20700-Д.09.14 - 301471/1 од 17.11.2021.
17.	ЈП Електропривреда Србије	12.01.312/121-2021 од 12.11.2021.
18.	Министарство здравља	350-01-62/2021-10 од 8.11.2021.
19.	ЈВП Србијаводе	9890/1 од 15.12.2021.
20.	Лозница гас, доо	ЛГ-532/21 од 13.01.2022.
21.	ЈП Водовод и канализација	11/1367 од 28.1.2022.
22.	ЈП Лозница развој	03-938/1 од 8.11.2021.
23.	Телеком Србија	Д209-494504/1-2021 од 1.11.2021.

2.0. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА И ИЗБОР ИНДИКАТОРА

Општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

Са становишта дугорочне организације коришћења, уређења и заштите простора концепт одрживог развоја представља стратешку активност којом се дефинишу плански принципи и критеријуми заштите, затим средства и развој животне средине. Стратегија одрживог развоја огледа се у детаљнијој планској организацији и уређењу кроз вредновање капацитета простора у односу на одговарајуће делатности и активности у њему, као и усклађивање коришћења простора са природним и створеним потенцијалима и ограничењима.

Према члану 14. Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину општи и посебни циљеви стратешке процене дефинишу се на основу захтева и циљева у погледу заштите животне средине у другим плановима и програмима, циљева заштите животне средине утврђених на нивоу Републике и међународном нивоу, прикупљених података о стању животне средине и значајних питања, проблема и предлога у погледу заштите животне средине у плану или програму. На основу дефинисаних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене.

2.1. ОПШТИ И ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Основни циљ заштите животне средине на планском подручју је очување и унапређење стања животне средине кроз дефинисање мера заштите у односу на планирани развој, кроз концепт одрживог развоја, сагледававши еколошки, социјални и економски аспект. Овај циљ се реализује следећим општим циљевима:

- обезбеђивање квалитетне животне средине, што подразумева чист ваздух, довољне количине квалитетне и хигијенски исправне воде за пиће, затим очуваност екосистема и биолошке разноврсности, уређеност насеља и сл.;
- постизање рационалне организације, уређења и заштите простора усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним ресурсима (шуме, воде и др.) и створеним вредностима, односно оптимално управљање и коришћење природних ресурса;
- предузимање адекватних мера уз успостављање система контроле свих облика загађивања и праћења стања квалитета животне средине;
- подизање и јачање нивоа еколошке свести, информисања и образовања становништва о еколошким проблемима укључивање.

Посебни циљеви Стратешке процене произилазе из анализе стања, проблема, ограничења и потенцијала планираног простора, као и приоритета за решавање еколошких проблема, а у складу са општим циљевима и начелима заштите животне средине.

Посебни циљеви произилазе из интегралног приступа у очувању ресурса и решавања проблема у животној средини:

- одржавање квалитета ваздуха;
- смањити ниво емисије штетних материја у ваздуху;
- очување и унапрђење квалитета површинских и подземних вода;
- заштита геотермалних минералних вода и водоизворишта;

- изградња канализационе мреже у свим деловима насеља и повезивање са уређајем за пречишћавање отпадних вода;
- обезбедити уредно снабдевање водом;
- смањење ризика од поплава;
- смањење ризика и последица од појаве клизишта;
- очување обрадивог пољопривредног земљишта;
- очување површина под ливадама и пашњацима;
- спречавање загађивања земљишта;
- унапређење стања шума и повећање површине под шумом;
- адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати;
- санирање и рекултивација постојећих сметлишта чврстог отпада;
- очување биодиверзитета и унапређење предела;
- формирање свих категорија насељског зеленила, посебно заштитног зеленила;
- унапређење здравља,
- проширење гасификационе и топлификационе мреже;
- развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке);
- валоризација и адекватан третман непокретних културних добара;
- заштита природне баштине;
- развој индустрије и привреде;
- развој туризма;

2.2. ИНДИКАТОРИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

На основу дефинисаних посебних циљева врши се избор одговарајућих индикатора који ће се користити у изради стратешке процене утицаја на животну средину. Сврха индикатора стања животне средине је оцењивање планских решења са становишта могућих негативних утицаја на животну средину, као и утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Сврха њихове примене је у усмеравању планских решења ка остварењу циљева који се постављају.

Као инструменат за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова животне средине, као и сагледавање последица, индикатори су неопходни као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Показатељи су веома прикладни за мерење и оцењивање планских решења са становишта могућих штета у животној средини и за утврђивање које неповољне утицаје треба смањити или елиминисати. Представљају један од инструмената за систематско идентификовање, оцењивање и праћење стања, развоја и услова средине и сагледавање последица. Они су средство за праћење извесне променљиве вредности у прошлости и садашњости, а неопходни су као улазни подаци за свако планирање (просторно, урбанистичко и др).

Индикатори стратешке процене су припремљени према циљевима стратешке процене, на основу Правилника о националној листи индикатора заштите животне средине („Службени гласник РС“, бр. 37/2011) којим се прописује национална листа индикатора заштите животне средине.

Табела бр. 2: Посебни циљеви стратешке процене са избором индикатора

посебан циљ	индикатор
<ul style="list-style-type: none">▪ одржавање квалитета ваздуха▪ смањити ниво емисије штетних материја у ваздуху	<ul style="list-style-type: none">• Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за SO₂, NO₂, PM₁₀, O₃

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

<ul style="list-style-type: none"> ▪ очување и унапрђење квалитета површинских и подземних вода ▪ заштита геотермалних минералних вода и водоизворишта ▪ изградња канализационе мреже у свим деловима насеља и повезивање са уређајем за пречишћавање отпадних вода ▪ обезбедити уредно снабдевање водом ▪ смањење ризика од поплава 	<ul style="list-style-type: none"> • Serbian Water Quality Index (SWQI) - Петодневна биолошка потрошња кисеоника БПК₅, физичко-хемијски и микробиолошки параметри квалитета површинских вода • Нутријенти у површинским и подземним водама • Процент становника прикључен на јавни водовод • Процент становника прикључен на јавну канализацију • Загађене (непречишћене) отпадне воде
<ul style="list-style-type: none"> • смање ризика и последица од појаве клизишта; • очување обрадивог пољопривредног земљишта • очување површина под ливадама и пашњацима • спречавање загађивања земљишта • унапређење стања шума и повећање површине под шумом 	<ul style="list-style-type: none"> • Подручја под органском пољопривредом • Наводњавање пољопривредних површина • Промена начина коришћења земљишта • Површине деградираног земљишта • Ерозија земљишта • Управљање контаминираним локалитетима • Површина, састојине и типови шума • Управљање шумама и потрошња из шума
<ul style="list-style-type: none"> • адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати • санирање и рекултивација постојећих сметлишта чврстог отпада 	<ul style="list-style-type: none"> • Укупна количина произведеног отпада • Производња отпада (комунални, индустријски, опасан) • Количина произведене амбалаже и амбалажног отпада • Количина издвојено прикупљеног, поново искоришћеног и одложеног отпада
<ul style="list-style-type: none"> ▪ очување биодиверзитета и унапређење предела ▪ формирање свих категорија насељског зеленила, посебно заштитног зеленила 	<ul style="list-style-type: none"> • Диверзитет врста
<ul style="list-style-type: none"> • унапређење здравља • проширење гасификационе инфраструктуре 	<ul style="list-style-type: none"> • Квалитет воде за пиће • Укупна потрошња примарне енергије по енергентима
<ul style="list-style-type: none"> • развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке) 	<ul style="list-style-type: none"> • Број мерних места, стање мониторинг мреже
<ul style="list-style-type: none"> • валоризација и адекватан третман непокретних културних добара • заштита природне баштине 	<ul style="list-style-type: none"> • Број и квалитет заштићених непокретних културних добара • Број и површина заштићених природних добара и предеоних целина
<ul style="list-style-type: none"> • развој индустрије и привреде • развој туризма 	<ul style="list-style-type: none"> • % запослених и незапослених • % смештајних капацитета • Интензитет туризма

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Индикатори	Јединица мере
Учесталост прекорачења дневних граничних вредности за PM ₁₀ , NO ₂ , O ₃ i SO ₂ ,	Број дана у току године са прекорачењем дневне граничне вредности,
Нутријенти у површинским и подземним водама, SWQI-Serbian Water Quality Index,	Нитрати (mg NO ₃ /l), укупни фосфор и ортофосфати (µg P/l), → <i>Пет описних индикатора</i> (на скали од 0 до 100) и индикатор у боји: <i>веома лош</i> (0-38) црвено, <i>лош</i> (39-71) - жуто, <i>добар</i> (72-83) - зелено, <i>веома добар</i> (84-89) – светло плаво и <i>одличан</i> (90-100) – тамно плаво. температура воде (°C), рН вредност (рН), електропроводљивост (µS/cm), % засићења O ₂ (%), БПК ₅ (mg O ₂ /l), суспендоване материје (mg/l), укупни оксидовани азот (Нитрати + Нитрити)(mg N/l), ортофосфати (mg P/l), укупни амонијум (mg N/l) и највероватнији број колиформних клица (n/100ml),
Процент становника прикључен на јавни водовод	% (процент),
Процент становника прикључен на јавну канализацију	% (процент),
Загађене (непречишћене) отпадне воде,	% (процент),
Наводњавање пољопривредних површина	Индикатор се изражава у хектарима (ha), односно у процентима (%).
Површине деградираних земљишта,	Индикатор се изражава у хектарима (ha), односно у процентима (%), односно у метрима кубним по хектару годишње (m ³ /ha/год)
Промена начина коришћења земљишта	% деградираног земљишта у односу на укупну површину и површина деградираног земљишта изражена у ha,
Ерозија земљишта	ha или km ²
Управљање контаминираним локалитетима	t/ha/годишње еродираног земљишта
Површина, састојине и типови шума	Број локалитета изражен нумерички, удео изражен у %, трошкови санације и ремедијације изражени у RSD У хектарима (ha) или у процентима (%) у односу на укупну територију – за подиндикаторе Укупна површина под шумом и Процент шумске површине у односу на површину земље.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Управљање шумама и потрошња из шума	Процент (%) од укупне површине шуме или другог шумског земљишта- за подиндикатор Управљање шумама. Дужина у километрима (km) и структура путева (меки, тврди, асфалтни, укупно)- за подиндикатор Шумски путеви.
Диверзитет врста,	Број јединки по јединици површине. Број гнездећих парова. Површина у хектарима (ha),
Укупна количина произведеног отпада,	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год), Индикатор се изражава у тонама по години (t/год).
Производња отпада (комунални, индустријски, опасан)	Индикатор се изражава у тонама по години (t/год), односно у процентима (%).
Количина произведене амбалаже и амбалажног отпада	% (процент)
Квалитет воде за пиће	Потрошња енергије се мери у милионима тона еквивалентне нафте (Mten). Учешће енергената у укупној потрошњи енергије, као и просечна годишња стопа раста су приказани у облику процента (%).
Укупна потрошња примарне енергије по енергентима	Број мерних места
Број мерних места, стање мониторинг мреже	Број
Број и квалитет заштићених непокретних културних добара	Број
Број и површина заштићених природних добара и предеоних целина	% %
% запослених и незапослених	
% смештајних капацитета	Доласци и ноћења туриста: у хиљадама туриста; Туристички промет и боравак према врстама туристичких места: у хиљадама туриста и процентат учешћа у односу на укупан промет;
Интензитет туризма	

Проблем у практичној примени индикатора за оцену планских решења у случају израде овог Плана се огледа у чињеници да нису доступни систематизовани подаци и да нису вршења мерења одређених параметара животне средине, те да није утврђено нулто стање животне средине простора који је у обухвату овог Плана и да на предметном простору и у ширем окружењу не постоји континуитет у мониторингу животне средине.

3.0. ПРОЦЕНА МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Процена могућих утицаја плана и програма на животну средину, према Закону, садржи следеће елементе:

1. приказ процењених утицаја варијантних решења плана повољних са становишта заштите животне средине са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
2. поређење варијантних решења и приказ разлога за избор најповољнијег решења;
3. приказ процењених утицаја Плана на животну средину са описом мера за спречавање и ограничавање негативних, односно увећање позитивних утицаја на животну средину;
4. начин на који су при процени утицаја узети у обзир чиниоци животне средине укључујући податке о: ваздуху, води, земљишти, клими, јонизујућем и нејонизујућем зрачењу, буци, биљном и животињском свету, стаништима и биодиверзитету; заштићеним природним добрима; становништву, здрављу људи, градовима и другим насељима, културно-историјској баштини, инфраструктурним, индустријским и другим објектима или другим створеним вредностима;
5. начин на који су при процени узете у обзир карактеристике утицаја: вероватноћа, интензитет, сложеност/реверзибилност, временска димензија (трајање, учесталост, понављање), просторна димензија (локација, географска област, број изложених становника, прекогранична природа утицаја), кумулативна и синергијска природа утицаја.

За следећа планска решења се процењује утицај на животну средину:

1. Заштита природе и природних ресурса

- *Пољопривредно земљиште: очување што већих површина под квалитетним пољопривредним земљиштем, производња органске хране, развој и унапређење постојеће пољопривредне производње;*
- *Шумско земљиште: очување и унапређење стања шума, шумског фонда, формирање адекватних дрвореда са одговарајућом врстом дрвећа, за потребе стабилизације терена, очување биодиверзитета;*
- *Заштите природне и културне баштине: уређење и очување просторно-културно историјске целине парка Бање Ковиљаче и културне баштине;*
- *Воде и водно земљиште: уређење и регулација речних токова у оквиру планског обухвата, где услови то дозвољавају, очување биљног и животињског света у њему, спречавање појаве бујица и поплава, изградња канализационе инфраструктуре;*
- *Геолошки ресурси: прилагођавање изградње геолоким и хидрогеолошким условима терена уз примену адекватних мера заштите;*
- *Управљање отпадом: рационално и ефикасно управљање отпадом*

2. Становништво и социјални развој

- *Уравнотежен просторни развој подручја насеља Бања Ковиљача и боље фнкционално повезивање са суседним насељима*
- *Унапређење доступности и квалитета услуга од јавног интереса*

- Унапредеће демографских прилика кроз задржавање локалног становништва
- 3. Одрживи развој економије
 - Унапређење и уравнотежен развој трговине, комерцијалних делатности, угоститељства
 - Развој туризма, у границама функционалних могућности
 - Унапређење и уравнотежен развој спорта и рекреације
- 4. Техничка инфраструктура
 - Унапређење саобраћаја и саобраћајне инфраструктура,
 - Водопривреда и водопривредна инфраструктура: заштита вода од загађивања, проширење водоводне мреже, изградња канализационе мреже, изградња постројења за пречишћавање отпадних вода, изградња резервоара за потребе водоснабдевања,
 - Повећање енергетске ефикасности
 - Унапређење телекомуникационе инфраструктуре
 - Унапређење гасне инфраструктуре

3.1. ПРОЦЕНА УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ПОРЕЂЕЊЕ ВАРИЈАНТНИХ РЕШЕЊА

У оквиру СПУ садржана је и кључна, само концептуално постављена дилема: да ли је за заштиту и одрживи развој планског подручја прихватљивија опција без имплементације плана или опција са пуном применом Плана генералне регулације. По већини тестираних циљева и индикатора, опција са планом је у значајној предности, чиме се показало да ПГР обезбеђује успешну интеграцију на рационалном и прагматичком нивоу/контексту циљева и активности заштите и социо-економског и културног развоја целог планског подручја, односно модела одрживог развоја. Уважавајући основни циљ израде стратешке процене утицаја који подразумева пре свега заштиту животне средине и обезбеђивање имплементације стратегије одрживог развоја у условима даљег развоја

Законом није јасно прописано која варијантна решења подлежу процени. Имајући у виду законску регулативу у области планирања, уређења простора и изградњи објеката, предвиђа се израда планских варијантних решења. За избор најповољније варијанте уобичајено је да се користе критеријуми засновани на начелима економске оправданости, социјалне прихватљивости и еколошке одрживости. Другим речима, у пракси се на овај начин до фазе јавних консултација у начелу заузима став о варијантама, тако да се у пракси стратешке процене, по правилу процењују две варијанте, респективно три, и то: (1) прва варијанта да се план не усвоји, односно да не дође до спровођења плана; (2) друга у којој се план усваја и доследно спроводи; и (3) трећа – респективна (алтернативна), у којој се план усваја и спроводи уз подршку других планова, програма, пројеката и инструмената, који су у функцији развоја и заштите. За потребе ове стратешке процене разматрају варијанта нееспровођења и спровођење плана (уз подршку других планова, програма и инструмената).

Варијантна решења Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача представљају различите рационалне начине, средства и мере реализације циљева плана у појединим секторима развоја, кроз разматрање могућности коришћења одређеног простора за специфичне намене и активности, односно разматрање могућности коришћење различитих простора за реализацију конкретне активности која се планира. Поред тога, треба узети у обзир и варијанте имплементације плана. Укупни ефекти плана, па и утицаји на животну средину, могу се утврдити само поређењем са постојећим стањем, циљевима и варијантним решењима плана. За планове који имају већи степен неизвесности реализације,

метод израде сценарија модела развоја омогућује процену позитивних и негативних ефеката варијантних решења плана.

У процени варијантних решења, процењују се циљеви стратешке процене у односу на секторе развоја у плану генералне регулације у оквиру два сценарија примене плана: тзв. „реални” у случају да се план усвоји и примењује, тзв. „песимистички” у случају да се план не усвоји и не примењује и тзв. „оптимистички”, по коме се план усваја спроводи уз подршку програма, пројеката и других инструмената. Процена се обавља у складу са изабраним индикаторима за сваки циљ стратешке процене појединачно. Процена је квалитативног карактера и могући су следећи утицаји: (1) укупно позитиван утицај „+”; (2) укупно негативан утицај „-”; (3) неутралан – када нема директног утицаја „0”; (4) нејасан утицај „?”.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Табела бр. 3: Процена утицаја у односу на циљеве стратешке процене утицаја у варијантама 1 (да се план не примењује) и 2 (да се план примењује)

Циљеве СПУ

1. одржавање квалитета ваздуха;
2. смањити ниво емисије штетних материја у ваздуху;
3. очување и унапређење квалитета површинских и подземних вода;
4. заштита геотермалних минералних вода и водоизворишта;
5. изградња канализационе мреже у свим деловима насеља и повезивање са уређајем за пречишћавање отпадних вода;
6. обезбедити уредно снабдевање водом;
7. смањење ризика од поплава;
8. смањење ризика и последица од појаве клизишта;
9. очување обрадивог пољопривредног земљишта;
10. очување површина под ливадама и пашњацима;
11. спречавање загађивања земљишта;
12. унапређење стања шума и повећање површине под шумом;
13. адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати;
14. санирање и рекултивација постојећих сметлишта чврстог отпада;
15. очување биодиверзитета и унапређење предела;
16. формирање свих категорија насељског зеленила, посебно заштитног зеленила;
17. унапређење здравља,
18. проширење гасификационе и топлификационе мреже;
19. развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке);
20. валоризација и адекватан третман непокретних културних добара;
21. заштита природне баштине;
22. развој индустрије и привреде;
23. развој туризма;

Сектор плана	Сценарио развоја	Циљеве стратешке процене утицаја																						
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Пољопривреда и водопривреда	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	-	0	0	0	0	0	0	0	-
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	+	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	+	0	0	0	0	0	0	0	+
Шумарство и ловство	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	-	0	0	-	-	0	0	0	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	+	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	0
Привреда	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	0	0	-	-	-	0	-	0	0	-	-	-	-	0	0	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	0	0	+	+	+	0	+	0	0	+	+	+	+	0	0	+	0
Саобраћај	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	0	0	0	0	0	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	+	0	0	0	0	0	+	0
Техничка инфраструктура и комунална опрема	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	-	-	0	0	-	-	-	0	0	-	-
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	+	+	+	0	0	0	0	+	+	0	0	+	+	+	0	0	+	+

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Становништво, насеља и јавне службе	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0	0	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	+	0	0	+	0	+	+	0	0	0	0
Заштита животне средине	ВАРИЈАНТА 1	-	-	-	-	-	0	-	-	0	0	-	0	-	-	-	-	-	0	-	-	-	-	0
	ВАРИЈАНТА 2	+	+	+	+	+	0	+	+	0	0	+	0	+	+	+	+	+	0	+	+	+	+	0
Заштита предела, природних и културних добара	ВАРИЈАНТА 1	0	0	0		0	0	-	-	0	0	0	0	0	0	-	-	0	0	0	-	-	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	0		0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	+	+	0	0	0	+	+	0	0
Заштита од природних и техничко–технолошких несрећа	ВАРИЈАНТА 1	0	0	-		0	0	-	-	0	0	0	0	0	0	-	-	0	-	-	0	0	0	0
	ВАРИЈАНТА 2	0	0	+		0	0	+	+	0	0	0	0	0	0	+	+	0	+	+	0	0	0	0

+ – укупно позитиван утицај,
 - – укупно негативан утицај,
 0 – нема директан утицај,
 ? – или нејасан утицај

3.2. РАЗЛОЗИ ЗА ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ВАРИЈАНТНОГ РЕШЕЊА

На основу одредби члана 15. Закона о стратешкој процени утицаја пореде се варијантна решења и даје приказ разлога за избор најповољнијег решења. Поређена су варијантна решења према циљевима стратешке процене.

Варијантно решење 1 би подразумевало наставак истих активности на локацији, а то је делимично изграђено и уређено земљиште уз наставак традиционалног начина живота на територији Плана. На територији обухвата присутни су еколошки конфликти, недовољна инфраструктурна и комунална опремљеност, проблем снабдевања водом, незадовољавајуће стање саобраћајница, комплетне инфраструктурне мреже. Присутно је непоштовање обавезујућих смерница и мера за уређивање подручја, непоштовање општинских и посебних смерница и мера заштите животне средине из планова на вишем хијерархијском нивоу. Недовољно се користе обновљиви извори енергије, слабо је присутна енергетска ефикасност. Развој туризма је на незадовољавајућем нивоу. Варијантна 1, која се односи на неусвајање, а самим тим и неспровођење Плана детаљне регулације није много повољнија што се тиче стања квалитета и утицаја на животну средину. Оно је чак неповољније са одређених аспеката области које су третиране кроз циљеве плана вишег реда.

Варијантним решењем 2 које се односи на усвајање и спровођење плана предвиђа развој планског подручја уз примену мера заштите животне средине. Планирано је решавање заштите основних медијума животне средине. Планом генералне регулације је предложено успостављање система сталног мониторинга параметара квалитета животне средине, унапређење информисања о стању и проблемима заштите животне средине и израда процена утицаја на природу и животну средину свих планираних активности и садржаја.

У варијанти да се ПДР имплементира могу се очекивати бројни позитивни ефекти у унапређењу и развоју општине, који отклањају већину негативних тенденција, ако се план не би имплементирао. Планско решење засновано је на поставкама и смерницама из стратешких докумената вишег реда: комунално опремање локације, подизање нивоа атрактивности насеља за инвестирање и привлачење нових инвестиција и дефинисање мере којима се штити и унапређује постојеће стање животне средине. Основне предности подразумевају одрживи развој на основама заштите и одрживог коришћења простора, природних и створених вредности и животне средине, рационалну организацију и уређење простора у границама утврђеног грађевинског подручја и ограничавање ширења изградње, унапређење саобраћајне матрице, остваривање боље саобраћајне везе са окружењем; проширење и реконструкција постојеће водовodne и изградња канализационе мреже, укључивање у систем ППОВ, контролисано и адекватно управљање свим генерисаним врстама отпада и отпадних вода, повећање површина под зеленилом, повећање површина шумског земљишта рекултивацијом и садњом брзорастућих и других шума, што доприноси очувању биодиверзитета и капацитета за апсорпцију угљендиоксида, развој туризма, економски и привредни развој и повећање запослености, изградњу пратећих садржаја везаних за спорт и рекреацију, смањење изложености становништва загађеном ваздуху због примене савремених технологија заштите животне средине (постројење за одсумпоравање гасова, постављање филтера и др.) у новим и реконструисаним постројењима, спречавање деградације природних вредности животне средине и предела посебних вредности;

У овој варијанти могу се очекивати и одређени негативни ефекти у одређеним секторима плана као што су смањење површина пољопривредног земљишта, негативни утицаји током изградње објеката (повишен ниво буке, вибрација, емисија прашине), у појасевима непосредно уз саобраћајнице могуће је повремено прекорачење граничних вредности загађености ваздуха услед појачане фреквенције саобраћаја као последица развоја туризма, повећање степена ризика од настанка акцидената и техничко-технолошких ризика услед изградње нових инфраструктурних система и објеката, у случају несавесног одлагања отпадних материја претпоставка је да може доћи до појаве нових непланских сметлишта

комуналног и индустријског отпада, повећана количина амбалажног отпада услед развоја туризма, а који су неизбежна цена уређења планског подручја

Поређење варијантних решења је извршено на основу позитивних и негативних утицаја које би варијантна решења имала у датом простору. Најприхватљивије решење са аспекта заштите животне средине је оно којим се омогућава примена мера за спречавање негативних утицаја, рационално коришћење природних ресурса, спровођење контроле квалитета животне средине и поштовање еколошких начела и принципа одрживог развоја.

На основу изнетог може се закључити да је варијанта доношења предложеног плана повољнија у односу на варијанту да се план не донесе, како у смислу стварања услова за даљи плански развој подручја у насељеном месту Бања Ковиљача, тако и у еколошком погледу.

Имплементација ПГР, уз апсолутну примену мера датих кроз ову Стратешку процену ће условити развој са позитивним ефектима у свим наведеним секторима и отклањање до сада уочених негативних тенденција. Притом је неопходно вршити мониторинг индикатора који би могли да покажу потенцијалне негативне утицаје на животну средину (у погледу развоја саобраћаја и и даљег развоја индустрије и привреде на планском подручју као и нелегалне изградње у небезбедним деловима насеља). На основу изнетог може се закључити да је варијанта примене ПГР-а знатно повољнија у односу на варијанту да се План не примени.

На основу одредаба члана 15. Закона о стратешкој процени, стратешка процена обухвата и процену кумулативних и синергијских ефеката. Теоријски је могуће да се јаве интеракције међу мањим утицајима како планских решења, тако и појединачних објеката и активности на планском подручју. Примера ради, кумулативни ефекти настају када појединачна планска решења немају значајан утицај, а неколико индивидуалних ефеката заједно могу да имају значајан ефекат (загађивање ваздуха, вода или пораст нивоа буке).

Синергијски ефекти настају у интеракцији појединачних утицаја који производе укупни ефекат који је већи од простог збира појединачних утицаја. Синергијски ефекти се најчешће манифестују код људских заједница и природних станишта.

Позитивни кумулативни и синергијски ефекти планских решења очекују се превасходно у погледу побољшања квалитета површинских и подземних вода, квалитета земљишта као и у погледу ефикасног третмана чврстог комуналног отпада, спречавање појаве поплава и унапређење одбране од полова. Инвестирање у изградњу инфраструктурних система (водоводна, канализациона и гасоводна мрежа) допринеће укупном побољшању заштите животне средине, и уопштено, здравља становништва.

Са друге стране, мањи негативни кумулативни ефекти који се могу очекивати реализацијом планских решења односе на могућност несавесног угрожавања природних вредности подручја услед реализација саобраћајних праваца (загађење квалитета основних елемената животне средине) и привредно-комерцијалних објеката у привредно-радним зонама (могуће повећање концентрације загађујућих материја у води, ваздуху и земљишту, потенцијална опасност од настанка удеса и акцидентних ситуација, итд.). Такође, негативни кумулативни ефекти услед суперпонирања буке могу се очекивати након реализације планираних саобраћајница. У случају суперпонирања, резултантни ниво буке у зони преклапања би прелазило гранични дозвољени ниво буке за око 10 о!В (А)).

3.3.ЕВАЛУАЦИЈА КАРАКТЕРИСТИКА И ЗНАЧАЈА УТИЦАЈА ПЛАНСКИХ РЕШЕЊА

Стратешка процена утицаја која се ради за ниво Плана генералне регулације може се само бавити генералном и општом анализом и проценом могућих утицаја планираних решења у

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

плану на животну средину, а не појединачним објектима и активностима које се планирају. Ниво детаљности који ће анализирати појединачне објекте и њихове утицаје на животну средину, разматраће се у овину процена утицаја појединачних објеката на животну средину за објекте за које надлежни орган утврди потребу израде овог документа неопходног за добијање одобрења за изградњу.

Евалуација карактеристика планских решења представља процену утицаја у ужем смислу. У овој фази се обавља евалуација значаја, просторних размера и вероватноће утицаја планских решења на животну средину. Претходно је потребно извршити селекцију планских решења од значаја за животну средину и класификацију према секторима/сегментима у плану. Евалуација утицаја врши се са циљем да се утврди значај утицаја, према критеријумима из Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину. У обзир су узимају следеће карактеристике утицаја:

- Врста утицаја,
- Вероватноћа да се утицај појави,
- Временска димензија односно трајање утицаја, према временском хоризонту ПГР-а: краткорочни утицаји; средњорочни утицаји; дугорочни утицаји (период после временског хоризонта ПГР-а)
- Учесталост утицаја,
- Просторна димензија утицаја.

Наведене карактеристике утицаја су вредноване према врсти Плана генералне регулације, како је приказано у следећој табели.

Табела бр. 4: Вредновање карактеристика утицаја

Врста утицаја	Вероватноћа утицаја	Трајање утицаја	Учесталост утицаја	Просторна димензија утицаја
<p>Позитиван</p> <p>Неутралан</p> <p>Негативан</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Врло вероватан утицај – ВВ • утицај вероватан - В • утицај могућ – МВ 	<ul style="list-style-type: none"> • краткорочан – К • средњорочан – Ср • дугорочан – Д 	<ul style="list-style-type: none"> • повремен – Пу • средње учестао - СУ • сталан – Ст 	<p>Локални (Л)</p> <p>Регионални (Р)</p> <p>Национални (Н)</p> <p>Прекогранични (П)</p> <p>Међународни (М)</p>

У складу са врстом планског документа, карактеристикама планског подручја и стањем животне средине, изабране су карактеристике које одређују стратешки значајан утицај и то:

- Могућм, вероватан и врло вероватан утицај
- Краткорочан, средњорочан и дугорочан утицај
- Повремен, средње учестао и сталан утицај
- Локални утицај, регионални

Евалуација утицаја вршена је за изабране концепте и решења стратешког нивоа, квалитивно-описно, на основу чега је припремљена коначна матрица која показује одрживост Плана.

Евалуација утицаја је у збирној табели приказана коришћењем одговарајућих боја (зелена за позитивне утицаје, црвена за негативне, бела за неутралне) а интензитетом боје значај утицаја, према броју карактеристика које су дефинисане као значајне (постојање једне или две карактеристике) и врло значајне (три или четири карактеристике), како је приказано у следећој табели.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Врста/значај утицаја	Стратешки значајан утицај (једна или две карактеристике)	Стратешки веома значајан утицај (три или четири карактеристике)
Позитиван		
Негативан		
Неутралан		

Збирна матрица утицаја Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача на животну средину приказана је табеларно.

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Табела бр. 5: Матрице процене утицаја

Циљеви СПУ

1. одржавање квалитета ваздуха;
2. смањити ниво емисије штетних материја у ваздуху;
3. очување и унапређење квалитета површинских и подземних вода;
4. заштита геотермалних минералних вода и водоизворишта;
5. изградња канализационе мреже у свим деловима насеља и повезивање са уређајем за пречишћавање отпадних вода;
6. обезбедити уредно снабдевање водом;
7. смањење ризика од поплава;
8. смањење ризика и последица од појаве клизишта;
9. очување обрадивог пољопривредног земљишта;
10. очување површина под ливадама и пашњацима;
11. спречавање загађивања земљишта;
12. унапређење стања шума и повећање површине под шумом;
13. адекватно поступање са свим врстама отпада које ће настајати;
14. санирање и рекултивација постојећих сметлишта чврстог отпада;
15. очување биодиверзитета и унапређење предела;
16. формирање свих категорија насељског зеленила, посебно заштитног зеленила;
17. унапређење здравља,
18. проширење гасификационе и топлификационе мреже;
19. развијање система мониторинга животне средине (ваздуха, вода, земљишта и буке);
20. валоризација и адекватан третман непокретних културних добара;
21. заштита природне баштине;
22. развој индустрије и привреде;
23. развој туризма;

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Развој одрживе пољопривредне производње	В Ср/Д Ст Л		В Ср/Д Ст Л	В Ср/Д Ст Л					ВВ Д Ст Л	ВВ Д Ст Л	МВ Ср/Д Пу/СУ Л						В Ср/Д Ст Л						

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
Демографска ревитализација простора									В/ВВ Ср Пу/СУ Л								В Ср Пу/СУ Л	ВВ Ср СУ Л				В/ВВ Ср Пу/СУ Л	В/ВВ Ср Пу/СУ Л	
Развој одрживе мреже услуга и објеката јавних служби																						ВВ Ср СУ Л	ВВ Ср СУ Л	
Енергетска штедљивост и развој ефикасних технологија	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л	В Ср Пу/СУ Л								В Ср Пу/СУ Л		В Ср Пу/СУ Л				В Ср Пу/СУ Л	ВВ Ср СУ Л	ВВ Ср СУ Л					
Већа искоришћеност обновљивих извора енергије	В/ВВ Ср/Д Ст Л		МВ Ср/Д Пу/СУ Л	В Ср Пу/СУ Л															В Ср Пу/СУ Л					
Одрживо газдовање шумама и унапређење шумског фонда	ВВ Ср/Д Ст Л							ВВ Ср/Д Ст Л				ВВ Ср/Д Ст Л			ВВ Ср/Д Ст Л		ВВ Ср/Д Ст Л							

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
Реконструкција и унапређење путне инфраструктуре мреже-примарне и секундарне	МВ Ср/Д Пу/СУ Л							В Ср Пу/СУ Л								ВВ Ср/Д Ст Л			МВ Ср/Д Пу/СУ Л					
Реконструкција и модернизација са електрификацијом постојеће једноколосечне железничке пруге Рума - Шабац – Распутница Доња Борина државна граница-(Зворник Нови) и изградња новог разводног постројења за потребе модернизације постојеће пруге и изградње пруге Ваљево – Лозница.	МВ Ср/Д Пу/СУ Л							В Ср Пу/СУ Л												МВ Ср/Д Пу/СУ Л				

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Реконструкција постојећих и изградња нових јавних паркинга	МВ Ср/Д Пу/СУ Л																		МВ Ср/Д Пу/СУ Л				
	В Ср Пу/СУ Л																						
Развој хидротехничке инфраструктуре и изградња канализационе мреже			ВВ Ср/Д Ст Л		ВВ Ср/Д Ст Л	В/ВВ Д Пу/СУ Л					ВВ Ср СУ Л								ВВ Ср СУ Л				
Регулисање бујичних токова и унапређење заштите од поплава			В/ВВ Ср/Д Пу/СУ Л				ВВ Ср/Д Ст Л								ВВ Ср/Д Ст Л								
Заштита водоизворишта			ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л						ВВ Ср/Д Ст Л								В/ВВ Ср/Д Ст Л				
Развој електроенергетске инфраструктуре																							

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
Развој телекомуникационе инфраструктуре																								
Развој и унапређење гасификације планског подручја	ВВ Ср/Д Ст Л	ВВ Ср/Д Ст Л																						
Развој туризма са акцентом на здравствено-бањски туризам																								ВВ Ср/Д Пу/СУ Л
Повећање тржишне конкурентности, развој малих и средњих предузећа и уређење и проширење привредних зоне																								ВВ Ср/Д Пу/СУ Л
Уређење предела, евидентирање и заштита нових природних добара													ВВ Ср/Д Ст Л		ВВ Ср/Д Ст Л							ВВ Ср/Д Ст Л		
Заштита и презентација непокретних културних добара и њихове околине и евидентирање													ВВ Ср/Д Ст Л											В/ВВ Ср Пу/СУ Л

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковилџача

Планска решења	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
нове културне баштине																							

Горња табела представља приказ вредновања планских решења са аспекта заштите животне средине. Сваки процењени утицај је резултат вишекритеријумског вредновања појединачних планских решења и њиховог утицаја на посебне циљеве стратешке процене утицаја и на основне компоненте животне средине - ваздух, воду и земљиште.

Наведена планска решења углавном имају мали негативан и позитиван утицај на очување квалитета живитне средине, док поједина планска решења немају никакав утицај на животну средину.

На овом нивоу плана није било могуће детаљно анализирати свако планско решење и непосредан утицај планираних активности на животну средину јер нису дефинисане све појединости везане за дато планско решење. У случајевима где је процењено да може доћи до негативног утицаја потребно је предузети одговарајуће мере заштите.

3.4. МЕРЕ ЗА ОГРАНИЧАВАЊЕ НЕГАТИВНИХ И УВЕЋАЊЕ ПОЗИТИВНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Заштита животне средине подразумева поштовање свих општих мера заштите животне средине и природе и прописа утврђених законском регулативом. У том смислу се, на основу анализираних стања животне средине у планском подручју и његовој околини и на основу процењених могућих негативних утицаја, дефинишу мере заштите. Мере заштите имају за циљ да утицаје на животну средину у оквиру планског подручја сведу у оквире граница прихватљивости, а са циљем спречавања угрожавања животне средине и здравља људи. Мере заштите омогућавају развој спречавају конфликте на датом простору што је у функцији реализације циљева одрживог развоја.

Концепција заштите животне средине заснива се на усклађивању потреба развоја и очувања, односно заштите његових ресурса и природних вредности на одржив начин, тако да се садашњим и наредним генерацијама омогући задовољање њихових потреба и побољшање квалитета живота. Стратегија заштите животне средине се заснива на начелима интегралности и превенције приликом привођења простора намени и изградње нових објеката на основу процене утицаја на животну средину свих главних планских решења, програма, пројеката и активности за спровођење плана, нарочито у односу на рационалност коришћења ресурса, могуће угрожавања животне средине и ефикасност спровођења мера заштите.

У складу са позитивном регулативом на целом подручју плана се забрањује изградња објеката који би својим постојањем или употребом непосредно или на други начин угрожавали живот, здравље и рад људи или пак угрожавали животну средину. Забрањује се уређивање и коришћење земљишта које би могло имати штетне последице на живот, здравље и рад људи, односно штетне последице на окружење.

Да би позитивни плански утицаји остали у процењеним оквирима, а могући негативни ефекти планских решења максимално умањили, потребно је спроводити мере за спречавање и ограничавање негативних утицаја плана на животну средину. На основу анализе стања животне средине, просторних односа планског подручја са својим окружењем, планираних активности у планском подручју процењених могућих негативних утицаја на квалитет животне средине, утврђене су адекватне мере заштите.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВАЗДУХА

Очување квалитета ваздуха на планском подручју и успостављање вишег стандарда квалитета ваздуха оствариће се применом следећих правила и мера заштите, које се односе на :

- инсистирати на коришћењу гаса и алтернативних горива (биогас и др.), у свим возилима друмског саобраћаја
- одређеним мерама стимулисати грађане са индивидуалним ложиштима на прелаза на алтернативне изворе загревања
- повезивање индивидуалних ложишта и котларница на даљински систем грејања где постоји гасоводна мрежа, како би се смањило оптерећење чађи и сумпордиоксида пореклом од ложења, у зимском периоду
- при планирању нове градње водити рачуна о проветравању, имајући у виду постојеће микроклиматске услове насеља Бања Ковиљача и оптерећеност ваздуха загађујућим материјама
- унапређење квалитета ваздуха обезбедити даљим развојем заснованом на рационалнијој употреби енергије и повећању енергетске ефикасности
- обавезно је постављање филтера у објектима у којима се врши термичка обрада хране (свих врста)
- спречити градњу објеката који могу угрозити околину, односно који користе токсичне, или у процесу производње производе опасне материје, буку, непријатне мирисе и сл..

- реконструкција и изградња нових саобраћајница мора бити заснована на строгим еколошким принципима према европским стандардима
- садити зелени заштитни појас дуж планираних саобраћајница I и II реда који ће имати функцију смањења загађења ваздуха пореклом од издувних гасова моторних возила; избор садног материјала прилагодити његовој заштитној функцији (при избору врста дрвећа и шибља одредити се за неалергене врсте, које су отпорне на негативне услове животне средине, прилагођене локалним климатским факторима и које спадају у претежно аутохтоне врсте);
- формирати вишефункционалне заштитне појасеве од вишеродног и вишеспратног појаса зеленила у контактним зонама становања, саобраћајних површина,
- озелењавати паркинг површине,
- очувати и унапређивати постојеће шуме и шумарке,
- редовно сузбијати и контролисати амброзију, посебно на слободним површинама где је њена заступљеност велика,
- приликом грађевинских радова на изградњи привредних и комерцијалних објеката током летњих месеци посебну пажњу усмерити ка смањењу запрашености честицама грађевинског отпада местимичним заливањем површина на којима је депонован грађевински шут и остали отпад;
- успостављање мониторинга свих параметара квалитета ваздуха у обухвату Плана, у складу са Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха („Сл.гл. РС“ бр. 11/10, 75/10 и 63/13)
- обавезна је доступност резултата испитивања и праћења стања квалитета ваздуха
- редовно информисање јавности и надлежних институција, у складу са важећим Законом
- стална едукација и подизање еколошке свести о значају квалитета ваздуха и животне средине.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ВОДА

Приоритетне активности са становишта заштите вода у наредном планском периоду односиће се на адекватну заштиту вода што ће се остварити применом следећих мера заштите:

- обавезно је очувати и заштити реку Дрину и друге мање речне токове као и њихов обалски појас од деградације и загађивања (Симића поток, Цигански поток, Дубоки поток);
- не дозвољава се изградња никаквих објеката у зонама речне долине, без претходно обезбеђених хидролошко-хидрауличких подлога и прорачуна, студија, генералних, идејних и других неопходних техничких решења;
- неопходна је анализа стања локалног водовода и дефинисање мера за његово унапређење,
- обавезна је доградња водоводне мреже и где год је то могуће њено повезивање у прстен због повољног хидрауличног рада система,
- обавезно је поставити уређаје и обезбедити стално и систематско регистровање количина захваћених вода и врши испшивање квалитета воде на водозахвату. Вода која се користи за пиће, санитарно ~ хигијенске погребне и купање, мора испуњавати услове у погледу здравствене исправности,
- одредити заштитни појас за подручја на којима се налази или се планирају нова водоизворишта за снабдевање становништва водом, од намерног или случајног загађивања и других утицаја који могу неповољно утицати на издашност изворишта и на здравствену исправност воде (резервисање простора за зоне непосредне, уже и шире зоне заштите изворишта), у складу са Правилником о одређивању и одржавању зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл.гласник РС“, број 92/08);
- све објекте за снабдевање, каналисање, пречишћавање, испуштање отпадних вода, извршиги хидрауличке прорачуне и прописно их димензионисати;
- избор материјала за изградњу канализације извршити у складу са обавезом да се спречи свака могућност неконтролисаног изливања отпадних вода у околни простор,

- што подразумева адекватну отпорност цевовода и прикључака на све механичке и хемијске утицаје, укључујући и компоненту обезбеђења одговарајуће флексибилности, а због могуће геотехничке повредљивости геолошке средине у подлози цевовода (слегање, течење, клижење, бубрење материјала и др.);
- у деловима насеља где се не планира проширење јавног система канализације, обавезно је постављање водонепропусних септичких јама, чије пражњење мора вршити наддежно комунално предузеће, уз обавезу транспорта отпадних вода из септичких јама до најближег постројења за пречишћавање отпадних вода пре испуштања у реципијент;
 - за сва индустријска постојења и насеља већа од 2000 ЕС обавезна је изградњу постројења за пречишћавање отпадних вода и/или израду Акционих планова за достизање прописаних параметара у складу са важећом законском регулативом у што скоријем року;
 - приликом усвајања решења објеката за евакуацију, пречишћавање, односно третман отпадних вода, неопходно је придржаваш се следећих прописа:
 - Уредбе о граничним вредностима емисије загађујућих материја у воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“ број 67/11 и 48/12 и 1/16);
 - Уредбе о граничним вредностима приоритетних и приоритетних хазардних супстанци које загађују површинске воде и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“ број 24/14);
 - Правилника о еколошког и хемијског статуса површинских вода и параметрима хемијског и квантитативног статуса подземних вода („Сл. гласник РС“ број 74/11);
 - Правилника о референтним условима за типове површинских вода („Сл. гласник РС“ број 67/11);
 - Правилника о одређивању и одржавању зона санитарне заштите изворишта водоснабдевања („Сл. гласник РС“, број 92/08);
 - Правилника о начину и условима мерења количине и испитивање квалитета отпадних вода и садржини извештаја о извршеним мерењима („Сл. гласник РС“ број 33/16);
 - Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање („Сл. гласник РС“ број 50/12 од 18.05 .2012, године);
 - изградњу саобраћајних површина (интерне саобраћајнице, паркинзи и сл.) вршити са водонепропусним материјалима отпорним на нафту и нафтне деривате и са ивичњацима којима ће се спречити одливање воде са саобраћајаних површина на околну земљиште приликом њиховог одржавања или за време падавина;
 - атмосферске отпадне воде са саобраћајница и манипулативних површина, које се евентуално могу загадити уљима, мастима и нафтним дериватима, прикупити посебним системом канализације и преко таложника за механичке нечистоће и сепаратора уља и масти (претходни предтретман) евакуисати у околне зелене површине или јавну атмосферску канализацију;
 - атмосферске воде са условно чистих површина (кровови, надстрешнице) могу се без претходног пречишћавања слободно испуштати у околне зелене површине или јавну атмосферску канализацију, Димензионисање објеката за евакуацију атмосферских вода са сливних површина извршиги на основу карактеристичних вредности интензитета падавина;
 - није дозвољено депоновање било каквог материјала на обалама водотока,
 - изградити атмосферску канализацију у појасу главних саобраћајница
 - забрањено је упуштање загађених и потенцијално загађених атмосферских и свих отпадних вода, без претходног третмана до нивоа за захтевану класу водотокова, према Уредби о категоризацији водотока и Уредби о класификацији вода и забраном депоновања било каквог отпада у приобаљу
 - саставни део простора за одбрану од поплава чини и заштитни појас са шумом и заштитним зеленилом у инундационом појасу водотока (корито за велику воду);
 - инундационо поручје се може користити, без прибављених водних услова само као пашњак или ливада;

- вршити континуирани мониторинг здравствене исправности површинских вода у обухвату плана
- отпадне воде из ресторана и хотела где постоји могућност појаве масти и уља морају проћи кроз третман предпречишћавања (сепаратор масти и уља) до нивоа квалитета фекалних отпадних вода
- обавезно је мерења количина и испитивање квалитета отпадних вода које правна/физичка лица испуштају у реципијенте
- забранити упуштање било каквих вода у напуштене бунаре или на друга места где би такве воде могле доћи у контакт са подземним водама
- организовати и спроводи одбрану од поплава са надлежним водопривредним предузећима у складу са Законом о водама, важећим Општим и Оперативним планом (Оперативним планом одбране од поплава за, водотоке I реда који доноси надлежно Министарство и Оперативним планом одбране од поплава за водотоке II реда, који уз претходно Мишљење ЈВП „Србијаводе“ доноси надлежни орган јединице локалне самоуправе) и правилницима за одбрану од поплава;
- недопустиво је затварати протицајни профил због повећања површине грађевинског земљишта,
- нивелете планираних мостова, пропуста и прелаза преко водотока, морају бити тако одређене, да доње ивице конструкије ових објеката (ДИК) имају потребну сигурносну висину, зазор изнад нивоа меродавних рачунских великих вода за прописно надвишење, у складу са важећим прописима,
- неопходно је планирати и спровести низ мера санационо-уређајног карактера са нагласком на хортикултурним интервенцијама и уклањању или обликовању естетски незадовољавајућих елемената простора,
- неопходна је едукација становништва и потрошача ради смањења примарног загађења, увођењем контроле квалитета воде за пиће из локалних бунара од стране стручних служби,
- неопходно је применити принцип “загађивач плаћа” у процесу приватизације, власници на време морају да знају све економске последице на том плану (улагање у заштитне системе за пречишћавање) или плаћање надокнаде које морају да буду веће од ефективних трошкова пречишћавања отпадних вода;

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗЕМЉИШТА

Заштита земљишта спроводиће се применом правила и мера заштите:

- обавезно је спровести систематско/периодично праћење квалитета земљишта
- санација и рекултивација деградираних површина (простор дивљих сметлишта и сл.)
- обавезно је спровођење систематског праћења квалитета земљишта: праћења концентрације тешких метала у земљишту и праћења концентрације азота у земљишту
- вршити контролисану употребу пестицида, ограничити употребу хербицида и вештачких ђубрива- едукацијом пољопривредних произвођача о утицајима пољопривреде на животну средину и предностима производње еколошки безбедне хране на бази органске пољопривреде;
- очувати економску и екосистемску функцију земљишта спровођењем техничких и биолошких радова и мера заштите на евидентираним ерозионим теренима
- ремедијација земљишта деградираних поплавама (стабилизација косина обала ради санације клизишта и заштите од плављења)
- неопходно је да подручја на којима су евидентирани појаве које указују на могућност настанка видљивих процеса ерозије (проширење већ започетих ерозионих процеса или примена недозвољеног начина коришћења земљишта) детаљно назначити на верификованој Карти ерозионих подручја насеља Бања Ковиљача;
- пописати парцеле на ерозионом подручју са потребним подацима: корисник, површина, нагиб, начин коришћења земљишта и остварен степен антиерозионог уређења парцеле;

- неопходно је јавно упознавање грађанства са прописаним мерама антиерозионих активности и забрана, о правима и обавезама корисника земљишта (о евентуалном умањењу прихода у новим антиерозионим условима газдовања парцелама);
- неопходно је предузимање адекватних превентивних и акутних мера на заштити терена од појава клизања, одроњавања, осипања, јаружања и др. на природним падинама и вештачким косинама,
- укинути и извршити санацију пропусних септичких јама, односно изградити водонепропусне вишекоморне септичке јама на минималној удаљености од 3m од других објеката и суседне парцеле, и предложених 10m од регулационе линије и вршити употребу истих до момента прикључења на канализациону мрежу (димензије сваке појединачне јаме одредити на основу потрошње воде),
- заменити све азбестно цементне цеви за водоснабдевање одговарајућим цевима од нових материјала
- забрањено је неконтролисано депоновање свих врста отпада
- обезбедити услове за спречавање стварања "дивљих" депонија
- у комплексима са резервоарима за складиштење нафте и нафтних деривата, где се строго морају поштовати законски прописи који дефинишу активности њиховог складиштења и дистрибуције, у циљу заштите здравља људи, спречавања загађења површинских и подземних вода како у току редовног коришћења тако и у случају настанка акцидентних ситуација неопходно је вршити редовну контролу;
- обавеза извођача је да приликом извођења земљаних радова на ископу терена примени таква решења и мере којима ће се обезбедити услови за очување стабилности терена. Земљаним радовима на засецању, усецању и укопавању, не сме се угрозити стабилност тла, нити изазвати инжењерско-геолошки процеси, односно процеси ерозије терена под нагибом. У случају да у току извођења грађевинских радова и приликом експлоатације објекта дође до појаве ерозије земљишта са околних падина, Инвеститор је у обавези да хитно предузме одговарајуће антиерозивне мере;
- обавеза извођача је да се ископани материјал, хумус, земља, стенски материјал, вишак грађевинског материјала, камена, и сл., мора привремено депоновати на за то унапред предвиђене локације на предметној парцели. Исти заштитити од спирања и касније користити за радове на санацији терена. Предвидети да одлагалиште вишка материјала мора бити на непропусној подлози, а не на тлу/земљишту. Неискоришћени ископани материјал, као и вишкове грађевинског материјала, евакуисати на локацију, коју одреди надлежна комунална служба;
- обавеза извођача је да уколико при извођењу радова дође до удеса на грађевинским машинама или транспортним средствима, односно изливања уља и горива у земљиште, одмах прекине радове и изврши санацију, односно ремедијацију загађене површинеобавезу прибављања водних услова за објекте због којих на предметној локацији може доћи до негативних утицаја на водни режим.

УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

У циљу ефикасног управљања отпадом на подручју Плана утврђују се следеће мере:

- комунални отпад сакупљати и одлагати у складу са Локалним планом управљања отпадом,
- повећати број домаћинстава која су у систему прикупљања отпада,
- обезбедити посебне просторе и довољан број контејнера/канти за сакупљање комуналног отпада,
- обезбедити највиши ниво комуналне хигијене спречавањем неадекватног депоновања отпада,
- извршити санацију и уклањање дивљих депонија
- обезбедити простор за зелена острва, за потребе примарне сепарације, односно селективног сакупљања неопасног рециклабилног отпада (папир, картон, стакло,

лименке и ПВЦ боце) у оквиру површина спорта и рекреације, месних заједница и вртића (услове изградње дефинисати разрадом кроз урбанистички пројекат за површине на којим се налазе зелена острва),

- обавезно је постављање контејнера и за грађевински отпад (шут, земљу и други отпадни материјал), за чију ће периодичну евакуацију бити надлежна општинска комунална служба;
- забрањује се изградња/уређењење складишта опасних и отпадних материја, као и отворених складишта за отпадна возила, кабасти отпад, секундарне сировине и сл. у стамбеним насељима;
- у инфратруктурном појасу забрањено је свако одлагање отпада, смећа као и изливање отпадних вода;
- учествовати, на нивоу општине, у изградњи регионалног центра за управљање отпадом

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ШУМА

- забрањено је крчење и сеча шума која није у складу са редовним обнављањем шума,
- забрањено је стављати у промет дрво посечено у шуми и ван шуме, односно произведене дрвне сортиментне, ако нису жигосани јасно видљивим шумским жигом,
- правовремено уклањање осушених стабала четинара, у циљу спречавања развоја поткорњака и ширења истих на здрава стабла,
- забрањено је одлагање смећа и штетних и опасних материја и отпадака, као и загађивање шума на било који начин,
- обавезна је примена биоинжињерских мера, које предвиђају заштиту терена од ерозије и заштита сталних и повремених водотокова од засипања стенским или земљаним материјалом,
- забрањена је сеча здравих стабала, пре него што се одреде позиције објеката које морају бити у највећој могућој мери прилагођене постојећем високом зеленилу,
- забрањено је паљење отворене ватре у шуми и на земљишту у непосредној ,близини шуме, на удаљености мањој од 200 метара од руба шуме,
- за озелењавање слободних површина и реконструкцију постојећих користити претежно аутохтоне врсте дрвећа,
- обавезан је континуирани надзор шумског подручја,
- за било какву активност у шуми и на шумском земљишту потребно је прибавити сагласност ЈП „Србијашуме“.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЕКОЛОШКЕ МРЕЖЕ

Еколошку мрежу чине:

- 1) еколошки значајна подручја;
- 2) еколошки коридори који повезују еколошки значајна подручја на простору Републике Србије,
- 3) заштитна зона тамо где је потребна да штити еколошки значајна подручја и еколошке коридоре од могућих штетних спољних утицаја.

У еколошки значајна подручја спадају просторне целине на којима се налазе: одређена подручја дефинисана на основу међународних програма за идентификацију значајних подручја за птице (ИБА), биљке (ИПА) и дневне лептире (ПБА);

Еколошком мрежом управља се на начин који обезбеђује очување повољног стања осетљивих, ретких, угрожених и типова станишта од посебног значаја за очување и популација строго заштићених и заштићених дивљих врста, од националног и међународног значаја, као и одржање и унапређење функционалне и просторне повезаности њених делова.

Под управљањем еколошком мрежом подразумева се управљање појединачним еколошки значајним подручјима и еколошким коридорима, ради одржавања и унапређивања функционалне целовитости еколошке мреже.

Заштита еколошке мреже обезбеђује се спровођењем прописаних мера заштите ради очувања биолошке и предеоне разноврсности, одрживог коришћења и обнављања природних ресурса и добара и унапређења заштићених подручја, типова станишта и станишта дивљих врста у складу са законом којим се уређује заштита природе, и другим прописима, као и актима о проглашењу заштићених подручја и међународним уговорима.

- забрањено је уништавање и нарушавање станишта као и уништавање и узнемиравање дивљих врста;
- забрањена је промена намена површина под природном и полуприродном вегетацијом (ливаде, пашњаци, тршњаци итд.)
- забрањена је промена морфолошких и хидролошких особина подручја од којих зависи функционалност коридора;
- планирањем намене површина, као и активним мерама заштите очувати и унапредити природне и полуприродне елементе коридора у складу са предеоним и вегетацијским карактеристикама подручја;
- стимулисати традиционалне видове коришћења простора који доприносе очувању и унапређивању биодиверзитета;
- предузети мере којима се обезбеђују спречавање, односно смањење, контрола и санација свих облика загађивања;
- унапредити еколошке коридоре унутар грађевинских подручја успостављањем континуитета зелених површина чија структура и намена подржава функције коридора;
- на местима укрштања еколошких коридора са елементима инфраструктурних система који формирају баријере за миграцију врста, обезбедити техничко-технолошка решења за неометано кретање дивљих врста;
- изван зоне становања насеља забрањена је изградња објеката чија намена није директно везана за воду на растојању мањем од 50 m од обале стајаћих вода, односно линије средњег водостаја водотока.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ЗА ЗАШТИТНУ ЗОНУ

- зоналним распоредом урбано-руралних садржаја, применом одговарајућих техничко-технолошких и других решења елиминисати или ублажити негативне утицаје на живи свет;
- забрањено је обављање активности које могу довести до продирања и ширења инвазивних врста из окружења;
- приликом коришћења природних ресурса потребно је обезбедити очување хидролошког режима неопходног за функционалност еколошки значајног подручја и/или еколошког коридора;
- стимулисати подизање заштитног зеленила дуж граница еколошког коридора у складу са потребама врста и станишних типова подручја.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД БУКЕ

Законски нормативи у вези заштите становништва од штетног дејства буке доносе се у облику максимално дозвољеног нивоа меродавног параметра или параметара који представљају полазну обавезу испуњења услова везаних за проблематику буке.

Емитовање буке из планираних објеката не сме прекорачити законске норме дефинисане „Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање

индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини" („Сл. гласник РС", бр. 75/10). Такође, Правилима уређења овог Плана дефинисана је заузетост сваке парцеле под зеленим површинама, што такође доприноси смањивању евентуално негативних утицаја повишеног нивоа буке у животној средини.

Неопходно је обезбедити спречавање, односно смањење утицаја планираних садржаја, на чиниоце животне средине, као и непосредну околину, кроз мере заштите од буке и то:

- примену одговарајућих грађевинских и техничких мера за заштиту од буке дуж саобраћајница I и II реда и железничке пруге, којима се обезбеђује да бука емитована током одвијања саобраћаја, не прелази прописане граничне вредности у зонама намењеним становању и јавним објектима (дечија установа-вртић и сл), у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Службени гласник РС", број 36/09 и 88/10) и Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Службени гласник РС", број 75/10),
- применом техничких услова и мера звучне заштите којима ће се бука у објектима, чија је изградња планирана дуж саобраћајнице I и II реда и железничке пруге, свести на дозвољени ниво, а у складу са Техничким условима за пројектовање и грађење зграда (Акустика у зградарству) СРПС У.Ј6.201:1990;
- при одређивању могућих намена објеката у зонама становања, или у контакту са објектима дечијих установа, школа, болница и сл., водити рачуна о нивоу буке који исти могу да генеришу;

ОСТАЛЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ

1. обезбедити ефикасно коришћење енергије, узимајући у обзир микроклиматске услове простора, намену, положај и оријентацију објеката, као и могућност коришћења обновљивих извора енергије, а кроз:

- правилно обликовање планираних објеката, при чему треба избегавати превелику разуђеност истих,
- коришћење хидрогеотермална енергије, фотонапонских соларних ћелија и соларних колектора на кровним површинама објеката и сл,
- озелењавање окућнице и правилан одабир вегетације, а у циљу смањења негативних ефеката директног и индиректног сунчевог зрачења на објекте, као и негативног утицаја ветра;

2. на површинама намењеним породичном становању, објектима и комплексима јавних служби, спортским објектима и комплексима, или њиховој непосредној околини није дозвољена изградња или било каква промена у простору која би могла да наруши стање чинилаца животне средине у окружењу (вода, ваздух, земљиште), а нарочито:

- обављање делатности које угрожавају квалитет животне средине, производе буку, вибрације или непријатне мирисе, односно умањују квалитет боравка у објектима и њиховој околини,
- постављање асфалтних и бетонских база и сл,
- изградња складишта секундарних сировина, складишта за отпадне материјале, стара возила и слично, као и складиштење отровних и запаљивих материјала,
- изградња која би могла да наруши или угрози основне услове живљења суседа или сигурност суседних објеката, односно значајно умањи осветљеност и осунчаност истих,
- изградња фарми пилића, свиња, говеда и др;

3. станице за снабдевање горивом се могу планирати уз саобраћајницу I реда, ако се обезбеде следећа удаљења од стамбених и других осетљивих објеката у окружењу, и то:

- удаљеност претакалишта светлих течних горива и одушних атмосферских цевно-АТ вентила од стамбених објеката у окружењу не може бити мања од 25 м,

- удаљеност резервоара и претакалишта течног нафтног гаса (ТНГ-а) од стамбених објеката у окружењу не може бити мања од 35 m,
- удаљеност ССГ од границе комплекса дечије установе/школе не може бити мања од 100 m;

4. у току радова на изградњи планираних објеката и површина предвидети следеће мере заштите:

- снабдевање машина нафтом и нафтним дериватима обављати на посебно опремљеним просторима, а у случају да дође до изливања уља и горива у земљиште, извођач је у обавези да одмах прекине радове и изврши санацију, односно ремедијацију загађене површине,
- грађевински и остали отпадни материјал, који настане у току реконструкције, доградње или изградње објеката сакупити, разврстати и обезбедити рециклажу и искоришћење или одлагање преко правног лица које је овлашћено, односно које има дозволу за управљање отпадом;

5. обавеза је инвеститора да се, пре подношења захтева за издавање грађевинске дозволе или другог акта којим се одобрава изградња, односно реконструкција или уклањање објеката, наведених у Листи I и Листи II Уредбе о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 114/08), обрати надлежном органу за заштиту животне средине, ради спровођења процедуре процене утицаја на животну средину, у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, бр. 135/04 и 36/09).

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ПРЕДЕЛА

- разврстати пределе према својим природним и створеним обележјима у предеоне типове који изражавају разноликост природне и културне баштине,
- заштита предела подразумева планирање и спровођење мера којима се спречавају нежељене промене, нарушавање или уништење значајних обележја предела, њихове разноврсности, јединствености и естетских вредности и омогућавање традиционалног начина коришћења предела,
- у планирању и уређењу простора, као и у планирању и коришћењу природних ресурса мора се обезбедити очување значајних и карактеристичних обележја предела.
- заштита, управљање и планирање предела заснива се на идентификацији предела и процени њихових значајних и карактеристичних обележја.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОПЛАВА, БУЈИЦА И АТМОСФЕРСКИХ НЕПОГОДА

Ради очувања и одржавања водних тела површинских и подземних вода и заштитних и водних објеката, спречавања погоршања водног режима, и спровођења одбране од поплава, као и заштите животне средине, забрањено је:

1. на насипима и другим водним објектима копати и одлагати материјал, вући посечено дрвеће, прелазити и возити моторно возило, осим на местима на којима је то дозвољено и обављати друге радње којима се може угрозити стабилност тих објеката;
2. на водном земљишту:
 - градити објекте којима се смањује пропусна моћ канала,
 - одлагати чврсти отпад и опасан и штетан материјал,
 - складиштити дрво и други чврст материјал на начин којим се ремете услови проласка великих вода,
 - садити дрвеће на одбрамбеном насипу, у инундацијском појасу ширине најмање 10 m од небрањене ножице насипа према водотоку, а у брањеној зони супротно издатим водним условима,

- прати возила и друге машине,
 - вршити друге радње, осим у случају изградње објеката јавне инфраструктуре у складу са Законом о водама („Сл. гласник РС” бр. 30/10, 93/12, 101/16, 95/18 и 95/18-др.закон) или посебним законом, спровођења мера очувања, унапређења и презентације природних вредности, изградње објеката за коришћење вода, изградње објеката за заштиту вода од загађења, предузимања радњи ради заштите људи, животиња и имовине,
3. у поплавном подручју градити објекте на начин којим се омета протицање воде и леда или супротно прописима за градњу у поплавном подручју;
 4. копати бунаре, ровове и канале поред насипа у појасу ширине најмање 10 m од небрањене ножице насипа према водотоку, односно до 50 m према брањеном подручју, осим ако је њихова функција заштита од штетног дејства вода или је техничком документацијом, урађеном у складу са овим законом, доказано да није угрожена стабилност насипа;
 5. мењати или пресецати токове подземних вода односно искоришћавати те воде у обиму којим се угрожава снабдевање питком или технолошком водом, стабилност тла и објеката;
 6. мењати правац и јачину тока површинске воде која природно протиче или отиче са водног земљишта које је у приватној својини;
 7. градити објекте, садити дрвеће и копати земљу и обављати друге радње којима се ремети функција или угрожава стабилност мелиорационих канала за одводњавање и у обостраном појасу ширине од најмање 5 m од тих канала предузимати радње којима се омета редовно одржавање ових канала;
 8. одлагати чврсти отпад и друге материјале у мелиорационе и друге канале, упуштати загађене воде или друге материје и вршити радње, којима се можеутицати на ниво воде, количину и квалитет воде, угрозити стабилност заштитних и других водних објеката или отежати одржавање водног система;
 10. вршити, без одговарајућих водних аката, интервенције у кориту (осигурање обала, преграђивање корита, проширење и продубљење корита и друго);
 11. изводити друге радове који би могли да угрозе стабилност и отежају одржавање регулационих, заштитних и других водних објеката.

Сви водотоци града Лознице, имају претежно бујични карактер, хидролошког режима, поплаве на њима имају изразито бујичне карактеристике, брзу појаву и разорне ефекте уз упоредно јављање бујичне лаве, одрона и клизишта.

Одбрану од поплава за водотоке Града (првог реда), на којима постоје објекти за заштиту од штетног дејства воде спроводи ЈВП „Србијаводе“-ВПЦ „Сава-Дунав“ уз ангажовање водопривредних предузећа. Одбрана од поплава на водоточима II-реда у надлежности је града Лознице. Град Лозница израђује и доноси Оперативни план одбране од поплаве за воде II-реда. У циљу спречавања настајања поплава и умањења штетних последица на нерегулисаним водоточима, неопходно је у подпуности реализовати превентивне мере заштите. Носиоци активности спровођења оперативних мера одбране од поплава у складу са Оперативним планом за одбрану од поплава су ЈВП „Србијаводе“-ВПЦ „Сава-Дунав“ уз ангажовање водопривредних предузећа, ЈП „Лозница развој“ Лозница, ЈКП „Наш дом“ Лозница и организационе јединице РХМЗ.

ЗАШТИТА ОД НЕЈОНИЗУЈУЋЕГ ЗРАЧЕЊА

За објекте трафостаница и преносне мреже који представљају изворе нејонизујућег зрачења нискофреквентног електромагнетног поља од посебног интереса, као и изворе високофреквентног електромагнетног поља треба обезбедити да у зонама повећане осетљивости буду испоштована базична ограничења изложености становништва, електричним, магнетским и електромагнетским пољима, према Правилнику о границама излагања нејонизујућим зрачењима.

У циљу заштите од нејонизујућег зрачења није дозвољено планирање и постављање уређаја и припадајућег антенског система базних станица мобилне телефоније на објектима:

- дечијих вртића,
- школа
- простора дечијих игралишта

Минимална удаљеност базних станица мобилне телефоније од дечијих вртића, школа и простора дечијих игралишта, односно ивице парцеле дечијег вртића и дечијих игралишта, не може бити мања од 100 m.

Антенски системи базних станица мобилне телефоније у зонама повећане осетљивости, могу се постављати на стамбеним и другим објектима на антенским стубовима под условом да:

- висинска разлика између базе антене и тла износи најмање 15 m,
- удаљеност антенског система базне станице и стамбеног објекта у окружењу, у зони главног снопа зрачења антена, износи најмање 30 m,
- удаљеност антенског система базне станице и стамбених објеката у окружењу може бити мања од 30 m, искључиво када је висинска разлика између базе антене и кровне површине објекта у окружењу износи најмање 10 m.

Антенски системи базних станица мобилне телефоније, који се поставља на кровној површини стамбеног објекта не сме бити видљив из стамбеног објекта или терасе стамбеног објекта на који се поставља.

Код постављања радио-базних станица мобилне телефоније треба ограничити број станица које се могу постављати у насељеним местима (градској зони) -због кумулативног ефекта зрачења, и узети у обзир петиције грађана против постављања базних станица у насељеним местима-осим ограничења постављања у близини вртића, школа и дечијих игралишта.

При пројектовању антенских система базних станица мобилне телефоније узети у обзир избор и дизајн и боју антенских система у односу на објекат или окружење на ком се врши његова инсталација, те потребу/неопходност маскирања базне станице.

У току експлоатације базне станице не постоји загађивање ваздуха, земљишта и воде, нити долази до производње буке, вибрација и топлоте. Базне станице функционишу у опсегу 900MHz и 1800MHz. Повећана концентрација електромагнетне енергије у овом опсегу на људима изазива ефекте који се могу поделити у две основне категорије. Топлотне ефекте и стимулативне ефекте. Топлотни ефекат се огледа у промени температуре дела тела изложеног повећаној концентрацији електромагнетне емисије. То значи да се ткиво у том делу загрева. Стимулативни ефекат се огледа у појави надражаја нервних мишићних ћелија што у извесним ситуацијама може изазвати већу раздражљивост и умор. Како би се избегла повећана зрачења и негативан утицај неопходно је изабрати праву локацију базних радио станица, у складу са горе наведеним параметрима.

Како би спречила појава кумулативног и синергијског утицаја и предупредила појава негативних утицаја на квалитет чинилаца животне средине, обавезна је израда Студија о процени утицаја на животну средину, са детаљном анализом могућих утицаја и описом мера заштите.

Мере и услови заштите животне средине:

могуће садржаје, намену објеката и њихов положај на парцели у зони заштите далековода одредити узимајући у обзир негативни утицај електромагнетног поља далековода на здравље људи и околину, односно дефинисане заштитне зоне, у складу са чланом 218. Закона о енергетици („Службени гласник РС“, број 145/14 , 95/18- др.закон, 40/21, 35/23- др.закон, 62/23, 94/24 и 109/25-др.закон) а које износе:

- у заштитном појасу далековода није дозвољена изградња објеката намењених становању, слободним зеленим површинама са дечијим игралиштима уз становање, јавним установама дечије, социјалне и здравствене заштите, спорту и рекреацији, као и објеката намењених обављању делатности које подразумевају дужи боравак људи;

- уколико се у оквиру предметног подручја планира изградња трафостаница, исте пројектовати и изградити у складу са важећим нормама и стандардима прописаним за ту врсту објеката, а нарочито:
 - одговарајућим техничким и оперативним мерама обезбедити да нивои излагања становништва нејонизујућим зрачењима, након изградње трафостаница, не прелазе референтне граничне нивое излагања електричним, магнетским и електромагнетским пољима, у складу са Правилником о границама излагања нејонизујућим зрачењима („Службени гласник РС“, број 16/25), и то: вредност јачине електричног поља (E) не прелази 2 kV/m, а вредност густине магнетског флукса (B) не прелази 40 μ T,
 - обезбедити одговарајућу заштиту подземних вода постављањем непропусне танкване за прихват опасних материја из трансформатора трафостанице; капацитет танкване одредити у складу са укупном количином трансформаторског уља садржаног у трансформатору,
 - није дозвољена уградња трансформатора који садржи полихлороване бифениле (PCB),
 - након изградње трансформаторских станица извршити: (1) прво испитивање, односно мерење: нивоа електричног поља и густине магнетског флукса, односно мерење нивоа буке у околини трансформаторске/их станице/а, пре издавања употребне дозволе за исту/е, (2) периодична испитивања у складу са законом и (3) достављање података и документације о извршеним испитивањима нејонизујућег зрачења и мерењима нивоа буке надлежном органу у року од 15 дана од дана извршеног мерења;

Инвеститор је дужан да се обрати надлежном органу за заштиту животне средине који ће утврдити потребу израде Студије о процени утицаја.

МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД МОГУЋИХ ПРЕКОГРАНИЧНИХ УТИЦАЈА

Како би се умањили негативни утицаји прекограничног загађивања на стање животне средине и на здравље људи, неопходно је остваривати адекватну међународну сарадњу између Стране порекла (Страну или Стране под чијом надлежношћу се предвиђа припрема плана или програма) и Погођене стране (Страну или Стране које ће вероватно бити погођене прекограничним ефектима плана или програма на животну средину, укључујући здравље) на очувању животне средине у зони могућих утицаја, у складу са Законом о потврђивању протокола о стратешкој процени утицаја на животну средину уз конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту ("Службени гласник РС - Међународни уговори", број 1/10), као и другим међународним конвенцијама.

Опште мере заштите од прекограничних утицаја

- Свака Страна ће обезбедити консултације органа надлежних за заштиту животне средине у поступку имплементације планова и програма за које постоји вероватноћа изазивања прекограничних утицаја;
- Свака Страна ће обезбедити учешће јавности у провери планова и програма и могућити доступност закључака јавности у средствима информисања;
- Свака Страна ће обезбедити да се за планове и програме за које треба да се врши стратешка процена утицаја на животну средину припреми извештај о животној средини у складу са садржајем дефинисаним Анексом IV Закона о потврђивању протокола о стратешкој процени утицаја на животну средину уз конвенцију о процени утицаја на животну средину у прекограничном контексту ("Службени гласник РС - Међународни уговори", број 1/10);
- Свака Страна прати значајне ефекте на животну средину, укључујући здравље, спровођења планова и програма да би, између осталог, утврдила, у раној фази, непредвиђене негативне утицаје и да би могла да предузме одговарајуће активности ремедијације;
- Тамо где Страна порекла сматра да је вероватно да ће спровођење плана или програма имати значајне прекограничне ефекте на животну средину, укључујући

здравље, и где је вероватно да нека страна за коју је вероватно да ће бити значајно погођена то буде захтевала, Страна порекла што је раније могуће пре усвајања плана или програма обавештава погођену Страну;

- Свака Страна ће обезбедити израду стратешких процена утицаја за планове и програме који ће вероватно имати значајне утицаје на животну средину;
- Обавезна процена утицаја на животну средину за све пројекте и активности за које постоји вероватноћа изазивања прекограничних утицаја;

4.0. СМЕРНИЦЕ ЗА НИЖЕ ХИЈЕРАРХИЈСКЕ НИВОЕ

Према члану 16. Закона о СПУ извештај о стратешкој процени садржи разрађене смернице за планове или програме на нижим хијерархијским нивоима које обухватају дефинисање потребе за израдом стратешких процена и процена утицаја пројеката на животну средину, одређују аспекте заштите животне средине и друга питања од значаја за процену утицаја на животну средину планова и програма нижег хијерархијског нивоа.

Спровођење Плана вршиће се на више начина и то:

1. **Директно на основу правила уређења и грађења из Плана,**
2. **Израдом урбанистичких планова и урбанистичких пројеката**

Надлежни орган за планирање простора, а на основу овог плана, прописује обавезно:

- **Израду Плана детаљне регулације за:**
 1. Изградња жичаре – коридор жичаре дефинисати на основу потребних анализа за ову врсту објеката.
 2. Регулацију река и потока
 3. Станице за снабдевање горивом уз државне путеве
 4. Све потребне површине јавне намене које нису дефинисане овим планом.
 5. Простор фабрике Вискоза
- **Израду урбанистичког пројекта за:**
 - Средњу школу и ђачки дом
 - Проширење постојећег гробља
 - Омладински парк
 - Спорт и рекреација (и за јавне и за остале намене)
 - Парк шума
 - Меморијални парк
 - Трг код дома здравља
 - Становање високе густине
 - Мешовите намене високе густине
 - Бањско-здравствени туризам
 - Нови верски објекти.
 - Спорт и рекреација као компатибилна намена – за површине веће од 20 ари.
 - Постојећи јавни објекти за надградњу и доградњу.
 - Производни и пословни комплекси већи од 30 ари.
 - Пословање и услуге за комплексе веће од 30 ари
 - Туристички комплекси, хотелско-апартмански туризам – за комплексе вече од 20 ари.
 - Станице за снабдевање горивом.
 - Изградњу инфраструктурних система који нису дефинисани планом а за чију изградњу нема разлога за експропријацију.
 - За изградњу обновљивих извора енергије инсталисане снаге до 10 MW.
 - Простор око објеката хотел Гучево и ресторан Три чесме.
 - Простор новог археолошког локалитета.

Обавезне смернице стратешке процене утицаја Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача на животну средину за израду урбанистичких планова нижег хијерархијског нивоа:

- За израду планова детаљне регулације којима се врше значајне промене у простору (комунални објекти, инфраструктурни коридори, локалне радне зоне, промена намене постојећих подручја посебне намене..), надлежни орган МОЖЕ донети Одлуку о изради Стратешке процене утицаја Плана, према критеријумима прописаним Законом о стратешкој процени утицаја на животну средину, ако утврди да постоји могућност значајних утицаја на животну средину;
- Смернице и мере заштите простора и животне средине Стратешке процене утицаја Плана су обавезујуће и представљају саставни део Плана за који се врши процена стратешких утицаја на животну средину;
- Реализација планираних пројеката (објеката, постројења, технологија, инфраструктурних система, објеката и површина, извођење радова и активности у простору), а који представљају промене у простору са потенцијално штетним утицајима и негативним ефектима у животној средини, обавезан је поступак процене утицаја на животну средину;
- Поступак процене утицаја на животну средину обавезан је за све пројекте - објекте, постројења, технологије, инфраструктурне и комуналне системе и објекте и радове, изворе потенцијалног угрожавања животне средине (загађивање ваздуха, вода, земљишта, појава буке), деградације природних предела и пејзажних вредности, осталих природних вредности и ресурса, природних и културних добара и биодиверзитета;
- Мониторинг животне средине (мониторинг систем за контролу стања квалитета ваздуха, површинских и подземних вода, земљишта и буке, управљања отпадом и комуналне хигијене) је обавезан, у складу са важећом законском регулативом и представља услов за одрживи развој подручја плана
- Смернице стратешке процене утицаја су обавезујуће у поступку имплементације Плана генералне регулације односно у поступку израде хијерархијски планова нижег реда (планова генералне и планова детаљне регулације) и поступку директне примене одредби Плана генералне регулације за зоне и целине за које није предвиђена израда планова нижег реда у поступку издавања локацијске и грађевинске дозволе, у складу са важећим планом и законском регулативом;
- Обавезан је мониторинг и контрола над спровођењем обавезујућих смерница стратешке процене утицаја Плана генералне регулације на животну средину;

Обавезне смернице Стратешке процене утицаја Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача за делове за које се неће радити урбанистички планови нижег хијерархијског нивоа:

- Процена утицаја на животну средину обавезна је за све пројекте потенцијалне изворе загађивања животне средине и угрожавања њеног квалитета и капацитета у складу са Законом о заштити животне средине, Законом о процени утицаја на животну средину, Правилником о садржини студије о процени утицаја на животну средину, Уредбом о утврђивању Листе пројеката за које је обавезна процена утицаја и Листе пројеката за које се може захтевати процена утицаја на животну средину, као и Уредбом о одређивању активности чије обављање утиче на животну средину
- Носилац пројекта за који се захтева поступак процене утицаја је у обавези да исти спроведе у складу са одредбама Закона о процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 94/24);

- Студија о процени утицаја је саставни део документације потребне за исхођење дозволе или одобрења за извођење пројекта (изградња, промена технологије, промена делатности и остале активности у простору);

5.0. ПРОГРАМ ПРАЋЕЊА СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ У ПОСТУПКУ СПРОВОЂЕЊА ПЛАНА

Реализација планских решења одвијаће се у дужем временском периоду и по правилу доводи до одређених промена у простору и животной средини. Да би се вршило праћење промена на подручју плана непоходно је вршити систематско мерење, испитивање и оцењивање стања животне средине како би се омогућила заштита здравља људи, природних и створених вредности на подручју плана. Последњи корак у процесу стратешке процене је развој и имплементација програма мониторинга. Сврха мониторинга је: - да прикаже промене у животной средини које се могу приписати имплементацији Плана, и да дозволи стварним утицајима да се упореде са предвиђеним утицајима; - да предложи могуће мере за смањење или ублажавање ефеката непредвиђених догађаја, уколико се они појаве; - да се прикупе квалитетне основне информације за друге планове који захтевају стратешку процену.

Програм праћења стања животне средине у току спровођења Плана садржи, према Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Сл. гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), следеће ставке:

- опис циљева Плана и програма,
- индикаторе за праћење стања животне средине,
- права и обавезе надлежних органа,
- поступање у случају појаве неочекиваних негативних утицаја.

На територији општине Лозница врши се мониторинг квалитета ваздуха. Аутоматска станица за мерење аерозагађења, у надлежности је Агенције за заштиту животне средине. Због велике удаљености предметног планског обухвата од мерне станице, добијени резултати се не могу узети као меродавнои. На територији насеља Бања Ковиљача се не врши мониторинг квалитета чинилаца животне средине.

Надлежно одељење води и редовно ажурира Локални регистар извора загађења (ЛРСЗ). Податке за исти достављају привредна друштва и друга правна лица и предузетници која испуњавају услове о минималним граничним вредностима капацитета у одговарајућим привредним делатностима

Оператери који при обављању делатности продукују отпад, са истим поступају у складу са прописима - воде евиденцију о насталим количинама, закључују уговор и отпад предају овлашћеним лицима, чувају Документ о кретању отпада и отпад складиште на прописан начин до момента предаје овлашћеном лицу.

Оператери који обављањем делатности емитују буку и загађујуће материје у ваздух врше мерења у складу са Законском регулативом.

Све базне станице су прошле поступак процене утицаја на ЖС и врше мерење нивоа нејонизујућег зрачења у складу са прописима.

Контрола квалитета отпадних вода није поверена надлежност локалној самоуправи, али оператери који испуштају отпадне воде достављају податке за потребе Локалног регистра извора загађивања.

ОПИС ЦИЉЕВА ПЛАНА И ПРОГРАМА

Основни циљ формирања мониторинг система је да се обезбеди, поред осталог, правовремено реаговање и упозорење на могуће негативне процесе и акцидентне ситуације, као и потпунији увид у стање елемената животне средине и утврђивање потреба за предузимање мера заштите у зависности од степена угрожености и врсте загађења. Потребно је обезбедити континуирано праћење стања квалитета животне средине и активности у простору чиме се ствара могућност за њеним рационалним управљањем.

Према Закону о заштити животне средине („Сл. гласник РС” бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11-одлука УС, 14/2016, 76/18, 95/18, 95/18-др.закон и 94/24-др.закон) јединица локалне самоуправе у оквиру своје надлежности утврђене Законом, обезбеђује континуалну контролу и праћење стања животне средине у складу са овим и посебним законима. Према члану 69. наведеног Закона, циљеви Програма праћења стања животне средине били би:

- ❖ обезбеђење мониторинга,
- ❖ дефинисање садржине и начина вршења мониторинга,
- ❖ одређивање овлашћених организација за обављање мониторинга,
- ❖ дефинисање мониторинга загађивача,
- ❖ успостављање информационог система и дефинисање начина достављања података у циљу вођења интегралног катастра загађивача, и
- ❖ увођење обавезе извештавања о стању животне средине према прописаном садржају извештаја о стању животне средине.

У оквиру праћења стања животне средине, у складу са Законом и другим прописима, предвиђа се праћење:

- ❖ отпада;
- ❖ квалитета вода (загађујуће материје и друге карактеристике);
- ❖ квалитета земљишта;
- ❖ квалитета ваздуха;
- ❖ нивоа буке;

5.1. ИНДИКАТОРИ ПРАЋЕЊА СТАЊА

Мониторинг стања животне средине врши се: систематским мерењем, испитивањем и оцењивањем индикатора стања и загађености животне средине.

Мониторинг животне средине мора да пружи податке добијене праћењем природних фактора, промену стања услед стечених карактеристика и постојећих природних карактеристика.

Индикатори праћења стања представљају инструмент за сагледавање и оцењивање стања животне средине и улазне податке на основу којих се прати стање животне средине, врши процена могућих утицаја и дефинишу обавезне мере заштите.

Мониторинг квалитета ваздуха

Мониторинг квалитета ваздуха се успоставља у складу са Европском директивом о процени и управљању квалитетом ваздуха. Мониторинг треба вршити континуирано, посебно на локацијама и подручјима повећаног загађења, на утврђеним локалитетима где се постављају стационарне мерне станице, 24-часовним узроцима. Уредбом о условима за мониторинг и захтевима квалитета ваздуха ("Сл. гласник РС", бр. 11/10, 75/10 и 63/13) дате су смернице истраживања, праћења и утврђивања општег стања загађености ваздуха у насељеним местима и ненасељеним подручјима. На основу обављених анализа утврђује се стање и трендови на основу којих се предузимају одговарајуће мере заштите ваздуха.

Проучавање и праћење квалитета ваздуха има за циљ контролу и утврђивање степена загађености ваздуха, као и утврђивања тренда загађења како би се правовремено деловало ка смањењу садржаја штетних супстанци до нивоа који неће битно утицати на квалитет животне средине (ваздуха, земљишта, вода).

Контрола квалитета ваздуха се остварује системским мерењем емисије, праћењем и истраживањем утицаја квалитета ваздуха на животну средину и извештавањем о резултатима мерења, праћења и истраживања.

Од посебне је важности вршити редован мониторинг како на територији плана, тако и на подручју читавог Лознице.

Предлаже се успостављање мерних места за праћење квалитета ваздуха на Планском подручју од стране локалне мреже за мониторинг квалитета ваздуха, ангажовање на поновном активирању аутоматске станице за мерење аерозагађености. Број и распоред мерних места прилагодити површини подручја, врсти извора који загађују ваздух, геолошким карактеристикама и густини насељености. Неопходно је правити дневне, месечне и годишње извештаје.

Неопходно је да привредни субјекти, који су у обавези да врше мониторинг квалитета ваздуха редовно достављају извештаје канцеларији за заштиту животне средине.

Мониторинг квалитета воде

Према Закону о водама („Сл. гласник РС”, бр. 30/2010, 93/2012, 101/2016, 95/2018 и 95/2018-др.закон) као и према подзаконским актима донетим на основу овог Закона у циљу праћења стања загађености вода потребно је вршити систематско испитивање квалитета површинских и подземних вода, на прописан начин, на основу Уредбе о граничним вредностима загађујућих материја у површинским и подземним водама и седименту и роковима за њихово достизање (“Сл.гласник РС”, бр.50/12), према програму који доноси Влада. На територији града Лознице мониторинг квалитета воде за пиће спроводи Јавно предузеће „Водовод и канализација“ Лозница и Завод за јавно здравље Шабац (екстерна Лабораторија). Неопходно је вршити редован мониторинг квалитета воде за пиће. Неопходно је испитивање нутријената у површинским и подземним водама једном годишње, испитати број становника прикључен на јавни водовод, на јавну канализацију једном годишње од стране надлежног Јавног предузећа. Испитивање квалитета површинских вода, реке Дрине и реке Јадар, врши Агенција за заштиту животне средине.

Мониторинг квалитета земљишта

Ради утврђивања садржаја опасних и штетних материја у земљишту, на локацијама у непосредној близини депонија, трафостаница, саобраћајница, индустријских зона, као и у насељеним местима врши се мониторинг земљишта, у складу са Уредбом о граничним вредностима загађујућих, штетних и опасних материја у земљишту (“Сл.гласник РС”, бр.30/18) и Уредбом о програму системског праћења квалитета земљишта, индикатора за оцену ризика од деградације земљишта и методологији за израду ремедијационих програма (“Сл.гласник РС”, бр.88/10 и 30/18). и методама за њихово испитивање.

Узорковање земљишта ради испитивања његовог квалитета није вршено на предметном простору или у његовој непосредној близини у последње две године. Предлаже се обрађивање појединих зона Плана екотоксиколошким истраживањима у циљу утврђивања присуства загађујућих материја у земљишту и процене ризика по здравље становништва и животну средину.

Надлежни орган може прописати посебна мерења на местима за које се накнадно утврди да постоји могућност контаминације земљишта изазваног радом Оператера.

Обавезно је утврђивање тачне површине деградираниог земљишта и проценат промене начина коришћења земљишта од стране Локална мрежа за праћење квалитета земљишта, једном односно четири пута годишње.

Мониторинг буке

Заштита од буке у животној средини обезбеђује се утврђивањем услова и предузимањем мера заштите у складу са Законом о заштити од буке у животној средини („Сл. гл. РС”, бр.

96/21), као и подзаконским актима донетим на основу овог Закона, а то чини део интегралног система заштите животне средине и односе се на: просторно, урбанистичко и акустичко планирање; звучну заштиту; стратешку процену утицаја планова и програма, односно процену утицаја пројеката на животну средину, као и на издавање дозволе за изградњу и рад постројења, односно обављање активности; прописивање граничних вредности буке у животној средини; производњу, промет и употребу извора буке; акустичко зонирање; стратешких карата буке; израду акционих планова заштите од буке у животној средини; мерење и оцену буке у животној средини (мониторинг); процену штетних ефеката буке на здравље људи и животну средину; информисање јавности о буци и њеним штетним ефектима у животној средини. Неопходно је вршити континуиран мониторинг нивоа буке предметног Плана (месечни и годишњи извештаји).

Највиши нивои буке утврђени су Правилником о методологији за одређивање акустичних зона („Сл.гласник РС“ бр.72/10). Мерење буке могу да обављају овлашћене стручне организације у складу са Уредбом о индикаторима буке, граничним вредностима, методама за оцењивање индикатора буке, узнемиравања и штетних ефеката буке у животној средини („Сл. гласник РС“, бр.75/2010). Тренутно се не врши мониторинг нивоа буке на подручју града Лознице. Неопходан је континуирани мониторинг нивоа буке на најпрометнијим саобраћајницама 0, 1., и 2.реда због одвијања тешког теретног саобраћаја и циркулације већег броја возила на дневном нивоу.

Мониторнг отпада има за циљ контролисање количине произведеног отпада и стања одлагалишта као и умањење негативних утицаја на животну средину изазваних неадекватним поступањем са отпадом. Мониторинг отпада обухвата утврђивање количине и врсте отпада која се одвози на градску депонију, отпада који се доставља оператерима који имају дозволу за одвожење отпада животињског порекла, пластику итд, као и броја „дивљих“ депонија и у границама предметног плана.

5.2. ПРАВА И ОБАВЕЗЕ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА И ПОСТУПАЊЕ У СЛУЧАЈУ ПОЈАВЕ НЕОЧЕКИВАНИХ НЕГАТИВНИХ УТИЦАЈА

На основу позитивне регулативе Општина располаже нормативно-правним инструментаријумом да доноси акте у смислу накнада за заштиту и унапређење животне средине. На основу одредаба члана 18. Закона о локалној самоуправи и одредаба члана 190. Устава Републике Србије, јединица локалне самоуправе – општина, стара се о заштити животне средине. У надлежности општине је да припрема и доноси локалне програме коришћења и заштите природних вредности, програме заштите животне средине, односно локалне акционе и санационе планове.

Права и обавезе надлежних органа

Када су питању права и обавезе надлежних органа у вези праћења стања животне средине, она произилазе из Закона о заштити животне средине, односно чланова 69-78. овог Закона. Према наведеним члановима, права и обавезе надлежних органа су:

- Влада доноси програм мониторинга за период од две године;
- јединица локалне самоуправе доноси програм мониторинга на својој територији који мора бити у сагласности са програмом Владе;
- Република и јединица локалне самоуправе обезбеђују финансијска средства за обављање мониторинга;
- Влада утврђује критеријуме за одређивање броја места и распореда мерних места, мрежу мерних места, обим и учесталост мерења, класификацију појава које се прате, методологију рада и индикаторе загађења животне средине и њиховог праћења, рокове и начин достављања података;

- мониторинг може да обавља само овлашћена организација. Министарство прописује ближе услове које мора да испуњава овлашћена организација и одређује овлашћену организацију по претходно прибављеној сагласности министра надлежног за одређену област;
- Влада утврђује врсте емисије и других појава које су предмет мониторинга загађивача, методологију мерења, узимања узорака, начин евидентирања, рокове достављања и чувања података;
- државни органи, односно организације и јединице локалне самоуправе, овлашћене организације и загађивачи дужни су да податке из мониторинга достављају Агенцији за заштиту животне средине на прописан начин;
- Влада ближе прописује садржину и начин вођења информационог система, методологију, структуру, заједничке основе, категорије и нивое сакупљања података, као и садржину информација о којима се редовно и обавезно обавештава јавност;
- информациони систем води Агенција за заштиту животне средине;
- министар прописује методологију за израду интегралног катастра загађивача, као и врсту, начине, класификацију и рокове достављања података;
- Влада једанпут годишње подноси Народној скупштини извештај о стању животне средине у Републици;
- надлежни орган локалне самоуправе једанпут у две године подноси скупштини извештај о стању животне средине на својој територији;
- извештаји о стању животне средине објављују се у службеним гласилима Републике и јединице локалне самоуправе.

Државни органи, органи локалне самоуправе и овлашћене и друге организације дужни су да редовно, благовремено, потпуно и објективно, обавештавају јавност о стању животне средине, односно о појавама које се прате у оквиру мониторинга емисије и емисије, као и мерама упозорења или развоју загађења која могу представљати опасност за живот и здравље људи, у складу са Законом о заштити животне средине и другим прописима. Такође, јавност има право приступа прописаним регистрима или евиденцијама које садрже информације и податке у складу са овим законом.

Предузећа и други привредни субјекти-потенцијални извори загађења у обавези су да:

1. надлежном органу доставе податке о стационарном извору загађивања и свакој његовој промени;
2. обезбеде редован мониторинг емисије и да о томе води евиденцију;
3. обезбеде континуална мерења емисије ако за то постоји обавеза самостално, путем аутоматских уређаја за континуално мерење;
4. воде евиденцију о обављеним континуалним мерењима са подацима о мерним местима, резултатима и учесталости мерења и достави податке једном у три месеца и достави мерења на годишњем нивоу у виду годишњег извештаја;
5. обезбеде контролна мерења емисије преко овлашћених организација, ако мерења емисије не обавља самостално;
6. обезбеде прописана повремена мерења емисије, преко овлашћеног (акредитованог) правног лица два пута годишње уколико не врши континуални мониторинг, а податке достави надлежном органу;
7. испитују квалитет отпадних вода пре и после пречишћавања, да обезбеде редовно функционисање уређаја за пречишћавање отпадних вода и да воде дневник њиховог рада;
8. врше испитивање количине опасних и штетних материја у земљишту уколико постоји могућност загађења земљишта .
9. урачунавају трошкова заштите животне средине у оквиру инвестиционих и производних трошкова;

Полазећи од сложености надлежности органа, посебних организација, јавних предузећа, јавних служби по вертикалној хијерархији (републички – покрајински - општински) и по хоризонталној надлежности (локална самоуправа - општина), као и у координацији активности различитих органа, за успешно спровођење Програма праћења стања животне средине – мониторинг неопходно је у смислу организационо – институционалних активности, у оквиру општинских управа формирати посебан орган које би био задужен за координацију, планирање, програмирање, надзор и реаговање у вези са проблемима заштите животне средине.

Мере које ће се предузети за случај удеса

Програм праћења стања животне средине у току спровођења плана предвиђа и мере и поступке у случају акцидента. У том смислу, потребно је идентификовати могуће акциденте, и то у: привреди, водопривреди – управљању водама, саобраћају.

Појава елементарних непогода – поплава и непогода је посебан сегмент, док је сеизмички ризик у границама прихватљивог. Ризик од акцидента постоји и у случају одбране земље и планом се посебно третирају ова питања. Пројектном и другом техничком документацијом требало би планирати мере које ће се предузети у случају акцидента. Препоручује се израда посебних елабората противпожарне заштите тако да се практично искључују пожари који могу угрозити животну средину и здравље становника. Уз примену мера противпожарне заштите елиминише се могућност да дође до ширења пожара ван извора и појединачних објеката.

У оквиру привредног комплекса потребно је прописати посебне програме и поступке у случају акцидента, хаварија и других инцидента у току рада. Програми и поступци морају бити у вези са системом мерења полутаната и других ризичних материја и системом за обавештење и узбуђивање, како би у случају опасности и евентуалне угрожености локално становништво било на време обавештено, збринуто или пак евакуисано.

У случају саобраћајних акцидента могуће су штете на самом извору, односно нема опасности по шире окружење. На основу важећих прописа транспорт опасних, отровних и експлозивних материјала није дозвољен у насељима. Детаљније мере заштите прописују се у одговарајућим проценама утицаја пројекта за саобраћајнице, односно у поступцима за руковање и транспорт опасним, отровним и експлозивним материјама, као и складиштењу, претовару и транспорту нафтних деривата.

Правила и услови изградње, односно технички нормативи су тако дефинисани да у случају максималних потреса може евентуално доћи до оштећења инфраструктуре. И поред чињенице да се подручје општине налази у релативно безбедном окружењу са становишта сеизмичког ризика, претходно су наведене препоруке за асеизмичну градњу.

Такође, потребно је да се постојећи планови редовних и ванредних мера за одбрану од поплава доследно примењују у зависности од хидролошких услова и проглашавања мера. У том смислу, неопходно је ажурно праћење хидролошких осматрања на у непосредном окружењу. Постојећи планови редовних и ванредних мера за одбрану од поплава морају се доследно примењивати у зависности од хидролошких услова и проглашавања мера у оквиру редовних мерења и хидролошких осматрања које обавља Републички хидрометеоролошки завод. Обавезна је примена Оперативног плана одбране од поплава вода другог реда града Лознице за 2021.годину и Оперативни план одбране од поплава за, водотоке I реда који доноси надлежно Министарство .

Неповољни утицаји геодинамичких процеса (ерозије, флувијалне ерозије, механичке и хемијске суфозије, клижења и пужења, као и ликвидације), које могу имати одлике акцидентних ситуација – релативно брза, велика оштећења објеката инфра и супраструктуре, у смислу интензитета и броја, спречавају се правовременом анализом стабилности терена и геофизичких услова за изградњу, као и дефинисањем адекватних правила изградње, коришћења и уређења простора.

6.0. МЕТОДОЛОГИЈА СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА ПЛАНА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ТЕШКОЋЕ ПРИ ИЗРАДИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ

Сврха стратешке процене утицаја на животну средину је благовремено и систематично разматрање могућих утицаја на животну средину на стратешком нивоу планирања и програмирања, уважавајући принципе одрживог развоја. Стратешка процена се у међународној пракси афирмише доношењем EU Directive 2001/42/EC о процени утицаја на животну средину планова и програма. Доношењем сета закона о заштити животне средине, крајем 2004. године стратешка процена утицаја је уведена у домаћу праксу планирања и програмирања. С обзиром да је релативно кратак период у примени стратешке процене, постоји низ проблема и ограничења, као и различити приступи у утврђивању оптималног методолошког обрасца и приступа.

У пракси су у примени два основна обрасца: (1) технички и (2) планерски. Технички приступ у основи користи прилагођену методологију процена утицаја пројеката. У планерском приступу се претежно користе квалитативне – експертске методе из разлога што су планови сложенији од пројеката, баве се стратешким питањима и имају мање детаљних информација о животној средини, заснивају на концепту одрживог развоја и обухватају друштвена и економска питања, планирају се тзв. „непланибилни процеси” који имају виши степен ентропије. Због тога није могуће у потпуности применити математичке моделе са одговарајућим степеном поузданости, док учешће већег броја заинтересованих страна и јавности даје процесу стратешке процене специфичан карактер, јер је потребно да се резултати на разумљив начин представе разним друштвеним групама и другим учесницима у процесу израде и доношења.

У том смислу, у пракси стратешке процене користе се најчешће експертске методе као што су: контролне листе и упитници, матрице, мултикритеријумска анализа, просторна анализа, SWOT анализа, Делфи метода, оцењивање еколошког капацитета, анализа ланца узрочно-последичних веза, процена повредивости, процена ризика, итд. Заједничка техника различитих метода представљају матрице утицаја којима се испитују промене које би изазвала имплементација плана и изабраних варијанти (укључујући и ону да се план не примени). Матрице се формирају успостављањем међусобних односа између циљева плана, планских решења и циљева стратешке процене са одговарајућим индикаторима. За потребе ове процене потребно је применити и прилагодити методологију процене која је развијана у домаћој пракси у протеклом периоду, а која је углавном у сагласности са новијим приступима и упутствима за израду стратешке процене у Европској Унији, као и новије праксе стратешке процене утицаја на животну средину у Србији.

У овом делу Извештаја о стратешкој процени потребно је да се у складу са основним (методолошким) поступком представи коришћена методологија у оквиру неколико фаза стратешке процене:

- (а) скрининг – дефинисања садржаја стратешке процене,
- (б) скопинг – дефинисања обима стратешке процене,
- (в) дефинисање кључних (битних) промена,
- (г) процена у ужем смислу,
- (д) предвиђање последица,
- (ђ) одређивање мера,
- (е) контрола и ревизија,
- (ж) имплементација.

Разрадом наведених фаза потребно је развити и у Извештају представити поступак стратешке процене за План генералне регулације, што се види у табели која следи.

Табела бр. 6: Поступак стратешке процене за План генералне регулације

Фазе стратешке процене утицаја	Појединачне активности по фазама
1	2
Фаза 1: <i>Идентификација других планова и програма од значаја за остваривање циљева заштите животне средине</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификација планова, програма, пројеката и других докумената од значаја за План генералне регулације. - Идентификација циљева и задатака заштите животне средине од значаја за План генералне регулације (од (интер) националног до локалног) - Спецификација и валоризација кључних проблема заштите животне средине и кључних циљева заштите животне средине
Фаза 2: <i>Дефинисање циљева и задатака стратешке процене утицаја</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија постојећих циљева и задатака стратешке процене утицаја из различитих докумената од (интер) националног до локалног нивоа (укучујући међурегионални, регионални и ниво локалне заједнице) - Дефинисање циљева стратешке процене у зависности од планских проблема и одредби регулативе
Фаза 3: <i>Формирање информационе – документационе основе</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Идентификација потенцијалних извора информација и података релевантних за стратешку процену - Прикупљање података из различитих извора (подаци добијени од локалних власти и заједнице, анкете, истраживања, теренска истраживања, пописна и друга статистика, подаци доступни преко Интернет мреже, литература и др.) - Обрада података и прављење одговарајућих база података
Фаза 4: <i>Полазне основе стратешке процене утицаја (почетне фазе стратешке процене утицаја у ужем смислу)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија прикупљених података (анализа и синтеза расположивих података) - Оцена података прикупљених из других докумената (оцена и преузимање – "стечене обавезе") - Оцена стања активности на планском подручју (примена других планова, програма и пројеката) - Оцена имплементације националних и регионалних стратегија, планова, програма и пројеката - Идентификација могућих тешкоћа - Оцена валидности аналитичко-информационе грађе - Прелиминарна оцена општег стања животне средине
Фаза 5: <i>Дефинисање индикатора</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Ревизија и анализа доступних података, анализа полазних основа и прелиминарна процена трендова - Дефинисање и развој индикатора од значаја за стратешку процену, корелација између индикатора, циљева и задатака између Плана генералне регулације и стратешке процене утицаја
Фаза 6:	<ul style="list-style-type: none"> - Синтеза интерних ревизија претходних фаза,

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину
Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача

Ревизија индикатора, циљева и задатака	редефинисање циљева, задатака и прилагођавање расположивим подацима. Редифиниција индикатора
Фаза 7: Идентификација проблема заштите животне средине / питања одрживости	<ul style="list-style-type: none">- Ревизија (претходних) радних верзија План генералне регулације- Усклађивање План генералне регулације са осталим конвенцијама плановима, програмима и пројектима од значаја за заштиту животне средине

Ова стратешка процена је у складу са општом препоруком истовремености, тако да је ова стратешка процена рађена у току израде Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача.

Тиме су се ова два поступка у интерактивном процесу међусобно допуњавала.

У процесу израде стратешке процене утицаја на животну средину предметног плана успостављена је сарадња са заинтересованим органима и организацијама, надлежним органом за животну средину, уз чију свесрдну помоћ и труд се дошло до важних података и неопходне документације.

Основну тешкоћу у спровођењу стратешке процене и изради Извештаја о стратешкој процени представљао је недостатак званичне, детаљно прописане јединствене методологије, на нивоу правилника. Такође, проблем је био и у раздвајању питања која су у домену (детаљне) процене утицаја на животну средину од стратешке процене утицаја. Европске препоруке су да стратешка процена не треба да улази у детаљну квантификацију јер је њена суштина у вредновању и поређењу алтернатива/опција са аспекта могућих значајних утицаја на животну средину, а нагласак је, када се ради о карактеру утицаја, на кумулативним и синергијским ефектима, да се спроводи једино за програме и планове јавног карактера итд.

7.0. ПРИКАЗ НАЧИНА ОДЛУЧИВАЊА

Начини одлучивања по питањима заштите животне средине зависе од низа фактора, а првенствено од значаја позитивних и негативних утицаја планских решења на здравље људи, социјални и економски развој и животну средину. С тим у вези, неопходна је партиципација свих заинтересованих друштвених група и то инвеститора (бизнис сектора), локалне и републичке управе, становника и невладиног сектора. Међутим, за ефикасније остваривање апсолутне партиципације на свим нивоима неопходно је остваривање сталне сарадње између свих актера у процесу. Како је стратешка процена интегрисана у све фазе израде Плана генералне регулације то је резултирало уважавањем и укључивањем резултата до којих се дошло у току стратешке процене. Део о животној средини у свим фазама израде Плана генералне регулације припремљен је на основу резултата стратешке процене приказаних у овом извештају.

Закон о стратешкој процени утицаја на животну средину дефинише учешће заинтересованих органа и организација, који могу да дају своје мишљење у року од 30 дана.

Пре упућивања захтева за добијање сагласности на Извештај о стратешкој процени, орган надлежан за припрему Плана обезбеђује учешће јавности у разматрању Извештаја о стратешкој процени. Орган надлежан за припрему Плана обавештава јавност о начину и роковима увида у садржину Извештаја и достављање мишљења, као и о времену и месту одржавања јавне расправе у складу са законом којим се уређује поступак доношења Плана.

Орган надлежан за припрему Плана израђује извештај о учешћу заинтересованих органа, организација и јавности који садржи сва мишљења о Извештају о стратешкој процени, као и мишљења датих у току јавног увида и јавне расправе о Плану. Извештај о стратешкој процени доставља се заједно са извештајем о стручним мишљењима и јавној расправи општинском органу надлежном за заштиту животне средине на оцењивање. На основу ове оцене орган надлежан за заштиту животне средине даје своју сагласност на Извештај о стратешкој процени у року од 30 дана од дана пријема захтева за оцењивање. После прикупљања и обраде свих мишљења, на основу којих се формира финална верзија Плана, орган надлежан за припрему Плана доставља Извештај о стратешкој процени заједно са Планом надлежном органу на одлучивање.

8.0. ЗАКЉУЧЦИ СТРАТЕШКЕ ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА (НЕТЕХНИЧКИ РЕЗИМЕ)

Закључци о израђеном Извештају о стратешкој процени, тј. закључна разматрања према важећој регулативи представљају део документа који је намењен широј јавности. Основни смисао је да се омогући лакши увид у налазе стратешке процене. Другим речима, закључна разматрања представљају „нетехнички резиме” који се израђује у складу са Европском директивом. У нетехничком резимеу представља се сумаријум информација датих у Извештају о стратешкој процени. Ове информације, с обзиром да су намењене јавности, представљају се на поједностављен начин. Закључна разматрања ове стратешке процене условно говорећи, представљају резиме или врсту завршног прегледа стратешке процене.

Стратешка процена утицаја треба да обезбеди дефинисање и процену кумулативних, синергијских, глобалних и других утицаја предложене политике, плана или програма на животну средину, као и припрему мера за спречавање односно заштиту од негативних и увећање позитивних утицаја изабране политике (остварује се кроз основе), планова и програма на животну средину.

Процена Плана са еколошког аспекта је важна за доношење планских одлука на свим нивоима, а нарочито за одлучивање о заштити животне средине, из разлога што: дефинише процедуре одлучивања; дефинише процедуре за све фазе планирања и све хијерархијске нивое, за реализацију планираних намена и појединачних пројеката; дефинише процедуре заштите и мониторинга животне средине;

Стратешка процена Плана интегрише еколошке, социјално-економске и био-физичке сегменте животне средине, повезује, анализира и процењује активности различитих интересних сфера и усмерава План ка решењима која су, пре свега, од интереса за вредности и квалитет животне средине. Анализа и процена потенцијалних утицаја стратешког карактера превентивно делује у смислу спречавања еколошке штете у простору.

На стратешком нивоу, на нивоу Плана генералне регулације, процењени су потенцијални утицаји планираних намена и ефекти на животну средину, укључена је јавност и заинтересоване институције у процес одлучивања, а приликом доношења коначне одлуке биће узети у обзир добијени резултати и укључени у Извештај о стратешкој процени утицаја Плана.

На основу вредновања Нацрта Плана процењује се да планиране намене и имплементација Плана неће импликовати битне неповољне, еколошки неприхватљиве ефекте по природне вредности и животну средину, а који се не могу контролисати. Такође, разраду Плана пратиће обавеза или одлучивање о потреби стратешке процене утицаја сваког плана посебно, а реализација пројеката на основу плана нижег реда је условљена проценом утицаја на животну средину и мерама заштите на нивоу појединачних пројеката. На тај начин је обезбеђено да систем процене животне средине постане ефикасно правило у планирању простора у границама Плана, а самим тим и у процесу имплементације Плана.

Полазећи од циља интеграције секторског и урбанистичког планирања простора, у контексту одрживог развоја, задатак процене стратешких утицаја Плана на животну средину је:

1. Утврђивање степена прихватљивости планских решења са аспекта одрживог развоја, потенцијалног угрожавања, загађивања и деградације животне средине, угрожавања здравља становништва и корисника простора, вероватноћу појаве дугорочних и дуготрајних, кумулативних, синергетских утицаја и ефеката и могућих акцидената;
2. Процена стања животне средине према поставкама развоја и обезбеђивање механизма контроле кроз услове, мере и правила уређења и грађења, како би се у дугорочном управљању развојем подручја узеле у обзир импликације планских решења на природне вредности, животну средину и здравље становништва;
3. Утврђивање обавезе израде или одлучивања о изради стратешке процене утицаја планова на животну средину;
4. Утврђивање обавезне Процене утицаја на животну средину за планиране пројекте - могуће изворе утицаја, угрожавања и загађивања животне средине;
5. Утврђивање обавезе прикупљања информација и података о стању животне средине (база података), како би се проценили ефекти планских решења на животну средину, утврдио степен и ниво потребног и обавезног мониторинга животне средине у поступку имплементације Плана и реализације планираних намена и пројеката;
6. Укључивање заинтересованих органа и организација у поступку процене планова и процене пројеката;
7. Укључивање јавности и појединаца у процесу одлучивања у поступку процене планова и процене пројеката;

Стратешка процена утицаја је интегрисана у План генералне регулације у поступку израде Плана, а у циљу заштите природних вредности и животне средине, као и оптимизације управљања простором и ресурсима, како би се планиране намене, објекти и садржаји реализовали на одржив и еколошки прихватљив начин.

У Плану генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача су у потпуности испоштовани урбанистички нормативи и стандарди, прописана су правила уређења, изградње и заштите животне средине, као и мере за превенцију акцидената, хазарда и одбрану од елементарних непогода. Планом су предвиђена решења у оквиру прихватљивих капацитета са аспекта заштите животне средине, односно у складу са урбанистичким показатељима (степен заузетости и индекс изграђености). Истовремено, предвиђена је изградња инфраструктуре, управљање комуналним отпадом, као и планско решавање проблема водоснабдевања и одвођења отпадних вода. Капацитети инфраструктуре су прилагођени дугорочним пројекцијама социо-економског развоја, имајући у виду даљу урбанизацију и развијање туристичко – угоститељске делатности.

Реализацијом овог планског документа целокупан простор ће се амбијентално обогатити и изградити објекти јавне намене. Реализацијом инфраструктурних планских решења побољшаће се стање квалитета животне средине, посебно у сектору управљања водама. За изградњу других објеката прописана су правила уређења и правила изградње тако да неће бити угрожена постојећа инфраструктурна мрежа. Напротив, реализацијом плана генералне регулације побољшаће се квалитет живота, а подручје ће бити уређеније и опремљеније. Реализација капиталних инфраструктурних објеката подстакнуће локални развој овог дела Србије.

Реализацијом планских решења за објекте са јавном наменом задовољиће се потребе корисника, извршиће се рекултивација деградираних површина и њихова трансформација за јавне садржаје.

У наредном периоду спровођења плана остаје обавеза да се изврши адекватна евалуација, како би се након спроведене анализе заузео став о међусобној координацији Плана генералне регулације за насељено место Бања Ковиљача. У том смислу План по потреби, а и по налазима из овог извештаја, у зависности од етапности спровођења, може бити измењен и допуњен, посебно у случају реализације планираних развојних пројеката.